

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЧЖАО ЦЬЗЮНЬКАЙ
УДК [37.015.31:17.022.1+7.011]:373.55:78.07-057.87(510)

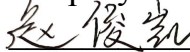
ДИСЕРТАЦІЯ

**ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ
ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ
КНР**

011 – освітні, педагогічні науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей та результатів інших авторів мають посилання на відповідні джерела

Чжао Цьзюнькай

赵俊凯

数字签名者：赵俊凯

日期：2025.02.24

13:01:31 +08'00'

Науковий керівник: Бухнієва Олена Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїл – 2024

АНОТАЦІЯ

Чжао Цзюнькай. Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР.
Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Ізмаїл, 2024.

У дисертації представлено результати дослідження проблеми художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР, що дозволило науково обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови підвищення ефективності цього процесу.

У результаті проведеної аналітичної роботи, яка базувалася на вивченні та узагальненні фундаментальних напрацювань учених, показано, що процеси широкої інтеграції КНР у світовий економічний та освітній простір актуалізують проблему художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітніх школах, здатних співпрацювати з представниками різних культур, релігій, використовувати мови (державну, іноземні) для вирішення комунікативних завдань у побутовій, освітній, соціальній, професійній, науковій сферах життя. До того ж підтверджено, що саме фахівці-вчителі музичного мистецтва професійно запов'язані й покликані як мотивуючі провідники забезпечувати взаємозв'язок між різними культурами, ознайомлюючи іноземців з багатою китайською культурною спадщиною та китайців з надбаннями у світовій культурі. Отже, художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР сприяє прискоренню міжнародної інтеграції країни, забезпечує повноцінне входження загальної середньої освіти КНР в європейський освітній простір із збереженням того найкращого досвіду, який був створений у Китаї.

У першому розділі «Теоретико-методологічний базис художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР» висвітлено вимоги щодо художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики крізь призму навчальних програм підготовки фахівців галузі «Музичне мистецтво». Висвітлено сутність понять «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики» та «художньо-естетична вихованість особистості старшого шкільного віку». Якщо метою художньо-естетичного виховання старшокласників є спрямовування учнів до сприйняття, переживання, розуміння та творення краси через участь та практику художньої діяльності з метою вдосконалення їх естетичних здібностей, творчих здатностей, культурної грамотності та якості особистості, то художньо-естетична вихованість розглядається як інтегрований результат художньо-естетичного виховання, де провідним є педагогічне партнерство у підсистемі «педагоги – батьки – референтна група». Відтак пріоритетність значення у художній естетичній освіті надано не стільки систематизації та не просто тренуванню навичок або передачі фахово значущих для старшокласників знань, йдеться про акцентування і виховання в учнів умінь сприймати, удосконалення відповідних умінь – цінувати, оцінювати і творити красу, а також процес формування на цій основі «здорової естетики» і позитивних якостей духовного виміру особистості.

У другому розділі «Педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР» теоретично обґрунтовано педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників на основі вивчення експериментальним шляхом чинників формування та збагачення художньо-естетичного простору учнів, де системоутворювальною є роль уроків музики в системі обов'язкової освіти КНР. Суттєві передумови для цього створила освітня

реформа та інновації, культурний обмін у музичній освіті та стимулювання емоційного резонансу, культивування естетичних здібностей та гуманістичного світосприйняття в учнівської молоді КНР, сприяння розвитку, популяризація культурної спадщини Китаю; розроблено модель художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики в школах КНР; описано структуру художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики в школах КНР; розроблено критеріальний підхід (показники та ознаки) художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики в школах КНР; охарактеризовано рівні художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики в школах КНР; уточнено поняття «художньо-естетичне виховання» у загальнонауковій інтерпретації.

У третьому розділі «Організація та проведення дослідно-експериментального дослідження художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школі КНР» на основі визначеного діагностувального інструментарію здійснено поетапну перевірку визначення педагогічних умов художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики загальної середньої освіти КНР; запроваджено розроблений модельний підхід з метою виявлення порівняльної його ефективності із традиційним відносно художньо-естетичного виховання старшокласників. У педагогічному експерименті в розрізі різних його етапів проведення взяли участь 15 учителів та 120 старшокласників КНР. Набуті усереднені результати педагогічного експерименту переконують у тому, що після впровадження визначених педагогічних умов за етапами розробленої моделі високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики показав майже кожний другий в

експериментальній групі (55%) (відповідно приріст склав +55%), майже третина респондентів (37%) – у контрольній (приріст дорівнює +37%). Рівень вищий за середній (самостверджувальний) був виявлений у 41% учнів експериментальної групи (приріст становить +18%) та 38% – контрольної (приріст склав +14%). Відчутна різниця в кількості тих, хто виявив середній рівень (рівень саморозуміння) окресленої особистісної якості: лише 4% експериментальної групи (приріст є негативним: –59%) та кожний четвертий (25%) – контрольної (приріст також є негативним, але не таким значним, як в експериментальній групі: –38%). Низький рівень (рівень прилаштування) після проведення формувального експерименту не був виявлений у жодного респондента з двох груп.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- визначено та науково обґрунтовано сукупність педагогічних умов художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у закладах загальної середньої освіти КНР;
- розроблено модель художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у закладах загальної середньої освіти КНР;
- розкрито сутність поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики», де контентом є заклад загальної середньої освіти КНР;
- визначено поняття «художньо-естетична вихованість старшокласників засобами музики» через компонентний склад структури (аксіологічно-цільовий, операційний, діяльнісний); критерії (ціннісний, знанієвий, операційно-рефлексивний); рівні вияву художньо-естетичної вихованості (високий (самопізнавальний); вище за середній

(самостверджувальний); середній (рівень саморозуміння); низький (рівень прилаштування);

– подальшого розвитку набули теоретичні підходи до проблеми актуалізації художньо-естетичного виховного потенціалу уроків музики, напрями музично-педагогічного впливу на художньо-естетичну вихованість особистості старшокласника, ідея підвищення міжнародної взаємодії, кооперації, співробітництва в контексті музичної педагогіки та етнонаціональної світової спільноти, розкриття педагогічного потенціалу музичного мистецтва в художньо-естетичному вихованні учнів у КНР, який полягає у функціях мистецтва: ідеологічній, комунікативній, художньо-естетичній, пізнавальній.

Експериментальну базу дослідження утворили школи провінції Ганьсу, Лі Чанву; Changchun: Jilin University Press; Xu Zhenzong, Academic Paper Пекін: Education Science Press, Тянь Жунхуй (магістрант, напрямок досліджень: теорія мистецтва; (CLC: G633 Ідентифікаційний код документа: 1002-7661 (2016) 18-026-01) та ін.).

Практична значущість дослідження полягає в тому, що педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР пройшли апробацію та можуть бути реалізовані в закладах загальної середньої освіти та в процесі науково-методичної діяльності вчителів загальної середньої освіти КНР.

Представлені в роботі рівнева характеристика художньо-естетичної вихованості старшокласників та інтерактивні форми і методи реалізації модельного підходу можуть слугувати методичною основою втілення принципу дитиноцентризму в загальній середній освіті КНР та запровадження інновацій на уроках музики. Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного

мистецтва можна використовувати як учителям-практикам, так і з метою вдосконалення змісту на етапі набуття студентами базової вищої музично-педагогічної освіти. Розроблені методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва» з навчальних дисциплін («Мистецтво», зокрема «Музичне мистецтво», «Педагогіка»).

Ключові слова: музика, музичне мистецтво, педагогічні умови, художньо-естетичне виховання старшокласників, китайські національно-культурні традиції, загальна середня освіта КНР.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Чжао Цзюнькай. Дослідження викладацької майстерності вчителів вокалу в коледжах та університетах. *Інноваційна педагогіка* : науковий журнал. Одеса, 2024. Вип. 68. Т. 1. С. 69-71.

URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2024/68/part_2/16.pdf

2. Zhao Junkai. The specifics of artistic and aesthetic education of high school students in general education schools of the prc through music. *Norwegian Journal of International Science Advancement*. Oslo, 2024. С. 51-54.

URL: <https://nor-ijournal.com/2024/08/26/njd-139/>

3. Чжао Цзюнькай. Дослідження вдосконалення науково-дослідницької діяльності викладачів вокалу в коледжах та університетах. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2024. Вип. 72. Т. 3. С. 314-318.

URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_3/50.pdf

4. Чжао Цзюнькай. Дослідження сценічної майстерності викладачів вокалу коледжів та університетів. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл, 2024. Вип. 66. С. 281-287.

URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/845/749>

***Опубліковані праці, які засвідчують апробацію матеріалів
дисертації:***

5. Чжао Цзюнькай. Принципи художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва. *Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації*: матеріали VIII Міжнар. наук. конф. (Житомир, 29 листопада 2024 р.). Міжнар. центр наук. досл. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 450-454.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/29.112024/25>

5. Чжао Цзюнькай. Художньо-естетичне виховання як напрям педагогічного новаторства в школах КНР. *Інноваційна наука: пошук відповідей на виклики сучасності*: матеріали III Міжнар. наук. конф. (Могилів-Подільський, 06 грудня 2024 р.). Міжнар. центр наук. досл. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 446-451.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/06.12.2024/26>

7. Чжао Дзюнькай. Забезпечення умов для художньо-естетичного збагачення особистості засобами музичного мистецтва. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень*: матеріали VIII Міжнар. наук. конф. (Конотоп, 20 грудня 2024 р.). Міжнар. центр наук. досл. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 500-504.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/20.12.2024/28>

8. Чжао Цзюнькай. Роль і значення художнього естетичного виховання в розвитку особистості. *Технології та суспільство: взаємодія, вплив, трансформація*: матеріали III Міжнар. наук. конф. (Львів, 17 січня 2025 р.). Міжнар. центр наук. досл. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 567-571.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/17.01.2025/29>

9. Чжао Дзюнькай. Китайське хорове мистецтво як засіб формування художньо-естетичної культури особистості. *Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки*: матеріали IV Міжнар. наук. конф. (Мукачево, 24 січня 2025 р.). Міжнар. центр наук. досл. Вінниця ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 461-465.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-%20proceeding/issue/view/24.01.2025/30>

10. Чжао Цзюнькай. Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва : методичні рекомендації. Болград : ТОВ «АртЮГ», 2024. 45 с.

<http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2284>

ABSTRACT

Zhao Junkai. *Artistic and aesthetic education of senior class students by means of music at Chinese school.* Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 Educational and pedagogical sciences. Izmail State University for the Humanities, Izmail, 2024.

The dissertation presents the results of a study of the problem of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools in the PRC, which allowed to scientifically substantiate and experimentally verify the pedagogical conditions for increasing the effectiveness of this process.

As a result of the analytical work carried out, which was based on the study and generalization of the fundamental achievements of scientists, it is shown that the processes of broad integration of the PRC into the world economic and educational space actualize the problem of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools, who are able to cooperate with representatives of different cultures, religions, use languages (state, foreign) to solve communicative tasks in everyday, educational, social, professional, scientific spheres of life. In addition, it has been confirmed that it is precisely music teachers who are professionally obliged and called upon as motivating leaders to ensure the interconnection between different cultures, introducing foreigners to the rich Chinese cultural heritage and the Chinese to the achievements of world culture. Thus, the artistic and aesthetic education of high school students through music in schools in the China contributes to the acceleration of the country's international integration, ensures the full entry of

general secondary education in the PRC into the European educational space while preserving the best experience that was created in China.

The first section, “Theoretical and methodological basis of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC,” highlights the requirements for artistic and aesthetic education of high school students through music through the prism of training programs for specialists in the field of “Musical Art.” The essence of the concepts of “artistic and aesthetic education of high school students through music” and “artistic and aesthetic upbringing of a high school-age individual” is highlighted. If the goal of artistic and aesthetic education of high school students is to direct students to the perception, experience, understanding and creation of beauty through participation and practice of artistic activity in order to improve their aesthetic abilities, creative abilities, cultural literacy and personality quality, then artistic and aesthetic upbringing is considered as an integrated result of artistic and aesthetic education, where the leading one is pedagogical partnership in the subsystem “teachers-parents-reference group.” Therefore, the priority of importance in artistic aesthetic education is given not so much to systematization and not just to the training of skills or the transfer of professionally significant knowledge for high school students, but to the emphasis and education of students' abilities to perceive, to improve the corresponding skills - to appreciate, evaluate and create beauty, as well as the process of forming on this basis "healthy aesthetics" and positive qualities of the spiritual dimension of the personality.

In the second section, “ Organization and conduct of an experimental study of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools in China”, the pedagogical conditions of artistic and aesthetic education of high school students are theoretically substantiated based on the experimental

study of the factors of formation and enrichment of the artistic and aesthetic space of students, where the role of music lessons in the system of compulsory education of the PRC is system-forming. Significant prerequisites in this regard were created by educational reform and innovations, cultural exchange in music education and stimulation of emotional resonance and cultivation of aesthetic abilities and humanistic worldview in the student youth of the PRC, promotion of development, popularization of the cultural heritage of China, a model of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC is developed; the structure of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC is described; a criteria-based approach (indicators and signs) of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC has been developed; the levels of artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC have been characterized; the concept of “artistic and aesthetic education” in a general scientific interpretation has been clarified.

In the third section “Experimental verification of pedagogical conditions for artistic and aesthetic education of high school students through music in schools of the PRC”, based on the specified diagnostic tools, a phased verification of the definition of pedagogical conditions for artistic and aesthetic education of high school students through music in general secondary education of the PRC has been carried out; a developed model approach has been introduced in order to identify its comparative effectiveness with the traditional one in relation to artistic and aesthetic education of high school students. The averaged results of the pedagogical experiment convince us that before the beginning of the experimental work, high school students in the experimental and control groups had almost the same levels of artistic and aesthetic education through music: none of the respondents showed a high (self-aware) level, almost

every fourth high school student demonstrated a level higher than average (self-affirmation) (23% in the experimental sample, 24% in the control), more than half showed an average (level of self-understanding) (63% in each of the samples), almost every seventh high school student showed a low (level of adaptation) level of the formation of the indicated readiness (14% in the experimental group, 13% in the control). Instead, after the implementation of the specified pedagogical conditions according to the stages of the developed model, a high (self-recognized) level of artistic and aesthetic education of high school students through music was shown by almost every second in the experimental group (55%) (respectively, the increase was +55%), almost a third of respondents (37%) in the control group (the increase was +37%). A level higher than average (self-affirming) was found in 41% of students in the experimental group (the increase was +18%) and 38% in the control group (the increase was +14%). There is a noticeable difference in the number of those who showed an average (level of self-understanding) level of the outlined personal quality: only 4% of the experimental group (the increase is negative: -59%) and every fourth (25%) in the control group (the increase is also negative, but not as significant as in the experimental group: -38%). Low (level of adjustment) after the formative experiment was not detected in any respondent from the two groups.

The scientific novelty of the study is that for the first time:

- a) the set of pedagogical conditions for artistic and aesthetic education of high school students through music in secondary education institutions of the PRC has been defined and scientifically substantiated;
- b) a model for artistic and aesthetic education of high school students through music in secondary education institutions of the PRC has been developed;

c) the essence of the concept of “artistic and aesthetic education of high school students through music” has been revealed, where the content is a secondary education institution of the PRC;

d) the concept of “artistic and aesthetic education of high school students through music” has been defined through the component composition of the structure (axiological-targeted, operational, activity); criteria (motivational, cognitive, personal and behavioral); levels of expression of artistic and aesthetic education (high (cognitive); above average (self-affirmative); average (level of self-understanding); low (level of adaptation);

e) further development was achieved by theoretical approaches to the problem of activating the artistic and aesthetic educational potential of music lessons, directions of musical and pedagogical influence on the artistic and aesthetic education of the personality of a high school student, the idea of increasing international interaction, cooperation, collaboration in the context of musical pedagogy and the ethno-national world community, the disclosure of the pedagogical potential of musical art in the artistic and aesthetic education of students in the PRC, which consists in the functions of art: ideological, communicative, artistic and aesthetic, cognitive.

The experimental base of the study was formed by schools in Gansu Province, Li Changwu; Changchun: Jilin University Press; Xu Zhenzong, Academic Paper Beijing: Education Science Press, Tian Ronghui (Master's student, research field: art theory; (CLC: G633 Document ID: 1002-7661 (2016) 18-026-01) and others).

15 teachers and 120 high school students from the PRC participated in the pedagogical experiment in the context of its various stages.

The practical significance of the study is that the pedagogical conditions for artistic and aesthetic education of high school students through music in

schools in the PRC have been tested and can be implemented in secondary education institutions and in the process of scientific and methodological activities of secondary education teachers in the PRC.

The level characteristics of artistic and aesthetic education of high school students and interactive forms and methods of implementing the model approach presented in the work can serve as a methodological basis for the implementation of the principle of child-centeredness in secondary education in the PRC and the introduction of innovations in music lessons. Enriching the artistic and aesthetic experience of high school students through music can be used both by practicing teachers and for the purpose of improving the content at the stage of students acquiring basic higher musical and pedagogical education. Methodological recommendations "Enrichment of the artistic and aesthetic experience of high school students by means of musical art" have been developed for academic disciplines ("Art", in particular, "Musical Art", "Pedagogy").

Keywords: music, musical art, pedagogical conditions, artistic and aesthetic education of high school students, Chinese national and cultural traditions, general secondary education of the PRC.

REFERENCES

***Scientific works in which the main scientific results of the dissertation
were published:***

1. Zhao Junkai. Research on the teaching skills of vocal teachers in colleges and universities. *Innovative Pedagogy: scientific Journal*. Odesa, 2024. Issue 68. T 1. P.69-71.

URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2024/68/part_2/16.pdf

2. Zhao Junkai. The specifics of artistic and aesthetic education of high school students in general education schools of the prc through music. *Norwegian Journal of International Science Advancement*. Oslo, 2024. P. 51-54.

URL: <https://nor-ijournal.com/2024/08/26/njd-139/>

3. Zhao Junkai. Research on the improvement of scientific research activities of vocal teachers in colleges and universities. *Current issues of the humanities: interuniversity collection of scientific works of young scientists of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*. Drohobych, 2024. Issue 72, Vol. 3. P. 314-318.

URL: https://www.afhn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_3/50.pdf

4. Zhao Junkai. Research on the stage skills of vocal teachers of colleges and universities. *Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University*. Series: Pedagogical Sciences. Izmail, 2024. Issue 66. P. 281-287.

URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/845/749>

***Published works that demonstrate the approval of the
dissertation materials:***

5. Zhao Junkai. Principles of artistic and aesthetic education of high school students through art. Scientific space: current issues, achievements and innovations: materials of the VIII International Scientific Conference (Zhytomyr, November 29, 2024). International Scientific Research Center Vinnytsia, UKRLOGOS Group LLC, 2024. P. 450-454.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/29.11.2024/25>

6. Zhao Junkai. Artistic and aesthetic education as a direction of pedagogical innovation in schools of the PRC. Innovative science: searching for answers to the challenges of modernity: materials of the III International Scientific Conference (Mogilev-Podilskyi, December 6, 2024). International Scientific Research Center Vinnytsia, UKRLOGOS Group LLC 2024 P. 446-451

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/06.12.2024/26>

7. Zhao Junkai. Providing conditions for artistic and aesthetic enrichment of the personality by means of musical art. Problems and prospects for the implementation and implementation of interdisciplinary scientific achievements: materials of the VIII International. scientific. conf. (Konotop, December 20, 2024). International. center of scientific. research. Vinnytsia, UKRLOGOS Group LLC, 2024 P. 500-504.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/20.12.2024/28>

8. Zhao Junkai. The role and significance of artistic aesthetic education in the development of the personality. Technologies and society: interaction, influence, transformation: materials of the III International Scientific Conference (Lviv, January 17, 2025). International Scientific Research Center Vinnytsia, UKRLOGOS Group LLC, 2025. P. 567-571.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/17.01.2025/29>

9. Zhao Junkai. Chinese choral art as a means of forming the artistic and aesthetic culture of the individual. Theory of modernization in the context of modern world science: materials of the IV International Scientific Conference (Mukachevo, January 24, 2025). International Scientific Research Center Vinnytsia, UKRLOGOS Group LLC, 2025. P. 461-465.

<https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-%20proceeding/issue/view/24.01.2025/30>

10. Zhao Junkai. Enrichment of the artistic and aesthetic experience of high school students by means of musical art: methodological recommendations. Bolgrad : LLC "ArtYug", 2024. 45 p.

<http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2284>

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень.....	22
Вступ.....	23

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС	
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	
ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ КНР	34
1.1. Роль і значення художньо-естетичного виховання у розвитку особистості	34
1.2. Сутність поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики».....	47
1.3. Компонентно-структурний склад поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики».....	53
Висновки до першого розділу.....	66
Список джерел до першого розділу.....	71

РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО	
ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ	
У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ КНР	84
2.1. Художньо-естетична вихованість: критеріальний підхід, рівнева характеристика учнів старшого шкільного віку.....	84
2.2. Обґрунтування педагогічних умов художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики.....	100
2.3. Системоутворювальна роль сукупності педагогічних умов у моделі як системи художньо-естетичного виховання старшокласників під час уроків музики	116
Висновки до другого розділу.....	126
Список джерел до другого розділу.....	127

РОЗДІЛ 3.	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ	
	ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	
	ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	
	ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ШКОЛІ КНР	140
3.1.	Методичний інструментарій реалізації педагогічних умов	140
3.2.	Динаміка художньо-естетичної вихованості старшокласників: порівняльна ефективність традиційного в КНР і експериментального підходів	166
	Висновки до третього розділу	187
	Список джерел до третього розділу.....	190
	ВИСНОВКИ.....	193
	ДОДАТКИ.....	201

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЕГ – експериментальна група

КГ – контрольна група

КНР – Китайська Народна Республіка

РН – результат навчання

ЗВО – заклад вищої освіти

ВСТУП

Актуальність дослідження. У XXI столітті в освітній системі Китаю відбуваються серйозні зміни, які здійснюються в контексті реформування та модернізації освіти. Ці зміни зумовлені, з одного боку, відкритістю країни міжнародному співробітництву, з іншого – орієнтацією на побудову «соціалізму з китайською специфікою» та «духовної цивілізації соціалізму» на основі традиційної китайської культури, і стосуються як теорії освіти, так і практики її організації. Одним із суттєвих напрямів модернізації освіти в сучасному Китаї є зростання ролі естетичного виховання в культурному та духовному розвитку країни, у вдосконаленні соціальних відносин, в особистісному становленні кожної людини. Питанням художньо-естетичного виховання приділено особливу увагу на XVIII з'їзді Комуністичної партії Китаю 2012 р.; естетичне виховання поряд з інтелектуальним розвитком та моральним вихованням учнів було визнано одним із найважливіших напрямів діяльності установ основної та додаткової освіти. Уявлення про значну роль художньо-естетичного виховання в розвитку людини, суспільства, культури дедалі глибше укорінюються у свідомості представників педагогічного і науково-педагогічного співтовариства.

Результатом цих процесів є включення навчальних дисциплін художньо-естетичного циклу до навчальних планів на всіх рівнях освіти. У 2021 р. у КНР прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на підвищення ролі додаткової освіти та сімейного виховання, у тому числі їх естетичної складової. Концепції художньо-естетичного виховання, що становлять його теоретичний фундамент, стають різноманітнішими і

змінюються якісно, починають розроблятися принципово нові положення, пов'язані з уявленнями про цінність кожної людини та її творчій розвиток.

Важливу роль у вирішенні завдань естетичного виховання відіграє музична освіта, яка традиційно посідає в Китаї особливе місце. З часів Конфуція вважається, що музика не тільки дає людині естетичну насолоду, але й дозволяє їй побачити і зрозуміти красу навколишнього світу, сприяє духовному та моральному вдосконаленню людини, благотворно впливає на суспільні вдачі та на соціальні відносини. Таке розуміння ролі музики в житті людини і суспільства є актуальним і простежується в нормативних документах, що лежать в основі організації системи музичної освіти КНР. Одна з ідей модернізації освіти в сучасному Китаї полягає в тому, що якісна музична освіта має бути доступною всім громадянам, а музика має супроводжувати людину протягом усього її життя та у всіх сферах її життя й діяльності. У прийнятих на державному рівні нормативних документах підкреслюється значна роль музичної освіти у вирішенні завдань духовного розвитку та морального виховання молодого покоління. У даний час у КНР розроблено та затверджено нові програми музичної освіти в системі загальної освіти, у практиці музичної освіти та естетичного виховання учнів на різних ступенях освіти затверджуються нові підходи, засновані на визнанні пріоритету розвитку особистості при вирішенні завдань навчання та виховання.

В освітньому процесі широко використовуються нові методи і форми художньо-естетичного виховання, засновані на традиціях, одночасно враховуючи сучасні тенденції розвитку освіти. Однак ці явища не отримали системного наукового осмислення і висвітлюються в педагогічній науці лише фрагментарно, а можливості музичної освіти у вирішенні завдань художньо-естетичного виховання школярів з

урахуванням національно-культурної та освітньої специфіки до кінця не виявлені й не осмислені. Тому визначено тему дисертаційного дослідження: ***«Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР».***

Сьогодні все більше уваги приділяється вихованню художньої грамотності та естетичних здібностей учнів, зокрема засобами музики. Музична освіта в китайських школах, особливо на рівні старших класів, досягла чудових результатів у контексті впровадження мистецтва та естетичного виховання, але вона також стикається з деякими труднощами. Розуміння музики є основним змістом її викладання в школі, а також важливим способом культивування художньо-естетичного сприйняття та культурного розуміння учнів. Дослідження показали, що вивчення музики може допомогти учням сприймати ритм, мелодію, модуляцію, гармонію та інші елементи музичних творів, а також розуміти культурну конотацію та емоційне вираження, що стоїть за музичними творами (Ван Хайян, 2024, Фу Лінге, 2024). Вчителі можуть поєднувати музику з іншими предметами за допомогою різноманітних методів навчання, таких як ситуативна педагогіка, педагогіка вокального ритму та навчання, заснованих на дослідженнях, щоб стимулювати інтерес учнів до навчання та покращити їх естетичне та культурне розуміння.

На основі існуючої літератури в даній роботі розглядається сучасний стан китайської шкільної музики в художньо-естетичному вихованні старшокласників, а також майбутній напрям його розвитку. Китайська традиційна культура є цінним багатством китайської нації та важливим ресурсом для музичного і художньо-естетичного виховання в школах. Інтеграція традиційних китайських культурних елементів, таких як стародавня китайська поезія і народна музика, у викладанні музики може

допомогти учням зрозуміти та успадкувати чудову традиційну китайську культуру й підвищити їхню культурну впевненість у собі (Цай Пінлі, 2024, Ху Сінї, 2023, Чжан Чжію, 2022). Створення обґрунтованої системи художньо-естетичного виховання може ефективно сприяти всебічному розвитку учнів. Система має бути зосереджена на культивуванні основної грамотності учнів, такої як естетичне сприйняття, художнє вираження та культурне розуміння, а також передбачати застосування різноманітних методів оцінювання, як-от: спостереження в класі, демонстрація роботи і самооцінка учнів (Шен Цзінцзін, 2024, Гао Яньань, 2023).

Аналіз стану сучасної теорії естетичного виховання і практики в системі загальної музичної освіти Китаю дозволив виявити протиріччя між:

- потребою в науковому знанні про концептуальні ідеї, що лежать в основі організації процесу естетичного виховання тих, хто навчається в системі музичної освіти та враховує специфіку умов конкретної країни, та фрагментарністю наявних висновків про теоретичні засади естетичного виховання в системі загальної музичної освіти сучасного Китаю;

- необхідністю максимально повного використання можливостей загальної музичної освіти в естетичному вихованні дітей, підлітків, молоді з урахуванням особливостей існуючих у різних країнах систем музичної освіти, та недостатньою кількістю порівняльно-педагогічних досліджень, у яких було б представлено конкретне та концептуальне знання з даної проблематики;

- потребою в науково обґрунтованих ефективних способах організації естетичного виховання у системі загальної музичної освіти та дефіцитом наукових положень, висновків і рекомендацій щодо організації даного процесу в різних соціокультурних та освітніх умовах;

– затребуваністю наукових прогнозів у сфері естетичного виховання в системі загальної музичної освіти Китаю та відсутністю наукових досліджень, де у структурованому вигляді були б тенденції та перспективи розвитку цього процесу.

Теоретичну базу дослідження склали фундаментальні дослідження вітчизняних та китайських науковців, які переконують в необхідності визначення напрямів вивчення зазначеної проблеми:

– історію музичної освіти в Китаї відображено в роботах Біань Мена, Ван Сяо, Ван Цзайдуна, Ван Чанкуя, Лі Хуа, Лі Чжо, Сюи Ру, Сюи Жуя, Яо Сіюаня;

– методологічні підходи до зв'язку культури та художньо-естетичного виховання відзначали відомі фахівці: І. Бех, О. Біла, М. Боришевський, Гао Яньань, Т. Гуменникова, І. Зязюн, Н. Кічук, Ж. Сироткіна, Ху Сінї, Цай Пінлі, Чжан Чжію, Шен Цзінцзін. Доведено, що розуміння покликання вчителя музичного мистецтва генерується поняттям «культура», адже саме концепт «культура» є орієнтиром, якого прагне будь-яка глобалізована система. За висловом видатного українського вченого І. Зязюна, «культура неможлива поза естетичною константою буття» (гармонією, органікою, красою та досконалістю), отже все буття людини в культурі, його життєдіяльність та «творення» в культурі пронизані естетичними почуттями [65];

– теоретичні засади розуміння художньо-естетичного як світоглядного універсалу склали наукові праці Н. Авер'янової, Т. Андрущенко, Т. Антоненко, І. Бондаревської, В. Ковальчук, Л. Кондрацької, Т. Койчевої, Т. Лисоколенко, О. Наконечної. Наукові напрацювання вчених стали основою розуміння необхідності виділення специфічного типу світогляду – художньо-естетичного світогляду таких

науковців, як О. Біла, І. Бойчев, Т. Гуменникова, О. Ігнатович, Н. Кічук, Е. Карпова, А. Козир, Лі Юйлін, Л. Масол, О. Попова, А. Растригіна, Ж. Сироткіна;

– актуалізація здатності до формування художньо-естетичного виховання особистості простежена у працях учених: О. Артюхова, К. Васильковська, О. Дорогань, О. Івушкіна, В. Смікал, М. Ткач;

– форми та методи художньо-естетичного виховання школярів розглянуті у працях О. Білої, В. Бутенко, О. Бухнієвої, О. Горожанкіної, О. Олексюк, О. Поліщук, О. Рудницької, Г. Ребрової, В. Черкасова та ін.

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради ІДГУ (протокол № 13 від 13.03.24 р.) й узгоджено у Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 1 від 21.03.24 р.).

Об’єктом роботи виступає процес художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР.

Предмет дослідження – педагогічні умови забезпечення художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР.

Мета дослідження: підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР через системотвірний вплив визначених педагогічних умов.

Завдання дослідження:

– виявити сутність, структуру та рівні художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР;

– розробити теоретичну модель, де системотвірними є педагогічні умови активізації процесу художньо-естетичної вихованості старшокласників на уроках музики в КНР;

- запровадити методику реалізації розробленої моделі художньо-естетичного виховання засобами музики у загальноосвітніх школах КНР;

- експериментальним шляхом перевірити порівняльну ефективність традиційного й розробленого підходів.

Методи дослідження:

- *теоретичного рівня*: аналіз, синтез, узагальнення результатів філософських, психологічних, соціологічних, педагогічних наукових праць; систематизація, класифікація, порівняння – для розкриття сутності феномену «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики» та обґрунтування педагогічних умов художньо-естетичного виховання підлітків засобами музики в школах КНР;

- *емпіричного рівня*: педагогічне спостереження, індивідуальні та групові бесіди, анкетування, тестування, методи експертних оцінок і самооцінок – задля виявлення стану й динаміки рівнів художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики:

- провідним методом дослідження є *педагогічний експеримент* (діагностувальний та формувальний етапи) (об'єктами дослідження були обрані учні, які були розділені на експериментальну групу і контрольну – з метою доведення поточних і підсумкових результатів);

- *статистичний метод* дослідження – задля підтвердження достовірності і надійності одержаних експериментальних даних та їх інтерпретацій.

Набуті усереднені результати педагогічного експерименту переконують у тому, що після впровадження визначених педагогічних умов за етапами розробленої моделі високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної діяльності старшокласників засобами музики показав

майже кожен другий в експериментальній групі (55%) (відповідно приріст склав +55%), майже третина респондентів (37%) – у контрольній (приріст дорівнює +37%). Рівень вищий за середній (самостверджувальний) був виявлений у 41% учнів експериментальної групи (приріст становить +18%) та 38% – контрольної (приріст склав +14%). Відчутна різниця в кількості тих, хто виявив середній (рівень саморозуміння) сформованості окресленої властивості: лише 4% експериментальної групи (приріст є негативним: –59%) та кожен четвертий (25%) – контрольної (приріст також є негативним, але не таким значним, як в експериментальній групі: –38%). Низький (рівень прилаштування) після проведення формувального експерименту не був виявлений жодного респондента з двох груп.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*

- визначено та науково обґрунтовано сукупність педагогічних умов художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у закладах загальної середньої освіти КНР;

- розроблено модель художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у закладах загальної середньої освіти КНР;

- розкрито сутність поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики», де контентом є заклад загальної середньої освіти КНР;

- визначено поняття «художньо-естетична вихованість старшокласників засобами музики» через компонентний склад структури (аксіологічно-цільовий, операційний, діяльнісний); критерії (ціннісний, знанієвий, особистісно-поведінковий); рівні вияву художньо-естетичної вихованості (високий (самопізнавальний); вищий за середній

(самостверджувальний); середній (рівень саморозуміння); низький (рівень прилаштування);

– подальшого розвитку набули теоретичні підходи до проблеми активації художньо-естетичного виховного потенціалу уроків музики, напрямки музично-педагогічного впливу на художньо-естетичну вихованість особистості старшокласника, ідея підвищення міжнародної взаємодії, кооперації, співробітництва в контексті музичної педагогіки та етнонаціональної світової спільноти, розкриття педагогічного потенціалу музичного мистецтва в художньо-естетичному вихованні учнів у КНР, який полягає у функціях мистецтва: ідеологічній, комунікативній, художньо-естетичній, пізнавальній.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школах КНР пройшли апробацію та можуть бути реалізовані в закладах загальної середньої освіти та в процесі науково-методичної діяльності вчителів загальної середньої освіти КНР.

Представлені в роботі рівнева характеристика художньо-естетичної вихованості старшокласників та інтерактивні форми і методи реалізації модельного підходу можуть слугувати методичною основою втілення принципу дитиноцентризму в загальній середній освіті КНР та запровадження інновацій на уроках музики. Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва можна використовувати як учителям-практикам, так і з метою вдосконалення змісту на етапі набуття студентами базової вищої музично-педагогічної освіти. Розроблені методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами

музичного мистецтва» (упор. Чжао Цзюнькай) з навчальних дисциплін («Мистецтво», зокрема, «Музичне мистецтво», «Педагогіка»).

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Ізмаїльського ліцею «Політехнічний» з гімназією Ізмаїльського району Одеської області (довідка про впровадження від 16.04. 2024 р.), обласного закладу «Ліцей» Болградської гімназії імені Г.С. Раковського «Одеської обласної ради» (довідка про впровадження від 17.09.2024 р.), Ліцею Криничненської сільської ради Болградського району Одеської області (довідка про впровадження від 27.11.2024 р.), кафедри музичного та образотворчого мистецтв Ізмаїльського державного гуманітарного університету (довідка про впровадження від 27.12.2024 р.), Середньої школи № 6 м. Увей провінції Ганьсу КНР (довідка про впровадження від 16.11.2024 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на міжнародних наукових конференціях: VIII Міжнародній науковій конференції «Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації» (Україна, м. Житомир, 29 листопада 2024 р.); III Міжнародній науковій конференції «Інноваційна наука: пошук відповідей на виклики сучасності» (Україна, м. Могилів-Подільський, 06 грудня 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «X Дунайські наукові читання «Транскордонне співробітництво як чинник активного поступу інновацій в економіці, науці та освіті», присвячені Міжнародному дню науки в ім'я миру та розвитку (Україна, Ізмаїл, 31 жовтня 2024 року); VIII Міжнародній науковій конференції «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень (Україна, Конотоп, 20 грудня 2024 р.); III Міжнародній науковій конференції «Технології та суспільство: взаємодія, вплив, трансформація» (Україна, Львів, 17 січня

2025 р.); IV Міжнародній науковій конференції «Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки» (Україна, Мукачево, 24 січня 2025 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (180 джерел), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 226 сторінок, з них 200 – основного тексту. Робота містить 3 рисунки, 4 діаграми, 12 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ КНР

1.1. Роль і значення художньо-естетичного виховання у розвитку особистості

У ХХІ столітті в освітній системі Китаю відбуваються серйозні зміни, які здійснюються в контексті реформування та модернізації освіти. Ці зміни зумовлені, з одного боку, відкритістю країни міжнародному співробітництву, з іншого – орієнтацією на побудову «соціалізму з китайською специфікою» та «духовної цивілізації соціалізму» на основі традиційної китайської культури, і стосуються як теорії освіти, так і практики її організації. Одним із суттєвих напрямів модернізації освіти в сучасному Китаї є зростання ролі художньо-естетичного виховання в культурному та духовному розвитку країни, у вдосконаленні соціальних відносин, в особистісному становленні кожної людини. Питанням естетичного виховання приділено особливу увагу на XVIII з'їзді Комуністичної партії Китаю 2012 р.; естетичне виховання поряд з інтелектуальним розвитком та моральним вихованням учнів було визнано одним із найважливіших напрямів діяльності установ основної та додаткової освіти. Уявлення про значну роль естетичного виховання у розвитку людини, суспільства, культури дедалі глибше укорінюються у свідомості представників педагогічного і науково-педагогічного співтовариства.

Результатом цих процесів є включення навчальних дисциплін естетичного циклу до навчальних планів освітніх організацій на всіх

рівнях освіти. Багато закладів загальної освіти, закладів додаткової та вищої освіти пропонують широкий набір елективних курсів, спрямованих на естетичний розвиток та виховання учнів. У 2021 р. у КНР прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на підвищення ролі додаткової освіти та сімейного виховання, у тому числі їх естетичної складової. Концепції естетичного виховання, що становлять його теоретичний фундамент, стають різноманітнішими і змінюються якісно; теоретично з естетичного виховання починають розроблятися принципово нові положення, пов'язані з уявленнями про цінність кожної людини та її творчий розвиток.

Слід зауважити, що важливу роль у вирішенні завдань естетичного виховання відіграє музична освіта, яка традиційно посідає у Китаї особливе місце. Багато науковців (О. Бухнієва [18], Т. Гуменникова [61], Гань Цінъ [48], О. Біла [9], Гу Сяосі [59], Н. Кічук [69], Лі Сяцзюнь [80], О. Попова [93], Сінъ Ян Ж [98], Ж. Сироткіна [99], Хуан Юйсі [104] та багато ін.) у своїх дослідженнях окреслили положення про те, що з часів Конфуція вважається, що музика не тільки дає людині естетичну насолоду, але й дозволяє їй побачити і зрозуміти красу навколишнього світу, сприяє духовному та моральному вдосконаленню людини, благотворно впливає на суспільні вдачі та соціальні відносини. Таке розуміння ролі музики в житті людини і суспільства є актуальним і в наші дні і простежується в нормативних документах, що лежать в основі організації системи музичної освіти КНР. Одна з ідей модернізації освіти в сучасному Китаї полягає в тому, що якісна музична освіта має бути доступною всім громадянам, а музика має супроводжувати людину протягом усього її життя та в усіх сферах її життя і діяльності. У прийнятих на державному рівні нормативних документах підкреслюється значна роль музичної освіти у

вирішенні завдань духовного розвитку та морального виховання молодого покоління. Сьогодні в КНР розроблено та затверджено нові програми музичної освіти в системі загальної освіти, у практиці музичної освіти та естетичного виховання учнів на різних ступенях освіти затверджуються нові підходи, засновані на визнанні пріоритету розвитку особистості при вирішенні завдань навчання та виховання [40].

В освітньому процесі широко використовуються нові методи і форми естетичного виховання, які засновані на традиціях, одночасно враховуючи сучасні тенденції розвитку освіти. Однак ці явища не отримали системного наукового осмислення і висвітлюються в педагогічній науці лише фрагментарно, а можливості музичної освіти у вирішенні завдань естетичного виховання школярів та студентів з урахуванням національно-культурної та освітньої специфіки до кінця не виявлені й не осмислені. Сьогодні у наукових працях (Т. Андрущенко [1], Бай Цзе [5], Т. Антоненко [2], І.Бех [8], О. Біла [9, 10, 11], Т. Гуменникова [61], Ван Веньчжун [19], Ван І [21], Ван Сію [28], Ван Хуейсінь [33], І. Зязюн [65], Л. Коваль [72], О. Попова [93], Лі Мей [77], Лі Сяцзюнь [80], Лі Сюань [79], Г. Меднікова [89], О. Олексюк [91], О. Рудницька [97], В. Черкасов [105] та ін.) обґрунтовано необхідність діалогу культур різних історичних епох, етносів, соціокультурних формацій, теоретично осмислені ідеї полікультурної комунікації, інтеграції культурних та систем різних країн світу тощо.

У працях учених зазначено необхідності вивчення національної культурно-мистецької спадщини в контексті збагачення світового досвіду освіти та виховання молодого покоління. У цьому аспекті заслуговують уваги праці таких учених, як-от: І. Бойчев [13], О. Артюхова [3], О. Бухнієва [14, 15], І. Зязюн [65], Н. Кічук [69], Л. Коваль [72],

Лі Чжаочен [86], Лі Яцзін [88], Л. Ніколенко [90], О. Олексюк [91], Г. Падалка [92], А. Растригіна [96], Ж. Сироткіна [100], Ю. Смаковський [102], Т. Стратан-Артишкова [103], Хуан Юйси [104], В. Черкасов [105] та інших науковців, присвячені питанням становлення та розвитку художньо-естетичної освіти в Україні та Китаю, підготовці фахівців до музично-естетичної діяльності. Крім того, українськими вченими (Т. Антоненко [2], Т. Гуменникова [61], О. Іваненко [66], Н. Кічук [70, 71], Л. Ніколенко [90], О. Олексюк [91], Г. Падалка [92], О. Попова [93], А. Растригіна [96], Т. Стратан-Артишкова [103], О. Рудницька [97], Ж. Сироткіна [99] та багато ін.) ґрунтовно досліджено питання формування художньо-естетичної культури особистості засобами музичного мистецтва.

Як важлива частина художньо-естетичного виховання, музичне виховання відіграє незамінну роль у розвитку особистості. Воно може не тільки покращити її естетичні здібності, а й непомітно вплинути на емоції, особистість, цінності та інші аспекти розвитку людини за допомогою музики, живопису, танцю та інших видів мистецтва, а потім сформувати здорову особистість. Ми сфокусуємо увагу на ролі та значенні художньо-естетичного виховання особистості з наступних аспектів.

У найбільш суттєвих нижчезазначених аспектах, зокрема перший аспект: стимулювання емоційного резонансу і культивування почуттів особистості.

Справа в тому, що як унікальна емоційна мова, музика може торкатися сердець людей і резонувати з ними. Клас оцінки й аналізу музики в загальній середній школі містить велику кількість чудових творів, і вчителі можуть допомогти учням слухати, аналізувати та відчувати твори,

щоб вони могли знайти емоційний резонанс у музиці та отримати духовний комфорт і живлення.

Се Цзін (2024) у книзі «Шлях побудови нормалізованого музичного виконання в середній школі на основі естетичної освіти для всього персоналу» зазначив, що музичне виконання є важливим носієм для впровадження музичної естетичної освіти, яка може стимулювати емоції учнів і культивувати їх здоровий естетичний смак [19].

Чжан Лей (2024) у «Стратегіях проникнення естетичної освіти у викладання музики в середній школі» також зазначив, що музика може допомогти учням зняти стрес і підвищити емоційну грамотність. Завдяки функції естетичного виховання музики люди можуть гостріше сприймати красу життя і формувати позитивне й оптимістичне ставлення до життя [107].

Другий аспект: культивування художньо-естетичних здібностей та вдосконалювання гуманітарного світосприйняття старшокласників.

Художньо-естетичне виховання може допомогти людям встановити саме «правильну естетику» та вдосконалити свої естетичні здібності, щоб краще розуміти та оцінювати твори мистецтва. Це може не тільки збагатити духовний світ особистості, а й удосконалити її гуманістичні якості та сприяти її всебічному розвитку.

Ван Юй (2024) у книзі «Викладання музики в середній школі з точки зору естетичного виховання» наголосив, що викладання музики має бути зосереджене на культивуванні естетичної грамотності учнів, щоб допомогти їм вдосконалюватися та розвиватися всебічно [41].

Ян Мейронг (2024) у «Практичних дослідженнях міждисциплінарного інтегрованого викладання на заняттях оцінки музики в середній школі» також фокусує увагу на тому, що міждисциплінарне

інтегроване навчання може допомогти учням встановити міждисциплінарне усвідомлення мислення, культивувати міждисциплінарну базову грамотність та усвідомити цінність музичної естетичної освіти. Завдяки художньому естетичному вихованню люди можуть мати більш повне розуміння світу та формувати відкриті та всеохоплюючі цінності [98].

Третій аспект пов'язаний із сприянням прогресу розвитку особистості та формуванню її духовного здоров'я.

Художньо-естетичне виховання може поважати індивідуальні особистісні відмінності та заохочувати людей до творчого самовираження, тим самим сприяючи розвитку особистості.

Лінь Янь та І Сяомін (2023) у «Дослідженні викладання музичних і танцювальних модулів середньої школи з позицій фізичної естетичної освіти» наголосили, що викладання музичних і танцювальних модулів має бути тісно пов'язане з фізичними та психічними характеристиками старшокласників, а тривимірна синергія «фізичного досвіду», «фізичного вираження» та «фізичної культури» має допомогти дослідити інтегрований шлях навчання музики й танцю в середній школі як практики фізичного естетичного виховання та сприяти формуванню гарних естетичних здібностей учнів. Завдяки художньо-естетичному вихованню люди можуть краще розуміти себе, розвивати себе, формувати здорову особистість [87].

Четвертий аспект відтворює ідею інтеграції дисциплін для досягнення всебічного розвитку особистості.

Дійсно, естетичне виховання засобами мистецтва коректно розглядати ізольовано, адже воно має властивість інтегровуватися з іншими дисциплінами для досягнення її всебічного розвитку.

Пен Ке та Ян Цзянь (2024) у праці «Шляху реалізації академічної рефлексії та естетичної освіти у викладанні модуля «Музика та драма» середньої школи запропонували, що викладання модуля музики та драми слід досліджувати з чотирьох аспектів: природна краса, соціальна краса, художня краса та краса особистості, щоб сприяти всебічному розвитку учнів [98].

Ван Яньхун (2024) також зазначив у «Аналізі моделі побудови уроку сприйняття музики в середній школі, керованої «Освітою людей з естетикою та культурою» – взявши за приклад «світловий і тіньовий грамофонічний звук у серця людей – китайську музику кіно та телебачення», що викладання музики в класі має базуватися на класі та бути ретельно відшліфоване, а також досліджувати методи навчання, які відповідають освітній концепції нових стандартів навчальної програми, щоб допомогти усвідомити цінність та значущість музичних курсів [43].

П'ятий аспект пов'язаний із віддзеркаленням процесу успадковування культури та підвищення культурної впевненості особистості у собі.

Саморефлексія досвіду художньо-естетичної освіти переконує в тому, що йдеться про важливість способів успадкування культури, який може допомогти людям зрозуміти та визнати чудову традиційну китайську культуру та підвищити культурну впевненість у собі.

До прикладу, Гань Цюнь (2024) у своєму доробку («Дослідження практики моделі музичної естетичної освіти», «Туга за домом та естетичне виховання в початкових та середніх школах етнічних районів») наголошує: саме інноваційна практика моделі музичної естетичної освіти, віддзеркалене у творі «Туга за домом та естетичне виховання» у початкових та середніх школах на етнічних територіях», сприяє

успадкуванню чудової традиційної китайської музичної культури, поширенню духу китайської естетичної освіти та реалізації фундаментального завдання культивування людей з чеснотами; завдяки ж художньому та естетичному вихованню люди можуть більше любити власну культуру та активно її успадковувати та популяризувати [49].

Відтак, художньо-естетичне виховання відіграє важливу роль і має значення в розвитку особистості. Він може стимулювати емоційний резонанс, культивувати почуття, культивувати естетичні здібності, покращувати гуманні якості, сприяти розвитку особистості, формувати здорову особистість і може інтегрувати інші дисципліни для досягнення всебічного розвитку, успадкування культури та підвищення культурної впевненості в собі. Тому ми повинні надавати важливого значення художньому і естетичному вихованню, інтегрувати його в усі сторони шкільної освіти, сприяти вирощуванню соціалістичних будівничих і наступників з всебічним розвитком моралі, інтелекту, фізичної підготовки, естетики і праці.

З метою поглиблення процесу опанування і роллю, і значенням художнього естетичного виховання в розвитку особистості, можна аналізувати його в поєднанні з конкретними випадками. Нижче ми окреслимо кілька ситуацій, котрі дозволяють дослідити, як художнє, естетичне виховання впливає на розвиток особистості в різних контекстах.

Кейс 1: Співпраця та лідерство в хорах.

Хор – це типовий художній колектив, і його членам необхідно тісно співпрацювати один з одним, щоб завершити інтерпретацію музичних творів. У цьому процесі люди не тільки здатні засвоїти музичні знання та навички, а й розвивати командну роботу та лідерські якості.

Лі Нін (2021) у статті «Про будівництво та розвиток хорів середньої школи» зазначив, що хори можуть культивувати музичну грамотність та естетичний смак учнів, а водночас вони також можуть культивувати їхнє почуття співпраці та командний дух. Під час репетиції та виступу хору люди повинні навчитися слухати інших, поважати інших і співпрацювати з іншими, щоб завершити інтерпретацію музичних творів. Такий дух співпраці не лише допомагає людям краще інтегруватися в суспільство, але й розвиває їхні лідерські якості [78].

Ван І (2021) у «Дослідженні ефективності функції естетичного виховання діяльності хору в кампусі середньої школи» зазначив, що хори можуть розвивати лідерські навички учнів і допомагати їм краще справлятися з викликами [21].

Кейс 2: Креативність та інновації в мюзиклах.

Музичний театр – це інтегрований вид мистецтва, який включає в себе елементи музики, танцю, драми тощо, що вимагає творчого самовираження окремих людей. У процесі репетицій та виконання мюзиклів люди можуть не лише засвоювати музичні знання та навички, а й культивувати творчі здібності та новаторство.

Інь Лулу (2021) у «Дослідженні стратегій викладання музичного театру в музичних класах середньої школи» зазначив, що мюзикли можуть культивувати музичну грамотність та естетичний смак учнів, а також культивувати їхню творчість та інноваційні здібності. Під час репетиції та виконання мюзиклу людям необхідно використовувати свою уяву та творчий потенціал для створення персонажів та виступу на сцені. Ця креативність і здатність до інновацій не тільки допомагає людям краще адаптуватися до суспільства, але й сприяє їхньому всебічному розвитку [62].

Кейс 3: Культурне розуміння та естетичний досвід у стародавніх віршах та піснях.

Стародавні вірші та пісні є скарбами чудової традиційної китайської культури, які містять у собі багаті культурні конотації та естетичні цінності. Вивчаючи стародавні вірші та пісні, люди можуть краще зрозуміти чудову традиційну китайську культуру, покращити свої естетичні здібності та культивувати свої почуття.

Цай Пінлі (2024) у «Дослідженні викладання естетичної освіти стародавньої китайської поезії та пісень у музичних класах середньої школи» зазначив, що інтеграція стародавньої китайської поезії та пісень у музичні класи середньої школи може покращити інтерес учнів до навчання та естетичну грамотність, а також сприяти всебічному фізичному та розумовому розвитку учнів. У процесі вивчення старовинних віршів і пісень людям необхідно зрозуміти фонові знання старовинних віршів, відчувати художню концепцію і красу старовинних віршів, відчувати емоційну красу старовинних віршів. Такого роду культурне розуміння та естетичний досвід можуть не тільки допомогти людям краще зрозуміти чудову традиційну китайську культуру, але й покращити їхні гуманні якості [87].

Кейс 4: Культурна самобутність і національний дух у народній музиці.

Народна музика є унікальним вираженням китайської культури, яке містить в собі багатий національний дух і культурний підтекст. Вивчаючи народну музику, люди можуть посилити своє почуття культурної ідентичності та культивувати свій національний дух.

Лю Лей (2020) у «Дослідженні покращення естетичної освіти учнів на курсах оцінки музики в середній школі» зазначив, що оцінка музики може дозволити учням поступово покращувати свій естетичний рівень у

мелодії краси, щоб учні могли відчувати унікальну красу музики та поглибити розуміння учнями внутрішніх знань на музичних заняттях, щоб ефективно сприяти естетичним здібностям учнів та покращити почуття культурної ідентичності старшокласників. Вивчаючи народну музику, люди можуть більше любити власну культуру та активно передавати її та популяризувати [86].

Художньо-естетичне виховання відіграє важливу роль і значення в розвитку особистості. Він може стимулювати емоційний резонанс, культивувати почуття, культивувати естетичні здібності, покращувати гуманні якості, сприяти розвитку особистості, формувати звукову особистість за допомогою хорів, мюзиклів, стародавніх віршів і пісень, народної музики та інших форм, а також може інтегрувати інші дисципліни для досягнення всебічного розвитку, успадкування культури та підвищення культурної впевненості в собі. Через аналіз наведених вище випадків ми можемо побачити вплив художньої естетичної освіти на розвиток особистості в різних контекстах, що дає нам цінний досвід та просвітництво для кращого здійснення художньої естетичної освіти.

Для того, щоб розширити нашу міжнародну перспективу, ми можемо вчитися на успішному досвіді художньої естетичної освіти в зарубіжних країнах і обговорювати її поширення на китайську художню естетичну освіту. Нижче ми виберемо кілька міжнародних кейсів для аналізу того, як мистецтво та естетична освіта впливають на розвиток особистості в різних культурних контекстах.

Кейс 5: Мистецький проєкт спільноти Сполучених Штатів Америки.

Сполучені Штати мають безліч громадських мистецьких програм, часто ініційованих некомерційними організаціями або державними установами, які мають на меті надати можливості жителям громади

вчитися і творити в мистецтві та сприяти культурному процвітання громади. Зокрема, програма Art & Change у Нью-Йорку надає мистецькі освітні та творчі можливості для молоді з малозабезпечених громад, щоб допомогти їм виразити себе, підвищити впевненість у собі та покращити свої громади. Ці програми допомагають людям долати соціальні труднощі, розвивати свій потенціал і будувати позитивні соціальні відносини.

Кейс 6: Європейська система музичної освіти.

Система музичної освіти в Європі відносно добре розвинена, і багато країн включили музичну освіту в національну систему освіти і заохочують учнів до участі в музичній діяльності. Наприклад, система музичних шкіл у Німеччині забезпечує професійну музичну освіту для молоді та заохочує учнів до участі в різних музичних конкурсах та виступах. Цей тип системи може допомогти людям набутися професійних музичних знань і навичок, підвищити свою художню грамотність і розвинути любов до музики.

Кейс 7: Но і Кабукі в Японії.

Но і Кабукі в Японії – це дві традиційні форми виконавського мистецтва з багатою історією та багатими культурними конотаціями. Вивчаючи та спостерігаючи за Но та Кабукі, люди можуть дізнатися про традиційну культуру Японії, відчувати її унікальний художній шарм і розвинути естетичний смак. Цей вид мистецтва може допомогти людям зміцнити культурну впевненість і вдосконалити свої гуманні якості.

Кейс 8: Танець катхакалі в Індії.

Катхакалі – це традиційна форма танцю в Індії, яка використовує маски, костюми та танцювальні рухи для представлення міфологічних історій. Вивчаючи та виконуючи танець катхакалі, люди можуть дізнатися про релігійну культуру Індії, відчувати її унікальний художній шарм, а також розвинути фізичну координацію та навички самовираження. Цей вид

танцю допомагає людям розвивати свій потенціал і посилювати свої артистичні якості.

З одного боку, наведене вище, сприяє більш докладному розкриттю постулата про те, що естетичне мистецтво має схожі функції та цінності в різних культурних контекстах. Вони допомагають людям розвивати свій потенціал, підвищувати художню грамотність, розвивати культурну впевненість у собі та будувати позитивні соціальні відносини. Отже, творче запозичення закладених у зазначеному досвіді ідей – шлях покращення мистецтва в КНР та естетичної освіти в цілому.

З іншого боку, вище зазначене дозволяє конкретизувати вектори інтерналізацій художньо-естетичного виховання учнівської молоді. А саме: по-перше, зміцнення громадського мистецького будівництва: через активізацію участі громади в будівництві громадських мистецьких проєктів. По-друге, удосконалити систему музичної освіти: через підвищення музичної грамотності учнівської молоді; акцент на успадкування традиційних мистецтв та передачу традицій. По-третє, запровадження інтерактивних форм виховання ціннісного ставлення до китайських міжнародних мистецьких обмінах. По-четверте, ініціювання участі учнівської молоді у міжнародних мистецьких обмінах, задля підвищення обізнаності у закордонній мистецькій освіті.

Спираючись на міжнародний досвід і поєднуючи з реальною ситуацією в Китаї, ми можемо побудувати більш повну систему художньо-естетичної освіти старшокласників закладів загальної освіти, сприяти вирощуванню соціалістичних будівельників і наступників з всебічним розвитком моралі, інтелекту, фізичної підготовки, естетики і праці. Таким чином, контент художньо-естетичного виховання, зокрема старшокласників КНР засобами музики, набуватиме більшої дієвості.

1.2. Сутність поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики»

Обираючи методологічні орієнтири дослідження, природний інтерес утворив культурологічний науковий підхід. Його базові ідеї досить влучно, на наш погляд, представлено у науковому доробку Хуан Юйсі: «глобалізаційні процеси та ідеї мультикультуризації, характерні для сучасного соціокультурного розвитку суспільства, загострили проблеми, пов'язані із збереженням і розвитком своєрідних і унікальних цивілізаційно-культурних традицій різних етносів і народів» [104, с.3-4].

На думку О. Отич, важлива частина естетичного виховання, сутність художньо-естетичної освіти полягає в тому, щоб спрямовувати учнів до сприйняття, переживання, розуміння та творення краси через участь та практику художньої діяльності з метою вдосконалення їх естетичних здібностей, творчих здібностей, культурної грамотності та якості особистості. Метою художньої естетичної освіти є не просто тренування навичок або передача знань, а більша увага приділяється вихованню в учнів умінь сприймати, цінувати, оцінювати і творити красу, а також процесу формування на цій основі «здорової естетики» і позитивних якостей особистості [90].

Сутність художньо-естетичного виховання може бути повноцінно визначена, якщо врахувати низку положень педагогіки.

По-перше, роль естетичного сприйняття особистості. Художньо-естетична освіта насамперед орієнтує особистість на здатність сприймати красу, тобто спрямовувати учнів на використання різних органів чуття, таких як зір, слух і дотик, щоб відчувати та переживати формальну красу, художнє уявлення про красу та емоційну красу творів

мистецтва. Наприклад, через прослуховування та оцінку музичних творів музична естетична освіта дозволяє учням відчувати красу музичної мелодії, ритму та гармонії, а також покращити свою здатність до сприйняття музичної естетики.

По-друге, змістове наповнення поняття «естетична оцінка». На основі сприйняття краси художня естетична освіта далі спрямовує учнів до здійснення естетичної оцінки, тобто до використання певних естетичних знань та методів для аналізу, оцінки та інтерпретації творів мистецтва, щоб зрозуміти та вловити художню цінність та культурну конотацію творів. Наприклад, естетичне виховання живопису спрямовує учнів до аналізу композиції, кольору, лінії та інших елементів твору, розуміння стильових особливостей та творчого підґрунтя твору, щоб покращити здатність оцінювати мистецтво.

По-третє, сучасне явлення про естетичну творчість. Художньо-естетична освіта заохочує учнів брати активну участь у діяльності з художньої творчості та перетворювати власні естетичні почуття та художню уяву на твори мистецтва шляхом практичного дослідження, щоб досягти покращення естетичних здібностей та культивування творчих здібностей. Наприклад, естетичне виховання драматургії спрямовує учнів до написання сценаріїв, рольових вистав, сценічних вистав тощо, щоб учні могли вдосконалювати свої здібності до художнього вираження та творчі здібності в процесі творення та виконання [18].

По-четверте, той зміст, який має бути відтворений в «культурному розумінні». Естетична освіта мистецтва не тільки зосереджується на самому творі мистецтва, але й приділяє більше уваги його зв'язку з культурою та спрямовує учнів до розуміння та відчуття естетичних

концепцій та художніх стилів у різних культурних середовищах через мистецьку діяльність, щоб покращити їхню культурну грамотність та здатність до міжкультурного розуміння. Наприклад, естетичне виховання етнічної музики спрямовує учнів до розуміння та вивчення музичних творів різних етнічних груп, розуміння та відчуття музичної культури та естетичних особливостей різних етнічних груп з метою підвищення їх культурного розуміння та здатності до толерантності.

По-п'яте, положення про контентність суб'єкта художньо-естетичної освіти – особистість. Удосконалюючи естетичні здібності учнів, художньо-естетична освіта також приділяє увагу формуванню їх особистісних якостей і спрямовує учнів на культивування позитивного та оптимістичного ставлення до життя, багатого емоційного досвіду, доброго естетичного смаку та благородних моральних почуттів за допомогою художньої діяльності. Наприклад, естетичне виховання танцю спрямовує учнів до танцювального навчання та виконання, щоб учні могли розвивати свою впевненість у собі, завзятість, співпрацю та інші якості в процесі відчуття та вираження краси танцю.

Отже, суть художньої естетичної освіти полягає в тому, щоб спрямувати учнів до сприйняття, переживання, розуміння та творення краси через участь та практику художньої діяльності, щоб покращити їх естетичні здібності, творчі здібності, культурну грамотність та якість особистості і, нарешті, досягти всебічного розвитку.

За висновками проведених наукових досліджень Лю Юнхе, Лян Чуньсян, Ні Руїлі, Пан Венлін, О. Попової, Пу Ліхуа, Ж. Сироткіної, Сюн Цянь, Сюй Вень, Ту Цзінь сучасна теорія естетичного виховання у Китаї розробляється у межах двох напрямів – традиційного та інноваційного [27, 38, 90, 94, 96, 101]. У межах традиційного напрямку

естетичне виховання сприймається як одна із складових виховання, акцент робиться на передачі учням знання різних явищ культур. У рамках інноваційного спрямування естетичне виховання розуміється як феномен, що забезпечує цілісний розвиток людини. Інноваційний напрям об'єднує у собі два підходи: гуманістичний, представники якого вважають головним завданням естетичного виховання розвиток особистості учня засобами мистецтва; гуманітарний, в який інтегровані ідеї конфуціанства і представники якого підкреслюють ціннісну природу естетичного виховання, пов'язують його зі здатністю школярів та студентів бачити, розуміти та створювати прекрасне у житті та мистецтві, осмислювати та присвоювати цінності, що лежать в основі людського буття.

Як зазначено у дослідженнях Гу Ян, Донг Фан, Ін Лулу, Н. Кічук, Лі Сюань, Лі Цянь, Лінь Яньчжоу, Ма Цян, О. Олексюк, Г. Падалки, Пань Ян, Пен Цінся, В. Черкасова [34, 70, 91, 92, 97, 105], можливості загальної музичної освіти у вирішенні завдань естетичного виховання полягають у тому, що воно забезпечує успішне і комплексне розв'язання триєдиного завдання. Перше з них – створить умови для передачі фактів, досвіду, навичок мислення та системи поглядів за допомогою особливих виразних засобів; знайомить учнів з культурним різноманіттям країни та світу, дозволяє зрозуміти та оцінити різні форми прояву прекрасного у народів, що населяють Китай, надає учнівській молоді відчуття естетичного багатства світу; надає естетичному розвитку школярів освітню широту та ідейність. Другий вектор завдань пов'язаний із вирішенням завдань формування системи ціннісно-сміслових відносин: завдяки єдності естетичної та етичної складової орієнтує людину у світі цінностей; допомагає людині на основі емоційних переживань побачити, зрозуміти та осмислити проблеми буттєвого характеру та виявити способи їх вирішення

на ціннісній основі; формує естетичне світосприйняття слухача та виконавця, розвиває естетичний смак; гармонізує внутрішній світ людини; формує цілісну особистість через естетичний ідеал. Третій сегмент пріоритетних завдань системи естетичного виховання в Китаї ініціює залучення школярів до творчої діяльності на основі законів краси: створює умови для оволодіння засобами художнього спілкування; стимулює творчу активність особистості, орієнтує учнів перетворення навколишнього світу та людських відносин відповідно до відбитим у музиці естетичним ідеалом [34, 45, 66, 89, 101].

Т. Гуменникова [61], О. Отич [91], Сінь Ян Ж [98], А. Растрігіна [96], Се Цзін, Су Майоці, Сунь Цінжуй, Сюн Цянь, Сюн Юйтун, Т. Стратан-Артишокова [99], Тан Сяофен [47-53] характеризують особливості художньо-естетичного виховання, які перебувають у системі загальної музичної освіти у наступному: на *щаблі ранньої освіти* вирішуються головним чином завдання формування *естетичного світосприйняття* та розвитку естетичного смаку дітей, формування здатності сприймати прекрасне, розвиток їх емоційної сфери; на *рівні молодшої шкільної освіти* на перший план виходить вирішення завдань естетичного *просвітництва* та формування у дітей *виконавських умінь*, формування естетичного смаку здійснюється за допомогою вибору для знайомства та виконання якісних музичних творів; на *щаблі обов'язкової загальної освіти навчання музиці* сфокусована на *музичній естетиці*, яка забезпечує формування в навчальних систем ціннісно-сміслових відносин засобами музичного мистецтва, становлення цілісної та гармонійної особистості, а також формування в учнів уявлень про естетичне різноманіття світу; на старшому ступені середньої школи акцент робиться на розвитку емоційного інтелекту учнів, на інтеграції особистості у

культурний контекст суспільства, формуванні здатності до естетичної оцінки мистецтва і реальності. А вже на етапі старшої школи вирішуються завдання включення у творчу діяльність, формування умінь транслювати в соціум цінності засобами музичного мистецтва, оволодіння способами естетичного освоєння дійсності.

Отже, задля акцентування на пріоритетності художньо-естетичної свідомості учня (смаки, погляди, потреби) у вихованні увагу сконденсовано на художньо-естетичному складнику цього процесу, мета якого – розвиток інтересу особистості до мистецтва, формування її вмінь сприймати, розуміти та оцінювати твори мистецтва.

На основі результатів аналізу довідкових джерел, художньо-естетичне виховання будемо розуміти як складний процес в естетичному вихованні, де в естетичному вихованні розрізняємо ще й педагогічно орієнтований цілеспрямований розвиток художніх смаків і здібностей особистості (С. Гончаренко, В. Кремень, В. Радул) [45].

Отже, приймаємо дослідницьку позицію, за якою метою художньо-естетичного виховання постає розвиток як інтересу особистості до мистецтва в цілому, так і почуття прекрасного.

В контексті проблематики та завдань нашого дослідження привносимо обмеження – дослідницька увага сконцентрована на розвитку інтересу до мистецтва та почуття прекрасного засобами саме музики.

Зваживши напрацювання і українських учених (І. Зязюн [65], Л. Коваль [72], О. Рудницька [97]), і вчених зарубіжжя (М. Вугам, Р. Franklin, М. Spnser-Oatey та ін.) [107], інтегрованим результатом художньо-естетичного виховання розглядаємо *художньо-естетичну вихованість особистості*.

Йдеться про комплекс властивостей, складниками якого постають: інтерес до мистецтва, обізнаність у «мові мистецтва», естетичного почуття прекрасного у формах переживань особистості (емоція, пристрасть, насолода), суб'єктивно емоційне ставлення, що формується на основі емоційного досвіду і зумовлюють певні вчинки.

Як стверджують деякі дослідники (С. Безклубенко [7], Г. Лубанська, А. Печко, Р. Шкляр [7]), це виявляється різноаспектно. До прикладу, О. Блудова вважає доречним це вбачати у ракурсі провідного чинника гармонічного розвитку особистості [7], Л. Левицька – у площині результативного осмислення художньо-естетичного світу [73].

У нашому трактуванні художньо-естетична вихованість є ознакою висококультурної особистості. Своєрідними маркерами тут виступають принаймні такі: сформованість основ художньо-естетичної культури, естетичних норм, принципів переконань та ідеалів; естетичне сприймання та емоційне ставлення до прекрасного; оволодіння цінностями і знаннями у сфері світового та народного мистецтва, музики, архітектури, побуту, ремесл; вияв активності, бажання вносити «естетичний» потенціал у життєдіяльність.

1.3. Компонентно-структурний склад поняття «художньо-естетичне виховання» старшокласників засобами музики

У наукових дослідженнях до тенденцій розвитку художньо-естетичного виховання у системі загальної музичної освіти Китаю ставляться: у сфері теорії – посилення уваги філософських підстав до теорії естетичного виховання; активізація досліджень у галузі музичної

естетики; утвердження гуманістичних ідей, таких як пріоритет розвитку творчих здібностей особистості порівняно з здобуттям знань та формуванням виконавських навичок, індивідуалізація у навчанні музиці та в естетичному вихованні; посилення уваги до розробки гуманітарного підходу: розуміння естетичного виховання як способу формування у системи освіти ціннісних відносин, вміння перетворювати власний духовний світ, цілеспрямовано культивуючи в ньому прекрасне і викорінюючи потворне; звернення до традиційної педагогічної культури, зокрема, до ідей конфуціанства про естетичне виховання та про музику як спосіб осягнення краси та гармонії світу; розробка педагогічних технологій, форм та методів естетичного виховання, що дозволяють використовувати можливості інформаційно-комунікаційних та інтернет-технологій у вирішенні завдань естетичного виховання; в галузі освітньої практики – облік національної та регіональної специфіки на щаблях музичної освіти; звернення до естетичної складової традиційної музичної культури у процесі естетичного виховання; використання у музичній освіті сучасних технологій навчання з акцентом на естетичну складову [18].

На думку О. Бухнієвої, Л. Чеботар, серед перспектив розвитку теорії та практики організації художньо-естетичного виховання в системі загальної музичної освіти КНР найбільш значущими є розробка та реалізація гуманітарного (ціннісно-сміслового) підходу, осмислення та реалізація конфуціанських ідей з урахуванням сучасних соціокультурних та освітніх реалій, виявлення та використання можливостей нових освітніх вирішення завдань естетичного виховання учнів [18].

Вивчення зазначених вище наукових позицій переконує у необхідності окреслення найбільш значущих для започаткованого дослідження наукових підходів. А саме:

– *культурологічний підхід*, який вимагає підходів урахування синтетичності мистецтва, своєрідності далекосхідного різновиду культури та опора на те, що об'єднує (зокрема, з європейським регіоном, із загальнокультурними мистецькими цінностями). Розуміння на рівні переконань, що у XXI столітті в глобалізованому світі тільки через ціннісний вплив різних культур уможлиблюється культурологічні контури мистецтва;

– *інтегративний науковий підхід*, конструктивність якого, зокрема, лежить у площині акцентування на внутрішню галузеву інтеграцію в межах циклу художньо-естетичних дисциплін. Його базовою ідеєю постає така: реалізація змісту поліхудожнього отримування на основі поліцентричної інтеграції мистецьких знань. Йдеться про вибір забезпечення духовно-світоглядної та емоційно-естетичної наповненості педагогічного інструментарію, котрий спроможний повноцінно впливати на елементи окремих видів мистецтва, здатність синтезувати художньо-естетичні поняття;

– *аксіологічний науковий підхід*, котрий передбачає формування емоційно-ціннісних орієнтацій у сфері мистецтва через розвиток емоційно-почуттєвої сфери особистості, її художньо-творчого потенціалу.

Схарактеризуємо більш докладно. Загальні аксіологічні проблеми у музично-педагогічному середовищі розглянуті у працях Л.А. Ніколенко [90], О. Олексюк [91] та колективних монографіях (за редакцією Ю. Пічура та Я. Овчаренка); у дисертаціях Л. Ільчук, І. Синевич, Л. Чан, Ч. Чун [67]. Конкретизували ціннісні настанови духовної культури, які використовуються у галузі естетичного виховання особистості у своїх наукових дослідженнях І. Болотняний [98], Т. Жигінас [48], Синь Янь Ж [98], Ю. Смаковський [102], Х. Тінтін [77], Л. Чжухуа. Професійно-ціннісні

орієнтації вчителів музичного мистецтва знаходимо у працях Н. Ашихміної [4], Р. Винничука [44] та О. Шимової [7].

Маємо зазначити, що різні аспекти проблематики розвитку духовності школярів Китаю стали предметом фундаментальних досліджень українських учених. До прикладу, на рівні докторської дисертації досліджувалась феноменологія професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови О.В. Поповою [94] тут зазначено, зокрема, що починаючи з 2011 року візувалася українсько-китайська співпраця в освітній сфері. До прикладу, створюються нові Центри української мови в Китаї та інститутів Конфуція в Україні; особливо помітною є розгорнута в останні роки така діяльність у новостворенні інституцій у Тернопільському національному університеті імені В. Гнатюка. Доведено, що з-поміж «образотворчих ресурсів китайської мови» чільне місце посідає, з одного боку, у здатності перекладача до повноцінного висвітлення у освітянську практику (у тому числі й щодо використання музичного мистецтва у виховному просторі) на підґрунті пізнання китайської культури та мистецтва [94].

Як стверджують фахівці, складність у опановуванні кращих мистецько-виховних традицій саме Китаю обумовлені тим, що, належачи до сіно-тибетської групи мов, саме ієрогліфічне написання викликає найбільші ускладнення: по-перше, «ієрогліф уже містить граматичне, систематичне й графічне «навантаження», по-друге, як і в будь-якій іншій освіті зарубіжжя, тут наявною є проблема здатності педагога орієнтуватися у «професійно-спрямованій», а, по-третє, навіть майбутні перекладачі-сходознавці (за даними О.В. Попової, це 52%) не впевнені в достатності наявного в них рівня знань китайської мови для подальшого використання у майбутній професійній діяльності [94].

Духовна культура є найяскравішим виразником аксіологічних компонентів. «Система цінностей та ціннісних орієнтацій, які емоційно «забарвлюються» у процесі діяльності та визначають ставлення особистості до себе, іншим людям та навколишньому світу є одними із складових духовної культури особистості» [46]. Музика поєднує якості педагога і музиканта і є транслятором педагогічної і художньої культури суспільства.

За визначенням Ю. Смаковського: «...духовна музика виводить особистість на усвідомлення гуманістичних цінностей, самосвідомість та усвідомлення інших як істот, співвіднесених із духовним світом моральної досконалості» [102]. Аксіологічна установка, яка передбачає усвідомлення певного зразка музичного мистецтва як явища, забезпечує формування загальної світоглядної парадигми цього кластеру культури.

У той самий час створюється система духовних і матеріальних цінностей, що з пов'язана музичним мистецтвом. Ці риси стають своєрідним показником вектору для художньо-виховного процесу у старшій школі. Матеріальні цінності за будь-яких умов будуть визначальними для соціокультурного простору. У той же час, коли йдеться про музичне мистецтво, то тут духовна складова виступає як альтернатива матеріальному. Педагог в освітньому процесі наголошує на необхідності балансу між матеріальними та духовними цінностями в художньо-естетичній вихованості особистості.

Для повноцінного та ефективного функціонування ціннісних складових освітнього процесу пропонується створити відповідне середовище. Взаємозв'язок та інтеграція ідей, пов'язаних із кластером музичного мистецтва, визначають вектори розвитку цього напрямку

культурного життя. Відповідно до твердження Сінь Янь [98], доречно розглядати комунікативно-дружнє мистецько-освітнє середовище.

Серед особливостей такої *суспільно-комунікативної моделі* художньо-естетичного виховання старшокласників зазначимо:

- атмосфера успіху та відкритості;
- дух лідерства та підтримки;
- свобода вираження ідей та навичок;
- принципи чесноти та моральності;
- прагнення до самоосвіти та самовдосконалення.

Такі складові є проявом ціннісних орієнтацій, якими має керуватися вчитель музичного мистецтва у навчальному та виховному процесі. Таке середовище передбачає створення спільноти, що об'єднує мистецтво. У такому співтоваристві цінуються аспекти творчого розвитку особистості, реалізації таланту, досягнення результатів з допомогою працездатності. Насамперед, стимулюється сприйняття художньо-мистецького контенту та формуються вміння та навички створення та ретрансляції музичного контенту. Художньо-естетичний ціннісний компонент забезпечує розуміння творчості як елемента високоморальної духовної культури особистості старшокласника.

На основі поєднання художніх, творчих, моральних, естетичних цінностей, виокремимо деякі складові художньо-естетичного виховання старшокласників:

- художньо-естетичне сприйняття (здатність виділяти в мистецтві та житті художньо-естетичні властивості, образи та відчувати художньо-естетичні почуття);
- художньо-естетичні почуття (емоційні стани, викликані оцінним ставленням особистості до явищ дійсності та мистецтва);

- художньо-естетичні потреби (необхідність спілкування з художньо-естетичними цінностями в естетичних переживаннях);
- художньо-естетичні уподобання (здатність оцінювати витвори мистецтва, естетичні явища з позицій естетичних знань та ідеалів);
- художньо-естетичні ідеали (соціально та індивідуально обумовлені уявлення про досконалу красу в природі, суспільстві, людині, мистецтві);
- естетична свідомість (сукупність ідей, теорій, поглядів, критеріїв художніх суджень, смаків, завдяки яким людина отримує можливість достовірно визначати естетичну цінність навколишніх предметів, явищ життя, мистецтва).

До компонентів художньо-естетичного виховання засобами музики можна віднести розвиток музично-образного мислення, розуміння закономірностей сприйняття музики, здатність розмірковувати про неї у зв'язку з життям та іншими мистецтвами.

У психолого-педагогічних дослідженнях художньо-естетичне виховання здебільшого розглядається як синтетична єдність *когнітивного, емоційно-ціннісного, операційно-діяльнісного, духовно-світоглядного, інтегративного та праксеологічного* чинників.

Когнітивний чинник охоплює знання, усвідомлення власних переживань щодо мистецтва та своїх знань, умінь та ін.; забезпечує зміст роботи щодо художньо-естетичного виховання особистості старшокласника. Знання є основою для орієнтування учнів в сучасному житті, вироблення власного ставлення до мистецтва, зокрема музичного. Когнітивний компонент включає в себе пізнавальний інтерес до мистецтва, пізнання специфіки музичного мистецтва у ракурсі єдності універсальних художньо-естетичних категорій («розвиток», «ритм», «композиція»,

«контраст») стилів, жанрів, форм, технік художніх традицій культури регіону.

Емоційно-ціннісний чинник є визначальним у формуванні художньо-естетичного ставлення до світу та оточення учнів старшого шкільного віку. Цей компонент охоплює стійкі оцінні відносини та судження, систему гуманістичних цінностей, як естетико-мистецтвознавчий складник розуміння поліфонічної цінності мистецтва, опанування естетичних, художньо-мовних жанрових понять і категорій.

Операційно-діяльнісний чинник містить вміння і навички, що відображаються в поведінці, передбачає усвідомлене виконання дій, пов'язаних з художньо-естетичним світосприйняттям (мотивація до художньо-естетичного пізнання та застосування в творчості). Особливістю прояву художньо-естетичної самосвідомості у старшокласників є те, що їх досвід не обмежений рамками тієї практичної діяльності, до якої вони включаються (сприймання творів мистецтва, творчість, праця). Мотиваційно-діяльнісний чинник, як основа художньо-естетичного виховання особистості, формується завдяки здобуттю досвіду, соціалізації, залученню його до різних видів суспільної діяльності. Операційно-діяльнісний фактор постає як формування художньо-естетичних компетенцій, що дозволяють керуватися ними у процесі самостійної художньо-естетичної діяльності та самоосвіти, реалізувати потребу у духовному самовдосконаленні особистості.

Духовно-світоглядний чинник охоплює усвідомлення на рівні переконань важливості світоглядного плюралізму готовності до діалогу в духовно-естетичній сфері з урахуванням етнонаціональної специфіки.

Інтегративна складова визначає наявність взаємовпливу різних видів мистецтва (музика, образотворче мистецтво, архітектура, література, поезія, театральнo-сценічне мистецтво) і художньо-естетичної діяльності (декоративно-ужиткове мистецтво; творчість; побут, дозвільна діяльність та ін.); цілісність емоційного сприйняття синтетичних художніх образів; інтерес до творів різних видів мистецтва та синтетичних творів, зокрема з музично-драматургічною основою та мотивованістю до їх освоєння; розвиненість саморефлексії щодо досягнень у художньо-естетичному освоєнні музичних творів та творів інших мистецтв);

Праксеологічний чинник охоплює уміння старшокласників застосувати художньо-естетичні знання у створенні (інтерпретації) художніх мистецьких образів, уміння визначати труднощі та способи їх подолання).

Вищеокреслене дозволяє визначитися й у критеріальному підході до феномена, що є базовим у дослідженні.

Критеріями художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики обґрунтовано

ціннісний (показники: естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загальнолюдських культурно-мистецьких цінностей; потреба у художньо-естетичній освіченості; осмислення освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики);

знанієвий (показники: обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема,

опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв);

операційно-рефлексивний (показники: здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів; духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та спілкування у музично-творчому просторі); а також

емоційно-емпатійний критерій застосовано для оцінки розвиненості емоційно-естетичного компонента з показниками: здатність старшокласників емоційно реагувати на міжчуттєві полімодальні відчуття різних видів мистецтва, розвиненість емпатії у процесі художньо-творчої діяльності учнів, сформованість емоційно-комфортної навчальної атмосфери;

мотиваційно-ціннісний критерій обраний для оцінки елементів належного компонента з показниками: здатність старшокласників відчувати потребу у художньо-творчій синестезії, усвідомленість з приводу художньо-естетичної оцінки витворів мистецтва у процесі художньо-творчої діяльності, ступінь зацікавленості та інтересу старшокласників до мистецько-творчої парадигми;

когнітивно пізнавальний критерій введено для оцінки відповідного компонента та його елементів з показниками: сформованість рефлексії в процесі художньо-естетичного сприйняття, усвідомленість учнів глибоко та цілісно співвідносити образи різних рівнів мистецтва, здатності до художньо-естетичної асоціативності та гнучкості мислення;

креативно-діяльнісний критерій використаний для оцінки творчо-діяльнісного компонента з показниками: вміння учнів виражати та відображати музичне сприйняття за допомогою творчості на вербальному та художньо-естетичному рівні, ступінь креативності в умінні пояснити і дати інтерпретацію нових музичних образів;

рекреаційно-компенсаторний – духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та комунікацію.

Художньо-педагогічна вихованість є ознакою культурної особистості. Художньо-естетичне виховання передбачає формування основ естетичної культури, естетичних норм і принципів, переконань та ідеалів, естетичного сприймання та емоційного ставлення до прекрасного, духовне збагачення учнів, розширення їх світогляду, оволодіння цінностями і знаннями в галузі світового та народного мистецтва, виховання художнього смаку, вироблення естетичної активності, бажання вносити прекрасне в життя.

Психологи довели своєрідність вікового періоду старшокласників. Йдеться про той період онтогенезу, що спричиняє почуття дорослості. Отже, вибудовуючи експериментальну стратегію художньо-естетичного виховання учнів обов'язкової школи КНР, до найбільш суттєвих вікових характеристик старших підлітків психолого-педагогічна спільнота відносить, зокрема, такі: прагнення зрозуміти себе і свої можливості, сприйняття норм і цінностей групи, як власних, інтелектуалізація сприймання, прагнення до самовиховання [90].

Проблема становлення особистості найбільш гостро виникає в юнацькому віці, оскільки юність є сенситивним періодом щодо духовно-морального та професійного самовизначення особистості [27].

Цей вік характеризується активізацією розвитку свідомості та самосвідомості, коли людина починає осмислювати буття і себе сама, своє ставлення до світу, свої функції та обов'язки, що визначає свідомий етап у процесі розвитку особистості. Інтерес до проблеми розвитку особистості в юнацькому віці виявляли такі вчені як І. Божійович, М. Буянов, С. Кон, Г. Крайг, І. Кулагіна, О. Ожогіна, Ф. Райс, А. Реан, Л. Стейнберг та інші) [71, 73, 90].

Аналіз літературних джерел свідчить, що художньо-естетичні властивості на етапі юнацтва мають різноманітні форми прояву: високий рівень психічної збудливості, тривожності, зумовлені впливом гормональних факторів, більш висока порівняно з підлітками диференціація емоційних реакцій, нижчий рівень імпульсивності, більш розвинені емоційна стійкість та психічна саморегуляція (Л. Божович; А. Запорожець) [64].

Більшість дослідників відзначають, що у юнацькому віці протиріччя особистісного розвитку набирають особливої гостроти, що свідчить про перехід від дитинства до дорослості, що супроводжується якісною перебудовою всіх підструктур особистості.

За визначенням Ван Чжецінь, аксіологічний компонент в умовах бурхливості та невизначеності сучасного соціокультурного простору має здатність до динамічних трансформацій [38]. Такий формат вимагає гнучкості та виваженості у сприйнятті, аналізі та трансляції ціннісних елементів з боку вчителя та створює підстави для визначення складових художньо-естетичної вихованості особистості, як-от: вміння визначити пріоритетність та значимість у великому потоці художньо-естетичного контенту; здатність фільтрувати інформацію на предмет її гуманності, науковості та моральності; здатність створювати та відтворювати

художньо-естетичний продукт у контексті демонстрації ціннісних аспектів його форми та змісту; вміння залучатися до музичного мистецтва, що базується на найкращих зразках духовних цінностей.

Викликає у цьому контексті інтерес й положення А. Кічук, яка слушно підкреслює важливість аксіологічного компонента, наприклад, у психоемоційному здоров'ї молоді. Наявність указанного компонента переконує в тому, що старшокласник здатний наблизитися до себе через власні емоції, почуття, або ж навпаки від віддаляється від деяких з них [68]. Неабиякого значення в регулюванні взаємодії з іншими людьми має й когнітивно-афективний компонент психоемоційного здоров'я старшокласників, котрий «спрямовує процес розвитку готовності особистості врегульовувати вчинки в межах соціальної норми, беручи при цьому на себе відповідальність» [67].

Аксіологічний аспект актуалізується поряд із естетико-мистецтвознавчим складником, духовно-світоглядним, когнітивним, операційно-діяльнісним компонентами, методологічними та моральними складовими художньо-естетичного виховання особистості старшокласника. Цінності розглядаються як особистісні переконання учнів, як окремі «аксіологічні» властивості та орієнтири особистості. Дотримання ціннісних аспектів, як громадські настанови передбачає їх усвідомлення у художньо-естетичному вихованні старших підлітків.

Висновки до першого розділу

Узагальнюючи викладене вище, маємо змогу стверджувати, що поняття «художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики» відтворює індивідуальні особистісні відмінності та заохочує підлітків до творчого самовираження, тим самим сприяючи розвитку особистості; метою художньо-естетичного виховання постає розвиток як інтересу особистості до мистецтва в цілому, так і до почуття прекрасного засобами саме музики; інтегрованим результатом художньо-естетичного виховання розглядаємо художньо-естетичну вихованість особистості як комплекс властивостей, складниками якого постають: інтерес до мистецтва, обізнаність у «мові мистецтва», естетичне почуття прекрасного у формах переживань особистості (емоція, пристрасть, насолода), суб'єктивне емоційне ставлення, що формується на основі емоційного досвіду і зумовлює певні вчинки; проаналізовано роль художньої естетичної освіти в розвитку особистості, включаючи стимулювання емоційного резонансу, культивування естетичних здібностей, сприяння розвитку особистості та успадкування надбань світової та національної культури.

Спираючись на успішний досвід художньої естетичної освіти за кордоном, обговорюється її вплив на естетичну освіту мистецтва в Китаї, зокрема в ракурсі зміцнення будівництва громадського мистецтва, вдосконалення системи музичної освіти та надання важливого значення спадкуванню традиційного мистецтва.

Доведено, що художньо-естетична вихованість є ознакою висококультурної особистості; своєрідними маркерами виступають сформованість основ художньо-естетичної культури, естетичних норм, принципів переконань та ідеалів; естетичне сприймання та емоційне

ставлення до прекрасного; оволодіння цінностями і знаннями у сфері світового та народного мистецтва, музики, архітектури, побуту, ремесл; вияв активності, бажання вносити «естетичний» потенціал у життєдіяльність. Серед особливостей суспільно-комунікативної моделі художньо-естетичного виховання старшокласників зазначимо такі аспекти, як: атмосфера успіху та відкритості; дух лідерства та підтримки; свобода вираження ідей та навичок; принципи чесноти та моральності; прагнення до самоосвіти та самовдосконалення.

Зазначені властивості віддзеркалюють структурні компоненти художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва, які скеровують їх до прагнення пізнати різноманітні види, стилі, форми, жанри мистецтва: музичного, образотворчого, архітектурного, декоративно-ужиткового в його інтегративному поєднанні: як інтегральна єдність *когнітивного, емоційно-ціннісного, операційно-діяльнісного, духовно-світоглядного, інтегративного та праксеологічного* чинників.

Когнітивний чинник охоплює знання, усвідомлення власних переживань щодо мистецтва та своїх знань, умінь та ін.; забезпечує зміст роботи щодо художньо-естетичного виховання особистості старшокласника.

Емоційно-ціннісний є визначальним у формуванні художньо-естетичного ставлення до світу та оточення учнів старшого шкільного віку. Цей чинник охоплює стійкі оцінні відносини та судження, систему гуманістичних цінностей як естетико-мистецтвознавчий складник розуміння поліфонічної цінності мистецтва, опанування естетичних, художньо-мовних жанрових понять і категорій.

Операційно-діяльнісний фактор містить вміння і навички, що відображаються в поведінці, передбачає усвідомлене виконання дій,

пов'язаних з художньо-естетичним світосприйняттям (мотивація до художньо-естетичного пізнання та застосування у творчості).

Духовно-світоглядний чинник охоплює усвідомлення на рівні переконань важливості світоглядного плюралізму готовності до діалогу в духовно-естетичній сфері з урахуванням етнонаціональної специфіки.

Інтегративна складова визначає наявність взаємовпливу різних видів мистецтва і художньо-естетичної діяльності; цілісність емоційного сприйняття синтетичних художніх образів; розвиненість саморефлексії щодо досягнень у художньо-естетичному освоєнні музичних творів та творів інших мистецтв.

Праксеологічний чинник охоплює уміння старшокласників застосувати художньо-естетичні знання у створенні (інтерпретації) художніх мистецьких образів, уміння визначати труднощі та способи їх подолання).

Критеріями художньо-естетичної вихованості старшокласників обґрунтовано *ціннісний* (естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загальнокультурних мистецьких цінностей); *знанієвий* (обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та загальних засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика та ін.); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, таких як опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв, здатність розвивати власну унікальність та самобутність); *операційно-рефлексивний* (потреба розвивати власну художньо-естетичну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; здатність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосовувати засоби сприйняття різних мистецтв для

створення художніх образів); *емоційно-емпатійний критерій* застосовано для оцінки розвиненості емоційно-естетичного компонента з показниками: здатність старшокласників емоційно реагувати на міжчуттєві полімодальні відчуття різних видів мистецтва, розвиненість емпатії у процесі художньо-творчої діяльності учнів, сформованість емоційно-комфортної навчальної атмосфери; *мотиваційно-ціннісний критерій* обраний для оцінки елементів належного компонента з показниками: здатність старшокласників відчувати потребу у художньо-творчій синестезії, усвідомленість з приводу художньо-естетичної оцінки витворів мистецтва у процесі художньо-творчої діяльності, ступінь зацікавленості та інтересу старшокласників до мистецько-творчої парадигми; *когнітивно пізнавальний критерій* введено для оцінки відповідного компонента та його елементів з показниками: сформованість рефлексії в процесі художньо-естетичного сприйняття, усвідомленість учнів глибоко та цілісно співвідносити образи різних рівнів мистецтва, здатності до художньо-естетичної асоціативності та гнучкості мислення; *креативно-діяльнісний критерій* використаний для оцінки творчо-діяльнісного компонента з показниками: вміння учнів виражати та відображати музичне сприйняття за допомогою творчості на вербальному та художньо-естетичному рівні, ступінь креативності в умінні пояснити і дати інтерпретацію нових музичних образів; *рекреаційно-компенсаторний* – духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та комунікацію.

Визначено як базові методологічні орієнтири художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики, зокрема, такі наукові підходи, як-от: культурологічний підхід – урахування синтетичності мистецтва, своєрідності далекосхідного різновиду культури та опора на те,

що об'єднує (зокрема, з європейським регіоном, із загальнокультурними мистецькими цінностями), системний, особистісно-діяльнісний, інтеграційний, аксіологічний.

Розуміння на рівні переконань, що у ХХІ столітті в глобалізованому світі тільки через ціннісний вплив різних культур уможливорюються культурологічні контури мистецтва; інтегративний підхід вимагає акцентування на внутрішню галузеву інтеграцію в межах циклу художньо-естетичних дисциплін. Його базовою ідеєю постає така: реалізація змісту поліхудожнього отримування на основі поліцентричної інтеграції мистецьких знань. Йдеться про вибір забезпечення духовно-світоглядної та емоційно-естетичної наповненості педагогічного інструментарію, котрий спроможний повноцінно впливати на елементи окремих видів мистецтва, здатність синтезувати художньо-естетичні поняття; аксіологічний науковий підхід передбачає формування емоційно-ціннісних орієнтацій у сфері мистецтва через розвиток емоційно-почуттєвої сфери особистості, її художньо-творчого потенціалу.

Художньо-педагогічна вихованість є ознакою культурної особистості. Художньо-естетичне виховання передбачає формування основ естетичної культури, естетичних норм і принципів, переконань та ідеалів, естетичного сприймання та емоційного ставлення до прекрасного, духовне збагачення учнів, розширення їх світогляду, оволодіння цінностями і знаннями в галузі світового та народного мистецтва, виховання художнього смаку, вироблення естетичної активності, бажання вносити прекрасне в життя.

Список джерел до першого розділу:

1. Андрущенко Т. І. Естетичне як соціокультурний феномен (філософсько-історичний аналіз) : дис. ... д-ра філософ. наук : 09.00.03. Львів, 2008.
2. Антоненко Т. Л. Фундаментальні цінності становлення духовності людини. *Духовність особистості*. 2015. Вип. 3. С. 20-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2015_3_5
3. Артюхова О. В. Формування художнього світогляду старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2005.
4. Ашихміна Н. Сутність і структура професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музики. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2016. Вип. 143. С. 105-108.
5. Бай Цзе. Поєднання викладання естетичного виховання та практики за інтересами. *Наукова китайська*. 2015. № 36. С. 180.
6. Бао Веньху. Як удосконалити музично-естетичні здібності учнів у викладанні музики в середній школі. *Грамотність і лічба*. 2018. № 05. С. 249.
7. Безклубенко [та ін.]. 2000. 132 с. Ред. : Вісник КНУКіМ. Серія «Педагогіка» : зб. наук. пр. /. КНУКіМ. Вип. 1 (1999). Київ : Вид. центр КНУКіМ.
8. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
9. Біла О. О. Парадигма інтеграції традиційного китайського музичного мистецтва в художньо-естетичну освіту КНР. *Наука і техніка сьогодні*. Серія «Педагогіка». 2024. № 13(41). С. 430-439.

10. Біла О. О. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення класичної музики. *Актуальні питання у сучасній науці*. Серія «Педагогіка». 2024. № 12(30). С. 811-820.

11. Біла О. О. Художньо-естетичне виховання старшокласників через синтез мистецтв. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 8 (8). С.105-117.

12. Бі Хун'ян. Дискусія про ідеологічні зміни в музичній освіті в початкових і середніх школах Китаю з 20-го століття. 2013. URL: <https://next.cnki.net/middle/abstract?v=64ENavj7QCCgQ4yk36jcurU->

13. Бойчев І. І. Характеристика творчого потенціалу особистості як суб'єкта сучасної музичної культури. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / ред.-упор. М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип 57. Том 3. С. 238-243.

14. Бухнієва О. Методологічна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва як педагогічна проблема. *Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій*. Збірник наукових праць за матеріалами IV Міжвузівської науково-практичної конференції. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2024. 54 с. URL: <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/21.03.2024-vyshcha-osvita-u-mi-zhdyscyplinarnomu-vymiri.pdf>

15. Бухнієва О. Парадигми сучасної організації музично-виховної роботи в закладах освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 58. С. 18-25. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/561>

16. Бухнієва О., Банкул Л. Духовна домінанта як складова професійної діяльності вчителя музичного мистецтва. *Науковий вісник*

Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2019. № 42. С. 50-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvidgu_2019_42_8

17. Бухнієва О., Банкул Л. Методична своєрідність реалізації інтегрованого курсу «Мистецтво» в умовах нової української школи. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2018. № 39. С. 14-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvidgu_2018_39_4

18. Бухнієва О., Чеботар Л. Естетизація освітнього процесу на уроках мистецтва через інтерпретацію музичних творів в КНР. *Актуальні питання у сучасній науці*. Серія «Педагогіка». 2024. № 12(30). С. 833-842.

19. Ван Веньчжун. Стратегії побудови класу «Оцінка музики в середній школі» з точки зору естетичного виховання. *Освітня теорія та менеджмент 2 «Ефективний клас та науковий форум моделі ефективного викладання»*. Матеріали (II). Тайань № 3 Нова школа середньої школи, провінція Шаньдун. 2023. С. 282-284.

20. Ван І. Дослідження ефективності функції естетичного виховання хорової діяльності старшокласників. *Аньхойська освіта та наукові дослідження*. 2021. № 09. С. 45-46.

21. Ван І. Коротка дискусія про модель ефективного оцінювання музики в класі в середній школі. *Новий курс (середній семестр)*. 2013. № 03. С. 177.

22. Ван Кайює і Ян Чуньлінь. Аналіз сучасної ситуації та стратегії навчання музики в середній школі для висвітлення функції естетичного виховання. *Драматичний будинок*. 2022. № 11. С. 178-180.

23. Ван Лі. Естетичне виховання на музичних заняттях середньої школи. *Мудрість*. 2008. № 24. С. 69.

24. Ван Лу, С. Чжунлін. Дослідження методики викладання музики в середній школі. *Матеріали симпозіуму 2019 року на тему «Реформування та інновації базової освіти в середовищі Інтернет»*.

2019. С. 491-492.

25. Ван Мін. Як впровадити естетичне виховання на уроках музичного мистецтва в середній школі. *Північна музика*. 2018. № 08. С. 214.

26. Ван Наньнань. Про сучасну ситуацію та розвиток музичної освіти в середній школі Китаю. *Літературна освіта (М)*. 2013. № 01. С.94.

27. Ван Сай. Музика відкриває естетику мудрості для культивування почуттів: коротка дискусія про значення музичної естетики в музичній освіті. *Популярна література і мистецтво*. 2013. № 12. С. 237-238.

28. Ван Сію. Дослідження навчального дизайну курсу оцінки музики в середній школі з точки зору основної грамотності музичної дисципліни (магістерська робота, Педагогічний університет Цзянсу). 2021. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27814/d.cnki.gxzs.2021.000457>

29. Ван Сюньсюнь. Дослідження культивування музичного ядра середньої школи на основі естетичного виховання. *Навігація в гуманітарних і природничих науках*. 2020. № 10. С. 1.

30. Ван Сяосюе. Аналіз та дослідження сучасної ситуації з музичною освітою в сільських молодших школах міста Хуайнань. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27441/d.cnki.gyzdu.2022.002601>

31. Ван Сяохун. Дослідження естетичного виховання у викладанні музично-драматичного мистецтва в середній школі. *Педагогічний менеджмент та освітні дослідження*. 2023. № 04. С. 120-122.

32. Ван Хайян. Роздуми про викладання оцінки музики в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Розвідка*. 2024. № 23. С. 195-198.

33. Ван Хуейсінь. Практичне вивчення естетичного виховання в

середній школі. *Курс оцінки музики*. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27719/d.cnki.ghnsf.2023.000448>

34. Ван Хун'юнь. Танцювальна освіта: відсутня ланка в сучасній естетичній музичній системі. *Танець*. 1997. № 02. С. 21-36.

35. Ван Цзібо. Аналіз моделі музичної освіти, в основі якої лежить «естетика». *Північна музика*. 2017. № 07. С. 166.

36. Ван Цзінь. Дослідження протидії управлінню музичним класом у середній школі. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27719/d.cnki.ghnsf.2023.000272>

37. Ван Цзяці. Дослідження практики естетичного виховання на заняттях з музичної оцінки в загальноосвітніх школах з точки зору музичної естетики. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27262/d.cnki.gqda.2022002637>

38. Ван Чженьсін. Аксіологічний компонент в структурі духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2022. Випуск 86. С. 45-50.

39. Ван Шую. Короткий аналіз викладання музики в середній школі. *Нова навчальна програма*. 2018. № II(11). С. 72.

40. Ван Юаньюань. Про естетичне створення редагування підручників: приклад редагування підручника з музики в шанхайському виданні звичайної середньої школи. *Редакційний журнал*. 2021. № 04. С. 62-65.

41. Ван Юй. Викладання музики в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Аньхойська освіта та наукові дослідження*. 2024. № 15. С.51-53.

42. Ван Юннін. Дослідження стратегій навчання поціновування музики в середній школі на основі естетичного виховання. *Сучасне сімейне*

виховання. 2023. № 16. С.125-127.

43. Ван Яньхун. Аналіз моделі побудови уроку сприйняття музики в середній школі під керівництвом естетичного виховання та культурних людей: кейс «Грамофон світла і тіні в серця людей: китайська музика в кіно і телебаченні». *Сучасна музика*. 2024. № 04. С. 59-61.

44. Винничук Р. Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. *Young Scientist*. 2018. Т. 54. № 2.2. С. 93-96.

45. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. 2015. № 10. С. 63-67.

46. Ву Бін, Цзінь Явен. Тлумачення стандартів загальношкільної музичної навчальної програми: сутність та основні поняття музичної програми середньої школи. *Музична освіта в Китаї*. 2003. № 09. С. 13-15.

47. Ву Сіпін. Чен Ся. Моральне виховання, праця та музика: естетична допоміжна функція в сільських середніх школах. *Популярна література і мистецтво*. 2013. № 07. С. 161-162.

48. Гань Цінь. Дискусія на тему «Естетичне виховання у викладанні музичного оцінювання в середній школі». *Китайський журнал мультимедійного та мережевого викладання (пізнє видання)*. 2022. № 01. С. 73-74.

49. Ган Цюнь. Дослідження практики музичного естетичного виховання типу «туга за домом, музичне та естетичне виховання» у початковій та середній школі етнічних територій. *Журнал Педагогічного коледжу Гуйлінь*. 2024. № 04. С. 93-100. DOI: 10.16020/j.cnki.cn45-1302/z.2024.04.010

50. Гао Чанжун. Дослідження педагогічного шляху інтеграції старовинної поезії та художньої пісні в середню професійну музичну естетичну освіту. 2023. DOI:

<https://link.cnki.net/doi/10.27729/d.cnki.ggdjs.2023.000476>

51. Гао Чженя. Про розширення та осмислення теорії комунікації в музичному естетичному вихованні. *Матеріали Міжнародної конференції з інноваційної практики освіти (VI)*. Середня школа Янкуанг № 1, м. Цзучен, провінція Шаньдун. 2022. С. 193-195.

52. Гао Шуан. Практичні дослідження змішаного навчання на музичних заняттях середньої школи. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27767/d.cnki.ghbbf.2022.000255>

53. Гао Яньань. Дослідження викладання музики в загальноосвітніх школах під керівництвом «Шкільна естетична освіта в нову епоху». 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27441/d.cnki.gyzdu.2023.001985>

54. Ге Янь. Дослідження викладання музичного оцінювання в середній школі в основному контексті. *Матеріали Міжнародної конференції з інноваційної практики освіти (V)*. Перша середня школа м. Чібі, провінція Хубей. 2022. С. 201-203.

55. Го Бін. Дослідження викладання музичної оцінки в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Китай. Національність. Експо*. 2023. № 04. С. 115-117.

56. Го Ліна. Естетичне виховання в музичному класі старшої школи. *Вісник розвитку*. 2017. № 28.

57. Го Фенцзін. Інтеграція естетичного виховання в музичні класи. *Новий курс (середньостроковий)*. 2013. № 08. С. 177.

58. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.

59. Гу Сяосі. Аналіз ефективності зворотного викладання музичної естетики з точки зору педагогіки: приклад заняття музичною оцінкою в середній школі. *Музична освіта в Китаї*. 2021. № 10. С. 39-44.

60. Гу Ян. Трубка оцінки музики середньої школи. *Щомісячний звіт*

«Надія». 2007. № 12. С. 289.

61. Гуменникова Т. Р. Музична освіта в сучасному Китаї: пріоритетність художньо-естетичного і патріотичного виховання учнівської молоді. *Перспективи та інновації науки*. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 1(47). С. 410-417. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/18940/18958>

62. Донг Фан. Про те, як висвітлити функцію естетичного виховання в навчальному процесі сприйняття музики в середній школі. *Позашкільна освіта в Китаї*. 2020. № 11. С. 11-12.

63. Запорожець О. В., Невірович Я. З. Емоційний розвиток дошкільника. Посібник для вихователів дитячого садка. 1985. 176 с.

64. Зотов В. М., Клімачова А. В., Таран В. О. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2009. 264 с.

65. Зязюн І. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ : Вища шк., 1997. 349 с.: іл.

66. Іваненко О. Особливості художньо-творчої діяльності шкіл мистецтв на інтеграційних закладах. *Вісник інституту розвитку дитини*. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. 2015. Вип. 37. С. 65-70.

67. Кічук А. В. Емоційна детермінація психологічного здоров'я студентської молоді: деякі аспекти проблеми. *Психологічні перспективи*. 2019. Вип. 33. С. 139-151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2019_33_13

68. Кічук А. В. Особистісні особливості психоемоційного здоров'я студентів: монографія. Ізмаїл : Ірбіс, 2020. 406 с.

69. Кічук Н. В. Інтеграція мистецтв як підґрунтя забезпечення креативності сучасної освіти майбутніх педагогів-музикантів. *Професійна підготовка фахівців мистецько-педагогічного профілю: теорія і практика* : колективна монографія / за заг. ред. : гол. ред. О.О. Біла, д. пед. наук, проф.; відп. ред. О.А. Бухнієва, к. пед. наук, доц. Ізмаїл : ІДГУ. 219 с.

70. Кічук Н. В. Творча особистість вчителя : педагогічні засади формування. Одеса : Принт-Мастер, 1999.

71. Кічук Н. В., Дзюба О. А. Музична освіта у загальноосвітніх школах КНР: ефективні шляхи патріотичного виховання та збагачення духовності особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*. Том 1. 2024. № 1 (108). С. 66-75.

72. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти : монографія . 2-е вид., перероб. і допов. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. 343 с.

73. Левицька А. І. Професійна підготовка майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 20. Т. 2. С. 73-76. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-60852020-20-2-15>

74. Ленг Ю. Аналіз стратегій інтеграції естетичного виховання у викладання музики в середній школі. *Повсякденна любовна наука (межі освіти)*. 2022. № 03. С. 141-142.

75. Лі Дань. Стратегії проникнення емоційного виховання та естетичного виховання у викладанні музичного класу середньої школи. *Матеріали академічного форуму з викладання та управління науковими дослідженнями*. Середня школа Фушунь № 2, провінція Ляонін. 2021. С. 196-200.

76. Лі Дун. Дослідження щодо культивування культурної грамотності старшокласників на основі конструювання музичної культури.

Гуансі Освіта. 2020. № 06. С. 164-165.

77. Лі Мей. Ефективні стратегії впровадження естетичного виховання у викладанні музики в середній школі. *Нова навчальна програма*. 2022. № 36. С. 178-179.

78. Лі Нін. Побудова естетичного виховання в музичному класі середньої школи. *Популярна література і мистецтво*. 2012. № 01. С. 265.

79. Лі Сюань. Стратегії підвищення ефективності викладання в класі сприйняття музики в середній школі. *Художня оцінка*. 2018. № 10. С. 87-88.

80. Лі Сяцзюнь. Роздуми про естетичне виховання у викладанні музичного сприйняття в середній школі. *Батько*. 2022. № 32. С. 132-134.

81. Лі Хунвей, Чжан Яцзюнь. Сучасна ситуація та заходи протидії музичному естетичному вихованню в початкових і середніх школах міста Чаоян. *Журнал Ляонінського педагогічного коледжу (соціальні науки)*. 2021. № 03. С. 77-80.

82. Лі Ці. Аналіз стратегій викладання для сприйняття музики в середній школі в рамках нової концепції навчальної програми. *Художня оцінка*. 2019. № 06. С. 76-77.

83. Лі Цюся. Дослідження методів естетичного виховання в навчанні музичної оцінки в середній школі. *Екзаменаційний тижневик*. 2020. № 86. С. 153-154.

84. Лі Цянь. Дослідження викладання естетичного виховання у викладанні музики в середній школі. *Посібник зі знань*. 2022. № 20. С. 101-103. DOI: 10.14161/j.cnki.qzdk.2022.20.042

85. Лі Цяньцянь. Дослідження музичного педагога Чжоу Лінсунь. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27464/d.cnki.gzsfu.2023.000618>

86. Лі Чжаочен. Про те, як висвітлити функцію естетичного

виховання в навчальному процесі сприйняття музики в середній школі. *Матеріали конференції з обміну науковим досвідом з освітньої інформатизації Південного Китаю. Середня школа Чангле № 1, провінція Шаньдун. 2020. № 5. С. 111-114.*

87. Лі Янь, Лі Юнь, Фан Ючжоу, Ту Чень. Навчально-наукова робота за темою «Естетичне виховання» у викладанні музики в середній школі. *Збірник науково-дослідницьких досягнень 13-го п'ятирічного плану. Меморіальна середня школа району Гаомін, м. Фошань, провінція Гуандун; середня школа № 2 повіту Цяньсі, район Біцзе, провінція Гуйчжоу; середня школа № 5 міста Юеян, провінція Хунань; середня школа Цзо Цзунтан, повіт Сян'ін, провінція Хунань. 2018. Т. VI. С. 1127-1130.*

88. Лі Яцзін. Про виховання творчих здібностей учнів у навчанні музики. *Xuezhou. 2015. № 03. С. 178. DOI: 10.16657/j.cnki.issn1673-9132.2015.03.229*

89. Мистецтво у розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: Комплекс навчально-методичного забезпечення викладання психолого-педагогічних дисциплін: У 3-х ч. Полтава : ІнтерГрафіка, 2006. Ч. I. Навчальні плани та програми з дисциплін психолого-педагогічного циклу. 187 с.

90. Ніколенко Л. Сутність і структура професійної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 69. С. 144-148.*

91. Олексюк О. М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.

92. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2008. 274 с.

93. Попова О. Вокально-хорове мистецтво як підґрунтя

виховання патріотизму та художньо-естетичних цінностей учнівської молоді Китаю. *Наука і техніка сьогодні* (Серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні науки). 2024. № 13(41). С. 636-645.

94. Попова О. В. Професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти: монографія Одеса: Одеська міська типографія, КП. 2016. 645 с.

95. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. Київ : Академвидав, 2006. 424 с.

96. Растригіна А. Інноваційний контекст професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта. *Наукові записки* [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2014. Вип. 133(1). С. 57-64. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_133\(1\)__10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_133(1)__10)

97. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.

98. Сінь Ян Ж. Педагогічні умови формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 6 (80). С. 176-186.

99. Сироткіна Ж. Є. Вплив традиційних ідей давньокитайської філософії на художньо-естетичне виховання сучасної молоді КНР. URL: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/3719/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%9d%d0%97_%e2%84%962_2024-163-168.pdf

100. Сироткіна Ж. Є. Музичне виховання старшокласників загальноосвітніх шкіл КНР: традиції і новації. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/839/743>

101. Сироткіна Ж. Є. Музичне мистецтво як засіб художньо-естетичного виховання старшокласників в загальноосвітній

школі КНР. URL:

https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/871

102. Смаковський Ю. Методика формування педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами духовної музики: аналіз результатів педагогічного експерименту. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип. 1. С. 417-425.

103. Стратан-Артишкова Т. Б. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва. Монографія. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 448 с.

104. Хуан Юйси. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до культурної трансмісії засобами пісенного фольклору : дис. ... доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Одеса, 2023. 263 с.

105. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: [підручник]. Кіровоград : РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2014. 528 с.

106. Чжан С. Виховання етнічної толерантності студентів засобами діяльності музичного клубу : дис. ... канд. пед. наук: 13:00.07. Київ, 2018. 206 с.

107. Чжан Лей. Стратегії проникнення естетичного виховання у викладання музики в середній школі. *Освіта Цзянсі*. 2024. № 03. С. 29-30.

108. Bachelor of Arts-Anthropology. Brandon University. Winnipeg, Canada. URL: <https://www.bachelorstudies.com/institutions/brandon-university>

109. Bachelor of Arts in Intercultural Studies. Trevecca Nazarene University. Nashville, USA. URL: <https://www.bachelorstudies.com/institutions/trevecca/bachelor-of-arts-in-intercultural-studies>

РОЗДІЛ 2

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ КНР

2.1. Художньо-естетична вихованість: критеріальний підхід, рівнева характеристика старшокласників

Як зазначає Л. Масол, естетичну компетентність учителя можна визначити як інтегральний духовно-естетичний феномен, готовність та здатність особистості мобілізувати персональні ресурси – організовані в систему естетичні знання, вміння, відносини, здібності, якості, необхідні для ефективного вирішення мистецьких завдань у типових та нестандартних ситуаціях у побудові своєї траєкторії життєтворчості [56].

За дослідженням О. Галіцан, Т. Койчевої, Лі Цзе, своєрідність професійної діяльності вчителя у галузі художньо-естетичного виховання учнів старшого шкільного віку залежить від сформованості у них «нелінійного» гуманітарного стилю мислення, здатності вибудовувати конструктивні моделі полілогічного, толерантного спілкування з оточуючими, спираючись на специфічні властивості особистості (емпатійність, рефлексивність, конгруентність) суб'єкт-суб'єктного спрямування [34].

Спираючись на дослідження науковців, можна конкретизувати, що художньо-естетична вихованість учнів старшого шкільного віку – це інтегративна особистісно-професійна характеристика особистості, яка спирається на його здатність вибудовувати гуманістичну діяльність за естетичними законами (розуміти маркери трагічного та комічного,

прекрасного та потворного, піднесеного та низького); складається з динамічного комплексу спеціальних знань та умінь (уміння вирішувати професійні завдання, керуючись естетичними ідеалами, культуротворчими та гуманістичними цінностями); реалізується через ідентифікатори естетичної та гуманітарної підготовки: естетичний смак, естетична свідомість, естетична культура [34].

Сучасне трактування поняття «естетичне виховання особистості» потребує доповнення у зв'язку з процесами глобалізації у світі. У проаналізованих концепціях китайських учених (Бі Хун'ян, Ван Хайян, Лі Лінь, Сяо Суй, Хуан Юйсі та ін.) дане поняття враховує в основному важливість естетичного виховання як системи цінностей особистості [13]. У цьому зв'язку пропонуємо розглядати естетичне виховання, по-перше, як систему ціннісних орієнтацій особистості, яка виражається у сформованості в особистості системи основних національних цінностей, закладених історичними, культурними та сімейними традиціями китайського народу, які дбайливо зберігаються, передаються і примножуються наступними поколіннями; по-друге, як процес становлення свідомої активності особистості, спрямований на зміцнення національного духу, згуртування китайської нації, забезпечення ефективного розвитку країни, підтримання її гідного статусу в сучасному світі; по-третє, як безперервний процес, який пронизує всі сфери життя та діяльності особистості, визначаючи характер її професійних, суспільних, сімейних відносин, життєвих пріоритетів; по-четверте, як міждисциплінарний процес, що охоплює всі види навчально-виховної роботи художньо-естетичним змістом. Дане визначення художньо-естетичного виховання конкретизує та доповнює його трактування сучасними китайськими вченими Лінь Чуньхуей (林春回), Лю

Гохуей (刘国辉), Тан Веньці (唐文起), Фен Ванчжень (冯婉桢), Чжен Лілі (郑丽丽) та ін., акцентуючи на багатоаспектний характер цього напрямку виховної роботи [43].

Як зауважує М. Нечепоренко, міждисциплінарний характер художньо-естетичного виховання свідчить про те, що важливу роль у цьому грає музичне мистецтво [58]. Оскільки справжнє дослідження присвячене виявленню ролі музики у художньо-естетичному вихованні старшокласників, вважаємо, що початковий акцент на важливій ролі вивчення національних культурних традицій є не випадковим у цьому питанні, оскільки знання культури свого народу пробуджує справжній інтерес учнів до їх вивчення, а також національну гордість від усвідомлення давньої природи своєї історії та культури, та створює міцну базу для художньо-естетичного виховання учнів старшого шкільного віку засобами музики.

На думку Ма Цян, даному випадку музичне мистецтво невіддільне від історії китайської цивілізації, оскільки воно емоційно впливає на внутрішній світ людини і через розуміння мистецького твору допомагає яскравіше уявити картину головних історичних подій, співпереживати і пишатися національними героями та видатними культурними діячами, глибше зрозуміти важливий внесок кожного китайця в досягнення великого нації та в здійснення «китайської мрії» до 2049 року [54].

Розробка адекватних засобів художньо-естетичного виховання старшокласників вимагає, перш за все, відбору надійних та уніфікованих критеріїв його діагностування в учнів з метою перевірки результативності наданих формувальних впливів.

На наш погляд, визначати рівні художньо-естетичної вихованості підлітків старшої школи дозволяє система критеріїв та показників, що

відповідають компонентам структури цього явища. Надійні та уніфіковані критерії та показники мають надати можливість оцінювати результати процесу на будь-якому етапі, отримувати якісну та кількісну характеристику, а також коригувати освітньо-виховний процес, зіставляючи проміжні результати з розробленим стандартом.

Під критерієм сформованості художньо-естетичної вихованості розуміємо одиницю виміру сукупності ознак (показників сформованості художньо-естетичної вихованості), що дають підстави зробити висновок про ступінь відповідності особистісних якостей старшокласників та їх поведінки/діяльності вимогам цілеспрямованого впливу та спрогнозувати рівень ефективності педагогічного експерименту. Кожен критерій вимірює систему показників, що відображають якісні та кількісні зміни у художньо-естетичній складовій освітньо-виховного процесу.

Показник є проявом сформованості компонента, а критерій дозволяє зафіксувати певний результат на певному етапі художньо-естетичного виховання.

Спираючись на результати аналізу наукових напрацювань учених О. Горожанкіної, М. Нечепоренко[58], Г. Сотської [74], припускаємо, що структура художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики складається зі світоглядно-професійного, інструментально-діяльнісного, особистісно-настановного компонентів, естетико-мистецтвознавчого, духовно-світоглядного, когнітивного, операційно-діяльнісного компонентів.

На думку науковців Ю. Блудової [4], О. Олексюк [60], Т. Стратан-Артишокової [75], система критеріїв та показників сформованості естетичної вихованості особистості відповідно до структури досліджуваного явища постає таким чином:

емоційно-ціннісний критерій з показниками: цілісність, глибина та вибірковість сприйняття естетичного об'єкта; глибина та стійкість естетичних переживань; емоційна реакція на витвори мистецтва та об'єкти дійсності; спрямованість ціннісних орієнтацій;

когнітивно-мотиваційний критерій, де провідними показниками стали: потреба у спілкуванні з мистецтвом та реалізації естетичних здібностей; естетична спрямованість мотиваційної сфери; образність та емоційна експресивність продуктів естетичної діяльності; оригінальність естетичного мислення; обізнаність у галузі мистецтва;

діяльнісно-творчий критерій з показниками: вміння диференціювати естетичні якості предметів та явищ у співвідношенні з власним естетичним ідеалом; широта смакової палітри у художній сфері; здатність до обґрунтованою естетичною оцінкою [4].

Як бачимо, дослідники умовно розподіляють показники сформованості естетичної вихованості підлітків на емоційно-аксіологічну, мотиваційну та практичну групи [74].

Розглянемо систему показників сформованості естетичної культури підлітків старшого віку за М. Нечепоренком [58]. Автор зазначає, що основою загально-естетичної культури школярів є інтегрована єдність емоційно-чуттєвого, інтелектуально-інформаційного, світоглядного та діяльнісного елементів. Взаємопроникнення всіх складових у індивідуально-особистісну сутність окремого учня втілюється у його свідомість, мотиви діяльності, що впливає на вибір його поведінки.

У процесі дослідження М. Нечепоренка було розроблено критерії, за якими визначався рівень сформованості естетичної культури особистості: знання основ естетики – знання художньо-естетичного матеріалу у рамках програм; духовного надбання народу: фольклору, обрядів, звичаїв, виробів

народних умільців, літературної творчості; розуміння різних видів мистецтва; вміння – розуміння та сприйняття краси; здатність помічати прекрасне в природі, праці, витворах мистецтва, навколишньої дійсності, поведінці, діях, вчинках людей; вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати, інтерпретувати художні твори та оцінювати прекрасне у навколишньому світі; переконливо аргументувати особисту естетичну позицію, узгоджуючи її із загальнолюдськими цінностями; ставлення до процесу естетизації навколишнього світу – емоційна оцінка явищ суспільного життя, природи, мистецтва, участь у естетичній діяльності; потреба створювати красу; прагнення до естетичного самовиховання, спрямованого на збагачення та вдосконалення людського характеру, внутрішнього світу особистості, її поглядів, почуттів, уявлень, смаків [58].

Дослідник Хуан Цзіншен показниками критерію сформованості естетичної вихованості особистості вибирає особисті якості, які стосуються суто професійного аспекту вчителя-художника, тобто його професійно значущі якості як педагога-художника. Він зазначає, що критичне мислення вчителя, поряд із розвиненим емоційним інтелектом дозволяє нівелювати негативні трансформації у професійній діяльності, зумовлені складністю педагогічної діяльності, специфікою креативного потенціалу [94]. До практичного критерію фахівець відніс ті показники, які забезпечують практичну сторону професійної діяльності, тобто весь необхідний функціонал вчителя, а саме: здатність до художньо-естетичної оцінки творчих продуктів, художню компетентність (як найбільш ємне поняття, що відображає поліхудожню, естетико-культурну компетентність), естетичні знання, що становлять платформу для формування в учнів усвідомленого позитивного ставлення на рівні переконань до художньо-естетичного світогляду як інтегратора педагогічно-творчого

самовираження [94]. Хуан Цзе до особистісного критерію відносить творчі здібності, естетичний смак та естетичне мислення педагога, що становлять його індивідуально-забезпечувальний профіль як суб'єкт діяльності [93].

Маючи аналіз наукових позицій учених І. Зеленої, М. Нечепоренка, Ц. Хуана [58, 94], які досліджували специфіку естетичної підготовки особистості, в результаті проведеного наукового дискурсу (О. Гайдамака, М. Куций, Л. Левицька, Р. Шкляр) [39] уможлиблюється узагальнення про науковий статус понять, які утворюють феномен «художньо-естетичного»:

- педагогічно недоречно розглядати поняття «художньо» і «естетичне» як тотожні; естетичне становлення до творів мистецтва значно збагачує духовність особистості;

- мистецтво постає своєрідним «загальним знаменником», де художнє виховання слугує естетизації усебічному розвитку особистості, адже формування відбувається естетично значущими предметами і явищами; здатність розуміти і оцінювати прекрасне в мистецтві – мета естетичного виховання;

- емоційний діапазон, притаманний особистості у старшому підлітковому віці, значною мірою визначає її здатність «творити щось прекрасне» у світі та мистецтві, збагачуючи переживання й оцінку власних активностей та комунікативної діяльності, пропонуємо складову показників сформованості художньо-естетичної вихованості відповідно до світоглядно-професійного, інструментально-діяльнісного, особистісно-спонукального її компонентів.

На підставі аналізу праць наукових та ключових понять дослідження нами визначено структуру художньо-естетичної вихованості старшокласників, яка містить такі чинники:

емоційно-естетичний (естетичне сприйняття, естетичні почуття, естетичні переживання, естетична задоволеність);

мотиваційно-потребовий (естетичні інтереси та потреби особистості);

естетичний (естетичний досвід, інтелектуальний розвиток, погляди та уявлення);

діяльнісно-творчий компонент (готовність до творчої діяльності, художньо-творчі вміння);

естетико-мистецтвознавчий (розуміння поліфонічної цінності мистецтва, опанування естетичних художньо-мовних жанрових понять і категорій);

духовно-світоглядний (усвідомлення на рівні переконань важливості світоглядного плюралізму, готовності до діалогу в духовно-естетичній сфері з урахуванням етнонаціональної специфіки);

когнітивний (пізнавальний інтерес до мистецтва, пізнання специфіки музичного мистецтва у ракурсі єдності універсальних художньо-естетичних категорій («розвиток», «ритм», «номінація», «контраст»); стилів, жанрів, форм, технік, художніх традицій культури регіону та світу);

операційно-діяльнісний (формування художньо-естетичної компетенцій, що дозволяють керуватися ними у процесі самостійної художньо-естетичної діяльності та самоосвіті, реалізувати потребу у духовному самовдосконаленні).

Відповідно розробленої М. Савчиним концепції здоров'я як цінності, виокремлює в якості найвищого – духовний рівень. Отож, психолог убачає, що духовне здоров'я корелює із усіма складникам (моральне, соціальне,

психічне, психологічне, тілесне); духовне «пізнається», на переконання вченого, й «за наявністю певного здорового глузду» [69].

Деякі дослідники, зокрема І. Матійків, пов'язують останнє із емоційною компетентністю особистості [57].

Визначено, що всі компоненти художньо-естетичної вихованості є взаємопов'язаними, взаємодоповнюючими та впливають один на одного. Саме ці компоненти стали теоретичною основою розробки критеріїв для діагностики рівнів сформованості художньо-естетичної вихованості старшокласників у школах КНР [57].

Згідно з визначеними вище структурними компонентами художньо-естетичної вихованості старшокласників, було виділено складники сформованості художньо-естетичної вихованості підлітків, а саме: *мотивуючий, ціннісно-орієнтаційний, пізнавально-інтегративний, креативний*.

До *мотивуючої* складової належать такі показники сформованості художньо-естетичної вихованості старшокласників, таких як: інтерес до світових та національно-культурних надбань, музичного та інших видів мистецтва і прагнення учнів до художньо-естетичного саморозвитку.

Згідно з *ціннісно-орієнтаційною* складовою належать такі показники, як: емоційна оцінка творів мистецтва, розвинені естетичні почуття.

Переходячи до опису *пізнавально-інтегративного* складника, зауважимо, що він визначає ступінь цілісності знань та поєднує в собі такі показники: естетичні знання та художньо-естетичний кругозір старшокласників.

Показник сформованості художньо-естетичної вихованості підлітків старшого шкільного віку за *креативним* складником визначає здатність учнів до естетичного сприйняття та реалізації творчих задумів у

художньо-естетичній діяльності. Творчість, за словами О. Кривонос, – це розумова та практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методи дослідження та перетворення матеріального світу чи духовної культури; якщо він новий тільки для його автора, то новизна суб'єктивна і має особистісне значення [35].

Слід зазначити, що чинники сформованості художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики корелюються з компонентами формування художньо-естетичної вихованості підлітків, тобто взаємопов'язані між собою.

Отже, *мотивуючий чинник* є основним для оцінки сформованості *мотиваційного компонента* художньо-естетичної вихованості учнів, *пізнавальний чинник* служить для оцінки сформованості *когнітивно-знанієвого компонента* художньо-естетичної вихованості старшокласників, *ціннісно-орієнтаційний складник* є виразом *емоційно-ціннісного компонента* художньо-естетичної вихованості особистості та, зрештою, *діяльнісно-творча* складова допомагає оцінити рівень сформованості *операційно-діяльнісного компонента* художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР.

Коли йдеться про співтворчість, то має сенс розуміти уявлення вчених відносно «клімату», який при цьому утворюється. Так, учені (С. Кличковський, Л. Нікіфорова, В. Шапар і ін.) [39] називають такі маркери, як-от: «якісна сторона міжособистісних відносин», «взаємостосунки по вертикалі і горизонталі, їх стиль і норми», базове

значення «близькості, симпатії; збігу інтересів, спільностей характеру в членів групи».

Отож, йдеться про «стиль, емоційне забарвлення, спілкування, взаємодії», тобто того, що впливає на спільну діяльність [39].

Такий розподіл взаємопов'язаних, взаємозалежних та взаємовпливових компонентів, чинників та показників допомагає здійснити всебічну оцінку змін критеріїв та показників сформованості художньо-естетичної вихованості школярів старшого віку.

Критеріями художньо-естетичної вихованості старшокласників КНР засобами музики обґрунтовано

ціннісний (показники: естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загальнолюдських культурно-мистецьких цінностей; потреба у художньо-естетичній освіченості; осмислення освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики);

знанієвий (показники: обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема, опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв);

операційно-рефлексивний (показники: здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів; духовно-творча насиченість

активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та спілкування у музично-творчому просторі) (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

*Критерії та показники художньо-естетичної вихованості
старшокласників засобами музики у школах КНР*

Критерії	Показники
<i>Ціннісний</i>	Естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загально-людських культурно-мистецьких цінностей; потреба у художньо-естетичній освіченості; осмислення освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики
<i>Знанієвий</i>	Обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема, опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв
<i>Операційно-рефлексивний</i>	Здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів; духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та спілкування у музично-творчому просторі

Інтеграційна складова художньо-естетичної вихованості відображає культурологічні та мистецтвознавчі орієнтири виховання старшокласників в школі КНР. Показниками інтеграційного компонента обрано: художньо-естетична обізнаність, художньо-естетична грамотність.

Функціональний чинник сформованості естетичної компетентності відображає блок спеціальних педагогічних умінь, що є засобом реалізації естетично-педагогічної підготовки учнів старшого шкільного віку. Показниками функціонального чинника обрано: творчі вміння, комунікативні вміння та перцептивні вміння.

Відповідно до показників художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР охарактеризуємо рівні досліджуваного явища з метою подальшого виміру.

Високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР притаманний учням, які позитивно-активним ставленням до музики як ресурсу духовності, до усвідомленням на рівні переконань у ролі музики в духовному збагаченні, здатністю до художньо-естетичної самореалізації, практично готові виявляти себе як суб'єкта педагогіки мистецтва.

Вищий за середній (самостверджувальний) рівень характеризує тих старшокласників, які позитивно ставляться до музики, вбачаючи в ній неперевершений потенціал щодо збагачення духовності; усвідомленням важливості опанування різновидом мистецтв для самоствердження у художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в соціумі, виявляти активність в ній за умови сприяючих обставин.

Середній (рівень саморозуміння) властивий старшокласникам, котрі вирізняються переважно естетико-гуманних ставленням до синтезу мистецтв, здебільшого розуміючи роль музики у збагаченні власної духовності та ситуативно виявлячи до неї інтерес, де дієвість потреби та готовності зумовлені характером впливу стимулюючих факторів, а в художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в ній домінує пасивністю особистості.

Низький (рівень прилаштування) притаманний тій частці спільноти старшокласників, які не цікавляться художньо-естетичним мистецтвом, індиферентно ставляться до музики, мають низьку музичну освіченість та несформовану готовність до самовираження через дії художньо-естетичній роботі та тих, хто оминає її своєю участю та небажанням художньо-творчого спілкування у соціо-культурному середовищі (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

*Складники художньо-естетичної вихованості старшокласників
засобами музики в школах КНР*

Компоненти	Критерії	Показники	Базовий діагностувальний інструментарій
Аксіологічний	Ціннісний	Естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загально-людських культурно-мистецьких цінностей; потреба у художньо-естетичній освіченості; осмислення освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики	Бесіда, педагогічне спостереження, сприйняття творів мистецтва, світових та національно-культурних надбань, Методика «Мій настрій у кольорі». «Емоційне занурення».
Операційний	Знанієвий	Обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура,	Сприйняття мистецьких творів, розширення музичного кругозору, бесіда, педагогічне спостереження, сприйняття творів мистецтва, світових та

		музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема, опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв	національно-культурних надбань. Методика «Встанови відповідність»
Діяльнісний	Особистісно-рефлексивний	Здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів; духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та спілкування у музично-творчому просторі	Анкетування, опитування, тестування, педагогічне спостереження. Графічний тест Методика «Прекрасна країна»

Отож для діагностування аксіологічного компонента був визначений ціннісний критерій, операційного – знанієвий критерій, діяльнісного – особистісно-рефлексивний критерій (див. табл. 2.2). За результатами емпіричного дослідження були визначені та схарактеризовані рівні вияву художньо-естетичної вихованості старшокласників, а саме: *високий (самопізнавальний); вищий за середній (самостверджувальний); середній (рівень саморозуміння); низький (рівень прилаштування)* (див. табл.2.3).

Таблиця. 2.3

*Рівневий вияв художньо-естетичної вихованості старшокласників
засобами музики*

<i>Високий (самопізнавальний)</i>	<i>Вищий за середній (самостверджувальний)</i>	<i>Середній (рівень саморозуміння)</i>	<i>Низький (рівень прилаштування)</i>
Позитивно-активно ставляться до музики як ресурсу духовності, до усвідомлення на рівні переконань у ролі музики в духовному збагаченні, здатністю до художньо-естетичної самореалізації, практично готові виявляти себе як суб'єкта педагогіки мистецтва	Позитивно ставляться до музики, вбачаючи в ній неперевершений потенціал щодо збагачення духовності; усвідомлення важливості опанування різноманітним мистецтвом для самоствердження у художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в соціумі, виявлення активності в ній за умови сприяючих обставин	Виказують естетико-гуманне ставлення до синтезу мистецтв, здебільшого розуміючи роль музики у збагаченні власної духовності та ситуативно виявляючи до неї інтерес, де дієвість потреби та готовності зумовлені характером впливу стимулюючих факторів, а в художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в ній домінує пасивність особистості	Не цікавляться художньо-естетичним мистецтвом, індіферентно ставляться до музики, мають низьку музичну освіченість та несформовану готовність до самовираження через дії у художньо-естетичній роботі та тих, хто оминає її своєю участю та небажанням художньо-творчого спілкування у соціо-культурному середовищі

Отже, в сучасних турбулентних умовах життєдіяльності, зокрема особистості старшого підліткового віку, саме художньо-естетичне виховання сприяє гуманізації провідних каналів впливовості на оточуюче середовище – діяльність і спілкування особистості: особливо, якщо все це відбувається через призму національно-культурних особливостей та специфіку етнонаціональної самобутності.

2.2. Обґрунтування педагогічних умов художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики

Виходячи з аналізу тих педагогічних умов, котрі упроваджуються для художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школі КНР, а також відповідно до вимог схарактеризованих вище наукових підходів та принципів, нами були сформульовані такі чинники художньо-естетичного виховання підлітків старшого шкільного віку КНР, як-от:

- збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості;
- забезпечення інтегративного характеру вивчення мистецьких творів на уроках музики ;
- створення у школі художньо-естетичного середовища, котре заохочує старшокласників до вивчення мистецтва;
- урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання;
- стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації, через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні і дозвіллі;

- засвоєння традицій китайської національної музичної культури та обізнаність у музично-жанровій палітрі інших демократично-розвинених країн;

- врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетичної діяльності, де основою постає опанування естетичних норм;

- формування позитивно-активного емоційного ставлення старших підлітків до прекрасного та естетично-досконалого у побуті, навчально-пізнавальній діяльності й дозвілля;

- оволодіння цінностями та знаннями світових і національно-культурних надбань через актуалізацію інтегрованого потенціалу;

- стимулювання вияву активностей, спрямованих на внесення у художньо-естетичну дійсність власних інтерпретаційних засобів самореалізації.

У розробленому листі експертної оцінки пропонувалося оцінити вагомість факторів художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школах КНР; їх перелік було складено на основі аналізу наукових джерел та вивчення педагогічного досвіду [48, 56, 65 та ін.].

Зупинимося докладніше на процедурних аспектах. Чинник, що на думку експерта, є найбільш впливовим на художньо-естетичне виховання підлітків, позначається цифрою «1»; найменш впливовому чиннику експерт мав присвоїти 10-й ранг; якщо експерт не міг розрізнити впливовість двох або більше факторів, їм присвоювався однаковий ранг. За результатами ранжування експертами чинників, що визначають процес художньо-естетичного виховання старшокласників на уроках музики, було

побудовано матрицю та визначено рангові суми факторів, їх середнє значення та ранги в загальній системі ранжування (дів. табл. 2.4, 2.5).

Таблиця 2.4

Матриця ранжування чинників художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школі КНР

№ експерта	Номер чинника *										$\sum_{ij}^n$
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I.	10	5	1	7	9	6	8	2	3	4	55
II.	9	4	1	8	10	7	6	2	3	5	55
III.	10	4	2	9	9	5	7	1	3	6	55
IV.	10	5	1	8	7	6	9	3	2	4	55
V.	8	4	1	9	10	7	6	2	3	5	55
VI.	9	4	1	7	8	6	10	2	3	5	55
VII.	9	5	2	8	10	6	7	1	3	4	55
VIII.	10	4	1	8	9	5	7	2	3	6	55
IX.	8	6	1	9	10	5	7	2	3	4	55
X.	9	4	1	7	10	6	8	2	3	5	55
XI.	10	3	1	8	9	6	7	2	4	5	55

XII.	8	4	1	6	7	10	9	2	3	5	55
XIII.	10	2	1	9	8	5	7	3	4	6	55
XIV.	9	4	1	10	8	6	7	2	3	5	55
XV.	9	4	2	8	10	6	7	1	3	5	55
$\sum_{ij}^m$	137	61	20	122	135	90	114	26	48	72	825

***Примітки:**

1. Збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості.

2. Забезпечення інтегративного характеру вивчення мистецьких творів на уроках музики.

3. Створення у школі художньо-естетичного середовища, котре заохочує старшокласників до вивчення мистецтва.

4. Урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання.

5. Стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації, через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні та дозвіллі.

6. Засвоєння традицій китайської національної музичної культури та обізнаність у музично-жанровій палітрі інших демократично-розвинених країн.

7. Врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетичної діяльності, де основою постає опанування естетичних норм.

8. Формування позитивно-активного емоційного ставлення старших підлітків до прекрасного та естетично-досконалого у побуті, навчально-пізнавальній діяльності і дозвілля.

9. Оволодіння цінностями та знаннями світових та національно-культурних надбань через актуалізацію інтегрованого потенціалу.

10. Стимулювання вияву активностей, спрямованих на внесення у художньо-естетичну дійсність власних інтерпретаційних засобів самореалізації.

Відповідно до підходу О. Ситнікової, О. Дімоглової [73], на початку проведено підрахунок загальної кількості балів за відповідь кожного з експертів ($55 \times 15 = 825$), що склало 825. Після цього було вичислено суму кожного чинника, що й допомогло визначити його ранг серед усіх з висунутих нами та оцінених експертами, а також проведене підрахування загальної суми ($137 + 61 + 20 + 122 + 135 + 90 + 114 + 26 + 48 + 72 = 825$), котра так само дорівнювала 825.

На основі проведеної оцінки був розроблений рейтинг чинників художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школі КНР (див. табл. 2.5).

Таблиця. 2.5.

*Результати ранжування чинників художньо-естетичного виховання
старшокласників засобами музики у школі КНР*

№ п/п	Чинник	Ранг	Місце
1	2	3	4
1.	Збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає привабливим у життєвій активності особистості	137	X
2.	Забезпечення інтегративного характеру вивчення мистецьких творів на уроках музики	61	IV
3.	Створення у школі художньо-естетичного середовища, котре заохочує старшокласників до вивчення мистецтва	20	V
4.	Урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання	122	VIII
5.	Стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на	135	IX

	внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації, через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні і дозвіллі		
6.	Засвоєння традицій китайської національної музичної культури та обізнаність у музично-жанровій палітрі інших демократично-розвинених країн	90	VI
7.	Врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетичної діяльності, де основою постає опанування естетичних норм	114	I
8.	Формування позитивно-активного емоційного ставлення старших підлітків до прекрасного та естетично-досконалого у побуті, навчально-пізнавальній діяльності і дозвілля	26	II
9.	Оволодіння цінностями та знаннями світових та національно-культурних надбань через актуалізацію інтегрованого потенціалу	48	III
10.	Стимулювання вияву активностей, спрямованих на внесення у художньо-естетичну дійсність власних інтерпретаційних засобів самореалізації	72	VII

З метою перевірки точності заповнення матриці визначено контрольну суму за всіма рядками (55) та виконано рівність:

$$\boxed{\sum_{ij}^m} = \boxed{\sum_{ij}^n}$$

Як видно з матриці (табл. 2.4.), суми чисел у кожному з рядків виявились рівними між собою та відповідали контрольній сумі 55. Потім підраховувалися суми чисел у кожному стовпчику, визначалася загальна сума та порівнювалася із сумою у всіх рядках ($55 * 15 = 825$). У цьому випадку було встановлено, що сума чисел у всіх рядках і сума чисел у всіх стовпчиках збігаються, що задовольнило вищезазначену рівність.

Проведені статистичні розрахунки дають підставу говорити про узгодженість експертів у визначенні вагомості чинників і вважати достовірними та правильними результати експертної оцінки.

Таким чином, виходячи з дослідження педагогічного досвіду, аналізу наукових праць, оцінки чинників художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР, найбільш ефективними педагогічними умовами є такі, як-от:

- перша педагогічна умова: збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості;

- друга педагогічна умова: урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання;

- третя педагогічна умова: стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації,

через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні та дозвіллі.

Слід акцентувати на тому, що визначені нами педагогічні умови здійснюють взаємопов'язаний вплив на художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у школі КНР (див. рис. 2.1).

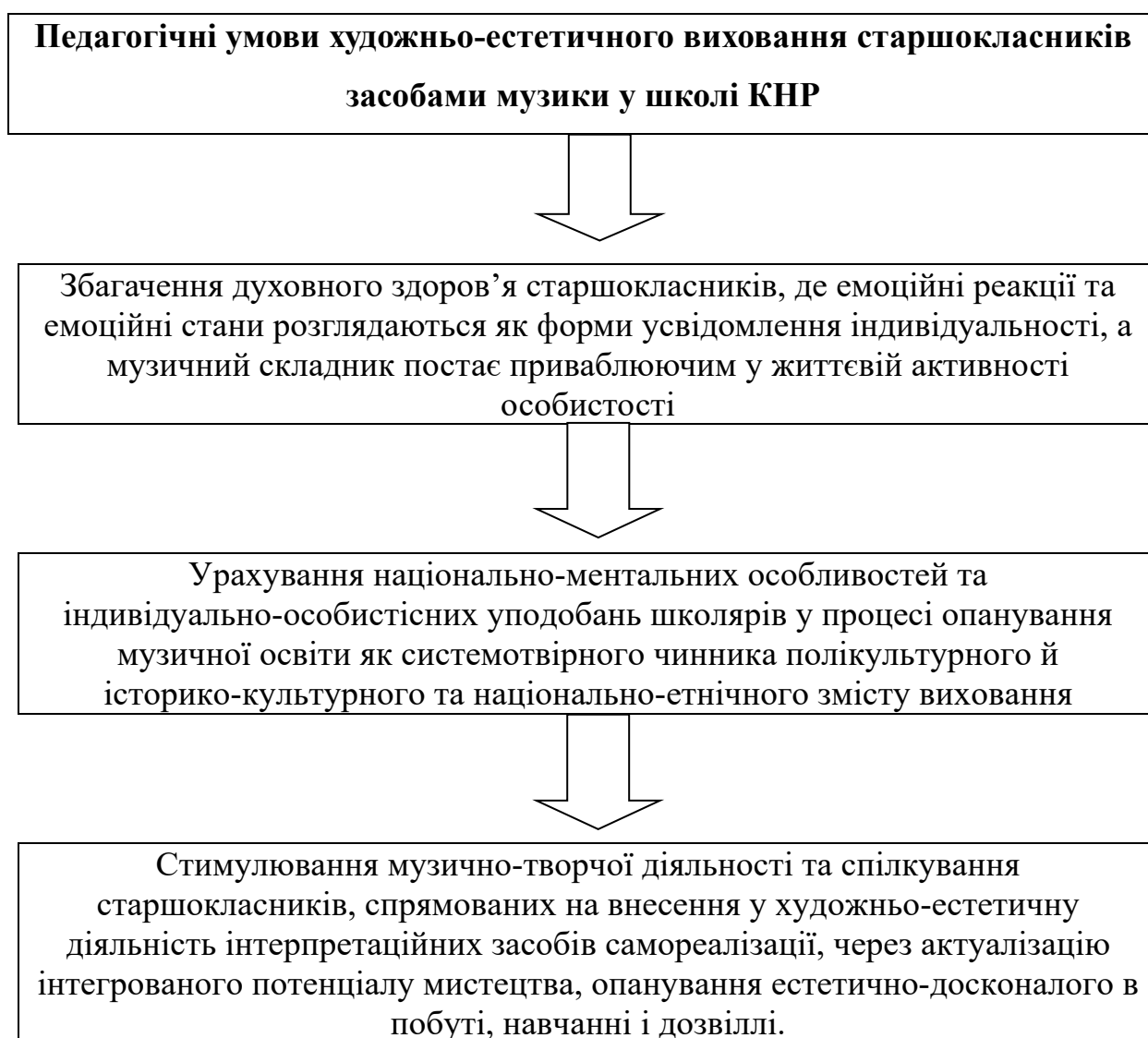

Рис. 2.1. Педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школі КНР

Отже, важливими педагогічними умовами художньо-естетичного

виховання старшокласників засобами музики у школі КНР є ті, котрі, в узагальненому вигляді збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості; урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання; стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації, через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні та дозвіллі.

Аналіз наукових праць переконує у варіативності підходів до визначення педагогічних умов формування художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики. Дослідниками і вчителями-практиками розробляються цілісні комплекси педагогічних умов, що впроваджуються в освітній процес художньо-естетичного виховання старшокласників, зокрема у школах КНР.

Насамперед варто зазначити, що термін «умова» подано в джерелах як комплекс спеціально аргументованих та організованих обставин та напрямів педагогічної діяльності, які в сукупності визначають досягнення ефективності результату процесу навчання на різних його етапах та загалом. Також педагогічна умова може розглядатися як зовнішня обставина, що надає істотний вплив на перебіг педагогічного процесу, тією чи іншою мірою свідомого сконструйованого педагогом, що передбачає досягнення певного результату.

На нашу думку, в ракурсі освітнього процесу в закладах загальної освіти в КНР педагогічні умови слід розглядати як важливий фактор

підвищення ефективності формування художньо-естетичного виховання старшокласників (мислення, пам'яті, уваги, емоційного інтелекту, особистісних якостей, здібностей, знань, умінь, загальних та спеціальних компетентностей) засобами музики відповідно до стандартів загальної середньої освіти [65].

На думку І. Сотської, використання вчителями технологій художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики сприяє вирішенню наступних завдань:

- художньо-естетичне виховання учнів, що формує у них здатність сприймати, відчувати, переживати, любити, оцінювати мистецтво, насолоджуватися ним та створювати художні цінності;

- визнання духовної цінності для людини піднесеної, прекрасної, вишуканої – це відбувається лише тоді, коли вчителі цілеспрямовано залучають учнів до різної творчої художньо-естетичної діяльності, здатної оптимально розвивати їхні природні сили, забезпечити глибоке розуміння естетичних явищ, підвести до розуміння справжнього мистецтва та краси дійсності;

- необхідність гармонійного вирішення комплексу завдань у процесі вивчення старшокласниками мистецтва, що зумовлює їх художньо-естетичне та духовне виховання, розвиток фізичних та духовних сутнісних сил та творчих здібностей. «В їх основі закладено уявлення та розуміння прекрасного та потворного, орієнтація на ідеальне» [74].

Відповідно зазначених вище педагогічних умов, розглянемо технології художньо-естетичного виховання, які спрямовані на свідомий, суспільно організований процес художньо-естетичного ставлення до реальності та мистецтва.

1. Значення естетичного виховання на музичних заняттях. Урок музики є однією з основних позицій для реалізації естетичного виховання в

середній школі. Він відіграє таку саму роль, як предмети китайської мови та мистецтва, тобто виховувати учнів.

Як зазначає О. Попова, благородні почуття, кожне з яких має свої особливості у викладанні естетичного виховання в середній школі, разом окреслюють барвистий світ для учнів [61]. В останні роки нова реформа навчальної програми чітко запропонована на те, щоб надати учням якісну освіту, тому вчителі повинні не лише зосередитися на результатах тестів, а й змінити концепцію екзаменаційно-орієнтованої освіти. Урок музики – це якісна освіта для учнів, є одним із важливих способів, тому ми повинні надавати їм великого значення. Впровадження естетичного виховання в музичне навчання може дозволити учням мислити і виражати себе в красивих мелодіях. Є багато творів про Батьківщину, рідне місто, людей, природу. Через вивчення цих творів вони можуть відчувати Батьківщину. Краса села, краса людей і краса природи можуть надихнути школярів полюбити свою Батьківщину, рідне місто, своїх людей і природу. Завдяки музичним заняттям учні виховуються в цивілізованих і дисциплінованих талантах соціалістичного будівництва.

2. Важливою основою естетичного виховання учнів є якісні навчальні матеріали музичного мистецтва.

Музика є важливою частиною культури та є дорогоцінною духовною та культурною спадщиною та кристалізацією людської мудрості. Учні середньої школи навчаються музиці на уроках на основі музичних підручників. Учителі повинні добре володіти музичними підручниками, щоб здійснювати естетичне виховання учнів, і використовувати красу, що міститься в підручниках, щоб навчити учнів. Учні зазнають впливу краси та відчують естетичну насолоду, досягаючи таким чином естетичного виховання. Наприклад, пісня «Ой, море» сповнена туги за батьківщиною. Викладаючи цей твір, потрібно дати учням відчувати художній образ моря у творі, пережити щирі почуття, закладені у творі, використати гарний голос,

який оспівує море, виражаючи щирі почуття до моря, рідного міста, матері, досягаючи таким чином глибокого естетичного виховання. Музика - це слухове мистецтво, воно полягає у створенні художніх образів за допомогою звуку, і багато творів, сповнених амбіцій і позитивної енергії, зібрано в підручниках з музики для середньої школи. Вчителі можуть свідомо скеровувати учнів з різними характерами та характеристиками слухати різні твори. З учнями, які не люблять вчитися та ненавидять шкільне життя, вчителі можуть слухати такі пісні, як «Youth Dance», «Morning on Campus», «Campus Times» тощо, щоб надихнути їхню пристрасть до життя та навчання [64].

Для деяких старшокласників, які є більш замкнутими та не люблять спілкуватися з однокласниками, вчителі можуть послухати з ними «Вальс дружби молодості» та «Дружбу». Слухаючи ці пісні, вони заохочуються більше спілкуватися зі своїми однокласниками та покращувати свій особистий характер. Для старшокласників, оскільки учні випускного класу перебувають у стані інтенсивного навчання та розумової втоми, вони навчаються з високою інтенсивністю цілий день, вчителі повинні увімкнути музику та пісні, які можуть допомогти зняти їхню психічну напругу, наприклад: «Spring River Moon Night» і «Rain on the Bamboo Tree».

Деяка народна інструментальна музика, як-от: «Banana» і «Phoenix Tail Bamboo in the Moonlight», робить їхні тіла та розум щасливими та розслабленими. Тому необхідно вжити всіх заходів для здорового розвитку тіла та розуму учнів, щоб вони могли відчувати багаті та барвисті музичні образи з різними музичними стилями [76].

Музична культура китайської нації та в усьому світі відчуває людську цивілізацію, щоб покращити свої художні досягнення, покращити свої естетичні здібності та стати цивілізованою, дисциплінованою та життєлюбною людиною.

3. Вчителі музики мають бути вісниками «краси».

Як зазначає Сюй Цзін, урок музики сам по собі дуже «красивий» урок, і це дуже приємний урок, тому що «правда» – це життя мистецтва, а «добро» – це якість мистецтва. Стель, «краса» – суть мистецтва. Справжній митець у своїх роботах завжди виражає свої справжні почуття до людей, речей, природи та суспільства. Роботи сповнені власних багатих емоцій, коли люди стикаються з цими чудовими роботами, вони, природно, зворушуються [79].

Вони будуть натхнені цими роботами і більш-менш впливатимуть на них у своєму житті, таким чином змінюючи деякі зі своїх слів і вчинків, і розвиваючи характер щирості, щедрості та доброзичливості. Тому, як вчителі музики, ми повинні сприяти естетичній сублімаційній функції музики. У звичайному навчанні ми повинні звертати увагу на красу нашої мови та поведінки вчителів музики. Вимова має бути стандартною, мова – чіткою та точною, насиченою емоційністю та привабливістю. Знання є ключем, щоб відкрити двері до мудрості.

Музика – це ще один ключ, який відкриває вікна в серця людей. Учні сприймають музичні твори через емоційне переживання та образне мислення, тому воно насичене та відмінне [77].

Красива мова навчання, безсумнівно, є дороговказом, який веде учнів до палацу краси. Як вчителі, ми також повинні поводитися красиво. К. Ушинський сказав: «Особистість вчителя – це все для вихователя. Тільки здоровий розум може привести до здорової поведінки» [72]. Вчителі музики повинні приділяти більше уваги правилам і нормам. Слова та вчинки вчителя також можуть стимулювати та активізувати атмосферу в класі, підвищуючи бажання учнів вчитися. Вивчайте знання і оволодівайте знаннями.

4. Музика може надихнути старшокласників на відчуття «краси».

Музика – це мистецтво емоцій, воно передає емоції більш безпосередньо, ніж звичайна мова, і завжди поєднується з красою.

На переживання і відгук емоцій. Бетховен сказав: «Музика, незважаючи на те, що вона постійно змінюється, зрештою є мостом між духовним життям і емоціями» [43]. Композитор може точно відображати духовні якості людини і народу, впливати на думки, свідомість і весь емоційний світ людей. «Музика стимулюється почуттями, змушує людей відчувати красу, і непомітно впливає на людські серця через засоби повчання та зараження». За визначенням Ж. Сироткіної, «Незалежно від того, співаєш, граєш чи слухаєш, у ньому міститься людина, а складні емоційні фактори впливають на внутрішній світ людини» [70]. Чарівність музики полягає в тому, що вона дає людям простір для уяви.

Коли музика використовується, щоб відкрити двері для уяви учнів, вона активізує їхнє різнобічне мислення та дає їм змогу навчитися цінувати життя з естетичним ставленням. Під час викладання музики вчителі повинні повною мірою використовувати цю властивість самої музики, дозволяти учням більше слухати, більше думати та більше порівнювати, щоб стимулювати їхню уяву та спонукати їх розвивати асоціації з музикою, покращувати свої якості та культивувати свої почуття. Вчителі також повинні активно направляти та сприяти музичному виконанню учнів, тому що їхні емоції, емоційне мовлення змінюється разом із підйомами та спадами ритму музики, дозволяючи учням відчувати чарівність музики всіма сторонами свого тіла і таким чином отримати естетичне виховання.

Навчання здатне збагатити емоційний досвід учнів, тонко заразити і виховати їх емоційний світ, сформувати позитивне ставлення до людини, природи і всього.

5. Як зазначає Хань Сюефен, заняття музикою можуть виховувати в учнів здатність до естетичної оцінки. Музичне заняття є одним із

ефективних засобів удосконалення естетичної оцінки учнів [87]. Під час навчання музичного мистецтва в середній школі вчителю необхідно зосередити увагу на вихованні та вдосконаленні естетичного смаку учнів. Оціночна здатність є однією з цілей навчання. Естетична оцінка – це естетична ознака і естетична цінність об'єкта, зроблені суб'єктом естетичного мистецтва в естетичній діяльності. Виховання здатності до естетичного оцінювання полягає в тому, що вчителі повинні спрямовувати учнів на активну участь у музичній практичній діяльності в навчанні, щоб сприймати красу музики.

Виражені емоції створюють духовний резонанс. Під час викладання музики вчителі повинні активно створювати ситуації, щоб дозволити учням оцінити красу музики. Свідомо спрямовуйте старшокласників досліджувати потенційні елементи ідейної краси в музичних творах. Наприклад, навчаючи гімну Китайської Народної Республіки, ми повинні навчати учнів не тільки співати, ми також повинні дати їм зрозуміти передумови та історію створення державного гімну, глибоко зрозуміти значення національного гімну та надихнути їхню любов до Батьківщини.

Головне, за словами Хуана Юаньсі, розвивати в учнів почуття національної гордості [95]. Розвиток естетичних здібностей може покращити здатність учнів сприймати музику, очистити їхній розум і просвітити їх. Їхня мудрість є корисною для покращення всебічної якості учнів і вирощування їх у високоякісних людей.

Тобто музичне навчання в середній школі є найбільш «красивим» способом естетичного виховання учнів. Як учителі музики середньої школи, ми повинні використовувати сам музичний клас, щоб забезпечувати художньо-естетичне виховання учнів, посилювати їхній естетичний досвід і сприйняття, удосконалювати особистісні якості, виховувати благородні почуття. Ми повинні повною мірою використовувати заняття музикою,

щоб мобілізувати в учнів життєвий ентузіазм, дати розгортання їхній творчості, сформувати в них здорові та позитивні естетичні смаки.

2.3. Системоутворювальна роль сукупності педагогічних умов у моделі як системи художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики

Якість художньо-естетичного виховання та рівень сформованості художньо-естетичних цінностей у учнів залежить в першу чергу від правильної організації моделі художньо-естетичного виховання в закладах загальної освіти КНР, яка представлена певними концептуальними підходами.

Задля забезпечення високого рівня реалізації запропонованих педагогічних умов нами було розроблено модель їх упровадження.

Указана модель складається з таких основних складових: організаційно-цільовий блок, компонентно-структурний блок, діагностувально-формульвальний блок, результативна складова.

Організаційно-цільовий блок відповідно відображає організацію чогось, налагодження, належне впорядкування, забезпечення, об'єднання кого-небудь з певною метою, в нашому випадку з метою реалізації завдань та функцій художньо-естетичного виховання особистості.

Організаційні засади певної діяльності висвітлені в наукових працях таких вчених КНР та вітчизняних науковців, як О. Біла [1], О. Бухнієва [5], Ван Лі [6], Го Бін [55], Т. Гуменникова [25], Донг Фан [27], С. Золотухіна [34], Н. Кічук [31], Лі Сінцянь [51], Лі Цин [40], Лі Яцзін [44], О. Попова [61], А. Растрігіна [67], Сінь Ян Ж [99], Тан Сяофен [82], Фан Іфань [83], Хуан Юйсі [95], Чжан Юаньсі [96], Яо Мейці [102] та ін.

Аналіз окреслених наукових праць дозволив дійти висновку про наявність значущого наукового доробку, присвяченого проблематиці

організації художньо-естетичного виховання учнів закладу загальної освіти. Водночас, існуючі дослідження носять фрагментарний характер та не надають цілісного уявлення про організації художньо-естетичного виховання учнів в школі. Проте саме досконалість організаційного підґрунтя художньо-естетичного виховання учнів виступає запорукою успішного управління художньо-естетичним вихованням та важливою умовою забезпечення якості естетико-виховного процесу старшокласників в школі КНР.

Організація – це процес, що здійснюється керівником і спрямований на розподіл спільної діяльності серед виконавців і встановлення між ними причинних відносин діяльності, що викликають ефект додаткового корисного результату [54]. Організація діяльності є формою цілеспрямованого впливу на групу людей, яка передбачає створення нових та впорядкування функціонуючих організаційних структур управління як елементів процесу реалізації планів і цілей установи [58]. Організаційні відносини, як відомо, – це взаємини між учасниками педагогічного процесу, які виникають у зв'язку з розподілом повноважень у спільній діяльності.

Таким чином, організація художньо-естетичного виховання учнів це процес, що здійснюється керівником загальноосвітнього навчального закладу та вчителем-предметником і спрямований на розподіл повноважень між суб'єктами художньо-естетичного виховання з метою забезпечення його якості.

Компонентно-структурна складова віддзеркалює ті компоненти художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики шкіл КНР, котрі мають бути сформовані завдяки розгортанню окреслених вище педагогічних умов.

Діагностувально-формувальний блок відбиває основні теоретичні підходи, на основі яких визначено педагогічні умови та принципи впровадження цих умов.

Водночас, аналіз наукової літератури [12; 15; 27; 49; 78; 79; 81; 83; 95; 99, 101] показав, що безпосередньо концептуальні підходи до організації художньо-естетичного виховання старшокласників загальноосвітнього навчального закладу засобами музики не конкретизовані. Слід зауважити, що теоретичних та методичних підходів в цьому випадку існує велика кількість, але вони занадто розрізнені між собою та не можуть бути об'єднані в концептуальні підходи.

Розглянемо модель художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школах КНР (рис. 2.2).

Отже, впровадження педагогічних умов відповідно до етапів моделі, її презентація у вигляді схеми, що представляє мету педагогічного експерименту (цільова складова моделі), структурні компоненти художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики (компонентно-структурна складова), педагогічний інструментарій та принципи реалізації умов, методи й форми втілення умов (діагностувально-формувальний блок), критерії оцінювання та рівні художньо-естетичної вихованості (результативна складова).

Задля забезпечення високого рівня реалізації запропонованих педагогічних умов нами було розроблено складники їх упровадження, притаманних інноваційній музичній освіті, як-от:

– *автономність*. На думку Ма Цян, автономія є основною ознакою інноваційної освіти, яка вимагає від учнів здатності вчитися та досліджувати самостійно [56]. Це має велике значення для сприяння автономному навчанню школярів, допомагаючи досягти особистісно-орієнтованої освіти і викладання та покращити здібності до викладання музики;

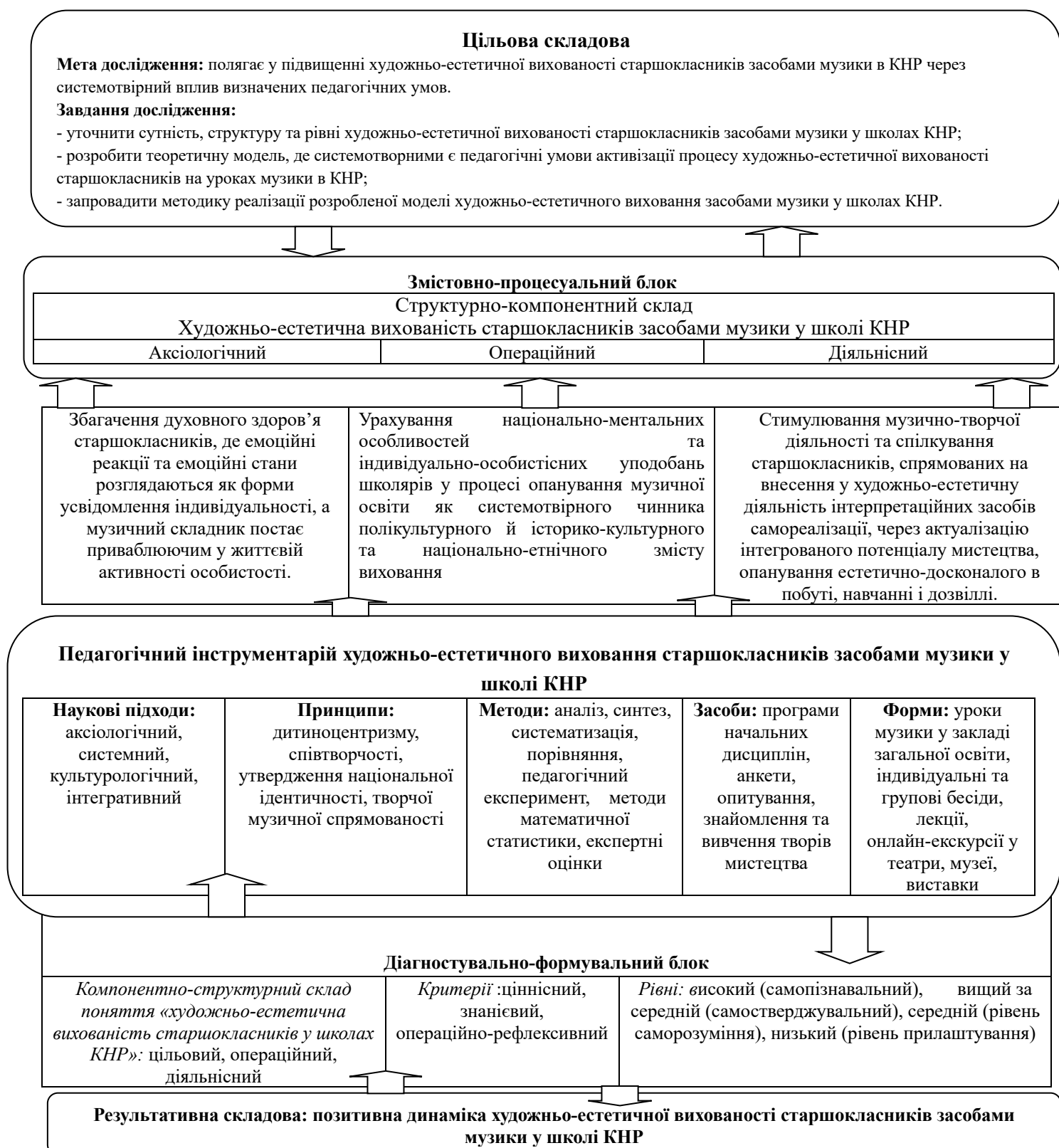

Рис. 2.2. Модель художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у школах КНР

– *співпраця*. Як зазначає Су Маоці [76] і Г. Реброва [68], співпраця є однією з головних характеристик інновацій у викладанні музики. Компаративне навчання є наразі більш прогресивним та передовим. Співпраця може сприяти спілкуванню, мисленню та обміну інформацією між учнями, що може не тільки розвивати в учнів почуття колективу та покращувати їхню здатність до співпраці, а й сприяти навчанню, розвивати інноваційні здібності старшокласників;

– *творча участь*. За словами Стратан-Артишокової [75], старшокласники беруть участь у навчанні у класі, справді поважаючи домінуючу позицію інших, щоб школярі могли брати участь у творчій навчальній діяльності. Творчість, вправи та обміни думками стимулюють мислення та покращують нові здібності особистості;

– *інновації*. Доведено у працях Тан Сяофен [82], що інновація є важливою рисою навчання музиці. Завдяки навчанню музичним навичкам можна покращити мислення та уяву учнів. Це закладає основу для культивування інноваційних здібностей учнів. Таким чином, автономія, творча участь, сучасні методи навчання та співпраця є основними характеристиками інновацій у викладанні музики в старшій школі. Завдяки наведеному вище аналізу ми можемо в основному зрозуміти характеристики моделі інноваційної освіти у викладанні музики в закладах загальної освіти КНР.

Потрібно дотримуватися цих основних характеристик моделі художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики і вносити інновації в зміст навчання, ідеї навчання, методи навчання тощо, щоб ефективно покращити викладання музики в старшій школі.

Інноваційний зміст музичного навчання є ефективним засобом впровадження інноваційного музичного навчання та відіграє важливу роль

у побудові моделі художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики. Необхідні інновації, які можуть допомогти вирішити проблеми традиційного викладання музики, стимулювати інтерес учнів до цікавості навчання та підвищити якість викладання музики. Такі пісні, як «Батьківщина», можуть підвищити здатність учнів оцінювати та дозволити учням мати певне розуміння класичних пісень. На цій основі можна інтегрувати інноваційний зміст навчання. На уроці звучать популярні пісні, щоб стимулювати інтерес учнів до навчання та розширювати кругозір [82].

Старшокласники мають більш професійне розуміння популярних пісень, наприклад, вибір пісень, таких як «Father», «Ask Mom How Are You» та «Big Dreamer», щоб школярі могли підтримувати високий рівень навчання [87].

Виховуючи в учнів інтерес до навчання, народні пісні можна також використовувати для виховання в учнів духу вдячності, здійснення морального виховання. Зміст освіти, який сприяє здоровому розвитку розуму учнів, є дуже важливим і є передумовою для реалізації інноваційної музичної освіти.

На думку Н. Кічук, інновації в ідеях викладання в основному стосуються зміни концепції викладання музики, інноваційних ідей викладання та зосередження на розвитку інноваційних здібностей учнів [31].

Інновації є одним із основних засобів моделі сприяння освітнім дослідженням у викладанні музики в середній школі. Щоб досягти інновацій у викладацьких ідеях учителів музики, нам потрібно зробити наступне: по-перше, здійснити професійну підготовку для підвищення професійної якості та здібностей учителів музичного мистецтва та посилення уваги вчителів до інноваційної здатності учнів; по-друге,

посилити обмін досвідом, організувати вчителів для колективної підготовки уроків, обміну досвідом один з одним, поглибити розуміння важливості вдосконалення інноваційних здібностей учнів і трансформувати, змінити традиційні ідеї викладання музики та реалізувати новаторство ідей; по-третє, проводити лекції відомих учителів, вивчати досвід викладання та методи навчання відомих учителів через їхні пояснення. Тобто, потрібно вивчати концепції, компенсувати власні недоліки та вдосконалювати свої здібності до викладання музики.

До більш ефективних інноваційних методів моделі навчання музичного мистецтва відносяться мультимедійний метод навчання, життєво орієнтований метод навчання та ситуативний метод навчання.

Як зазначає Лей Мінцзін [39], пояснення просування та впровадження музичної інноваційної освіти при вивченні першого уроку першого розділу, мелодії молодості, «Танець молодий», учитель може спочатку увімкнути цю пісню на мультимедіа, щоб учні ознайомилися з мелодією пісні, а потім увімкнути відповідні анімації, щоб привернути увагу учнів і підвищити ефективність їхнього навчання, зацікавити і, нарешті, спрямувати учнів на практику співу. Вчителі можуть завантажити програмне забезпечення для оцінки співу та запросити учнів, які бажають співати, заспівати пісню Youth Dance.

Програмне забезпечення автоматично оцінює пісні, що може надихнути бойовий дух учнів, сприяти їхньому самостійному навчанню, наполегливій практиці та покращенню навчальних результатів. Видно, що модель інноваційних методів навчання музичного мистецтва старшокласників має вирішальне значення і є важливим заходом для впровадження інноваційної освіти. Вона може сприяти самостійному

навчанню учнів, розширювати їх мислення і розвивати творчі здібності. Це нова обізнаність та покращення інноваційної здатності старшокласників.

Нижче наведемо схему теоретично-структурних складових художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики (див.рис.2.3).

Отже, *педагогічні умови* слід розглядати як важливий фактор підвищення ефективності формування художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики:

1. Значення художньо-естетичного виховання на уроках музики в закладах загальної освіти КНР. Урок музики є однією з основних позицій для реалізації художньо-естетичного виховання в старшій школі. Він відіграє таку саму важливу роль, як предмети китайської мови та етнічно-національної культури.

Наступний аспект відтворює дослідницька позиція Лі Юйлін [41], який констатує, що вчителі музики мають бути вісниками «краси». Урок музики сам по собі дуже «красивий» урок, і це дуже «приємний урок», тому що «правда» - це життя мистецтва, а «добро» — це якість мистецтва. Стиль, «краса» - суть мистецтва. Справжній митець у своїх роботах завжди виражає свої «справжні почуття» до людей, речей, природи та суспільства. Твори мистецтва сповнені власних багатих емоцій, коли школярі стикаються з цими чудовими роботами, вони, природно, зворушуються. Музика може надихнути старшокласників на відчуття «краси».

Привертає увагу ще й аспект, який окреслює вчений Сюн Цянь [80]. Справа в тому, що досить заняття музикою можуть досить ефективно виховувати в підлітків здатність до художньо-естетичної оцінки. Урок музики є одним із ефективних засобів удосконалення художньо-естетичної оцінки учнів. Під час навчання музичного мистецтва в старшій школі вчителю необхідно зосередити увагу на вихованні та вдосконаленні

художньо-естетичного смаку учнів. Оціночна здатність є однією з цілей навчання. Художньо-естетична оцінка – це естетична ознака і естетична цінність об'єкта, зроблені суб'єктом естетичного мистецтва в художньо-естетичній діяльності. Виховання здатності до оцінювання полягає в тому, що вчителі повинні спрямовувати учнів на активну участь у музичній практичній діяльності в навчанні, щоб сприймати красу музики. Музика – це мистецтво емоцій, воно передає емоції більш безпосередньо, ніж звичайна мова, і завжди поєднується з красою.

Рис 2.3. Узагальнене відтворення теоретичного підґрунтя художньо-естетичної вихованості старшокласників на уроках музики

Зауважимо на тому, що викладання музики в закладах загальної освіти в рамках *міждисциплінарних предметів* має починатися з різних педагогічних інструментів, таких як методи, зміст і предметні зв'язки. Це може врешті-решт сприяти розвитку комплексних художньо-естетичних здібностей учнів, щоб підлітки могли сформувати більш комплексну систему навчання художньо-естетичним здібностям і діяти відповідно вивчення різних предметів.

Як було зазначено вище, інновації в методах навчання є важливим заходом для музичної освіти в закладах загальної освіти КНР [72]. Інноваційні методи навчання можуть посилити ефективність традиційних методи навчання, підвищити рівень творчої участі школярів у класі, мобілізувати ентузіазм старшокласників щодо вивчення музики, сприяти самостійному навчанню та покращити здатність школярів до музичних інновацій. Інноваційна здатність — це не окрема здатність. Йдеться про здатність, що складається з кількох елементів. У навчальному процесі вчителі музики повинні наважитися на зміну традиційних методів навчання та впровадити такі форми навчання в практиці викладання музики, які створюють більш відповідні методи навчання музиці для учнів старшого віку (мультимедіа, мюзикли, театральні постановки та ін.).

Не менш необхідним є запровадження такої моделі навчання музиці, яка відповідає вимогам якісної освіти та відображає розвиток інноваційних здібностей, щоб культивувати новаторські та інноваційні таланти, необхідні у XXI столітті.

Отже, компетентно дібрані методи, форми, принципи, компоненти, педагогічні умови сприяють підвищенню художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР.

Висновки до другого розділу

Дослідження наукових праць, оцінювання експертами (вчителями-науковцями) чинників, що впливають на художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у школах КНР, визначили такі педагогічні умови художньо-естетичного виховання: збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості; урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання; стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні й дозвіллі.

Задля більш ефективної реалізації заявлених педагогічних умов було розроблено експериментальну модель процесу художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики, її складові (цільовий блок, змістовно-процесуальний, діагностувально-формувальний блок, результативна складова). Згідно з цією моделлю педагогічні умови були впроваджені за такими етапами, як-от: діагностування особистості кожного учня, проєктування розвитку особистісних якостей і ціннісних орієнтацій учнів; складання програм з художньо-естетичного виховання старшокласників; створення творчої атмосфери співпраці.

Метою емпіричного дослідження розглядається підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики через системотвірний вплив визначених педагогічних умов. Для підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики через системотвірний вплив визначених педагогічних умов застосовано методи дослідження, принципово важливо враховувати конструктивність таких наукових підходів, як аксіологічний, інтерактивний, системний, особистісно-діяльнісний, а також спиратися на низку принципів – дитиноцентризму, співтворчості, утвердження національної ідентичності, творчої музичної спрямованості.

Список джерел до другого розділу

1. Біла О. О. Парадигма інтеграції традиційного китайського музичного мистецтва в художньо-естетичну освіту КНР. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка»). 2024. № 13(41). С. 430-439.
2. Біла О. О. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення класичної музики. *Актуальні питання у сучасній науці* (Серія «Педагогіка»). 2024. № 12(30). С. 811-820.
3. Біла О. О. Художньо-естетичне виховання старшокласників через синтез мистецтв. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 8 (8). С. 105-117.
4. Блудова Ю. Критерії, показники та рівні сформованості художньо-естетичного смаку у дітей молодшого шкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 63. Т. 1. С. 93-99.

5. Бухнієва О., Чеботар Л. Естетизація освітнього процесу на уроках мистецтва через інтерпретацію музичних творів в КНР. 2024. URL: <https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Olena-Buhniewa-2301189003>
6. Ван Лі. Естетичне виховання на музичних заняттях середньої школи. *Мудрість*. 2008. № 24. С. 69.
7. Ван Лу, Є. Чжунлін. Дослідження методики викладання музики в середній школі. *Матеріали симпозиуму 2019 року на тему «Реформування та інновації базової освіти в середовищі Інтернет»*. 2019. С. 491-492.
8. Ван Мін. Як впровадити естетичне виховання на уроках музичного мистецтва в середній школі. *Північна музика*. 2018. № 08. С. 214.
9. Ван Наньнань. Про сучасну ситуацію та розвиток музичної освіти в середній школі Китаю. *Літературна освіта (М)*. 2013 № 01 С. 94.
10. Ван Сай. Музика відкриває естетику мудрості для культивування почуттів: коротка дискусія про значення музичної естетики в музичній освіті. *Популярна література і мистецтво*. 2013. № 12. С. 237-238.
11. Ван Сюньсюнь. Дослідження культивування музичного ядра середньої школи на основі естетичного виховання. *Навігація в гуманітарних і природничих науках*. 2020. № 10. С. 1.
12. Ван Сяохун. Дослідження естетичного виховання у викладанні музично-драматичного мистецтва в середній школі. *Педагогічний менеджмент та освітні дослідження*. 2023. № 04. С. 120-122.
13. Ван Хайян. Роздуми про викладання оцінки музики в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Розвідка*. 2024 № 23 С. 195-198.

14. Ван Хуейсінь. Практичне вивчення естетичного виховання в середній школі. *Курс оцінки музики*. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27719/d.cnki.ghnsf.2023.000448>
15. Ван Цзяці. Дослідження практики естетичного виховання на заняттях з музичної оцінки в загальноосвітніх школах з точки зору музичної естетики. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27262/d.cnki.gqda.2022.002637>
16. Ван Юннін. Дослідження стратегій навчання поцінювання музики в середній школі на основі естетичного виховання. *Сучасне сімейне виховання*. 2023. № 16. С. 125-127.
17. Вені Ці. Класифікація та динамічне оцінювання музичної естетичної грамотності звичайних учнів початкової та середньої школи (докторська дисертація, Південно-Західний університет). Ph.D. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27684/d.cnki.gxndx.2022.004681>
18. Ву Бін, Цзінь Явен. Тлумачення стандартів загальношкільної музичної навчальної програми: сутність та основні поняття музичної програми середньої школи. *Музична освіта в Китаї*. 2003. № 09. С. 3-15.
19. Ву Сіпін, Чен Ся. Моральне виховання, праця та музика: естетична допоміжна функція в сільських середніх школах. *Популярна література і мистецтво*. 2013. № 07. С. 161-162.
20. Ву Цзюньронг. Про створення ефективного класу «Сприйняття музики в середній школі». *Довідник з учительства в середній школі*. 2017. № 6. С. 64.
21. Гайдамака О. В. Поліхудожнє виховання учнів початкових класів на уроках предметів естетичного циклу (у ході формувального етапу дослідження). *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогіка. 2015. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_4_5

22. Гань Цінь. Дискусія на тему естетичне виховання у викладанні музичного оцінювання в середній школі. *Китайський журнал мультимедійного та мережевого викладання (пізнє видання)*. 2022. № 01. С. 3-74.

23. Ган Цюнь. Дослідження практики музичного естетичного виховання типу «туга за домом, музичне та естетичне виховання» у початковій та середній школі етнічних територій. *Журнал Педагогічного коледжу Гуйлінь*. 2022). № 04. С. 93-100. DOI: 10.16020/j.cnki.cn45-1302/z.2024.04.010

24. Гао Чженя. Про розширення та осмислення теорії комунікації в музичному естетичному вихованні. *Матеріали Міжнародної конференції з інноваційної практики освіти (VI)*. Середня школа Янкуанг № 1, м. Цзучен, провінція Шаньдун. 2022. С. 193-195.

25. Гуменникова Т. Р. Музична освіта в сучасному Китаї: пріоритетність художньо-естетичного і патріотичного виховання учнівської молоді. *Перспективи та інновації науки*. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 1(47). С. 410-417.

26. Гуменникова Т. Р. Музична освіта як чинник формування культури ділового спілкування в шкільному середовищі Китаю. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14831164>

27. Дун Хао. Результати експерименту щодо формування мистецького світогляду підлітків. *Paradigm of knowledge*. 2022. № 2 (52). С. 59-73.

28. Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник наукових праць / за ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 560 с.

29. Інь Лулу. Дослідження стратегій викладання музичного театру в

музичному класі середньої школи. 2021. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27347/d.cnki.gssdu.2021.000677>

30. Інь Хуей. Про трансформацію режиму самостійного навчання музики в середній школі в рамках реформи нової навчальної програми. *Північна музика*. 2016. № 06. С. 132.

31. Кічук Н. В. Інтеграція мистецтв як підґрунтя забезпечення креативності сучасної освіти майбутніх педагогів-музикантів. *Професійна підготовка фахівців мистецько-педагогічного профілю: теорія і практика* : колективна монографія / за заг. ред. : гол. ред. О.О. Біла, д. пед. наук, проф.; відп. ред. О.А. Бухнієва, к. пед. наук, доц. Ізмаїл : ІДГУ. 219 с.

32. Кічук Н. В. Творча особистість вчителя : педагогічні засади формування. Одеса : Принт-Мастер, 1999.

33. Кічук Н. В., Дзюба О. А. Музична освіта у загальноосвітніх школах КНР: ефективні шляхи патріотичного виховання та збагачення духовності особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*. Том 1. 2024. № 1 (108). С. 66-75.

34. Койчева Т., Галіцян О., Лян Цзе. Критеріальний підхід до формування естетичної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки* : зб. наук. праць. / За ред. проф. Тетяни Степанової. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. № 1 (68). С.116-121.

35. Кривонос О. Основні методики формування творчих здібностей. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/856/1/06komftz.pdf>

36. Куанг Юй, Чжі Мін. Інтерпретація музичної та художньої освіти середньої школи для формування мистецького життя учнів середніх класів. *Музика. Час і Простір*. 2015. № 07. С. 117.

37. Лаппо В. В. Психологічний клімат академічної групи – чинник виховання духовних цінностей особистості студента. *Наука і освіта*. 2015. № 10. С. 86-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_10_17.

38. Левицька Л. В. Вплив емоцій на стан здоров'я особистості. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2010. № 2. С. 234-237. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2010_2_60

39. Лей Мінцзін. Аналіз стратегій афективного навчання у викладанні музики в середній школі. *Матеріали академічного семінару Форуму з розвитку вчителів Товариства безперервної освіти вчителів провінції Гуандун*. Старша середня школа Тяньцзябін, Нанкін, провінція Цзянсу. 2023. № 7. С. 431-434.

40. Лі Цянь. Дослідження викладання естетичного виховання у викладанні музики в середній школі. *Посібник зі знань*. 2022. № 20. С. 101-103. DOI: 10.14161/j.cnki.qzdk.2022.20.042

41. Лі Юйлін. Формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці. Кваліфікаційна праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2024.

42. Лі Юнь. Коріння в класиці, продовження традиції, повага до індивідуальності та орієнтація на учня: шлях розвитку музичної естетичної освіти середньої школи. *Гаокао*. 2023. № 26. С. 168-170.

43. Лі Янь, Лі Юнь, Фан Ючжуо, Ту Чень. Навчально-наукова робота за темою «Естетичне виховання» у викладанні музики в середній школі. *Збірник науково-дослідницьких досягнень 13-го п'ятирічного плану*. Меморіальна середня школа району Гаомін, м. Фошань, провінція Гуандун;

середня школа № 2 повіту Цяньсі, район Біцзе, провінція Гуйчжоу; Середня школа № 5 міста Юеян, провінція Хунань; Середня школа Цзо Цзунтан, повіт Сян'їнь, провінція Хунань. 2018. Т. VI. С. 1127-1130.

44. Лі Яцзін. Про виховання творчих здібностей учнів у навчанні музики. *Xuezhou*. 2015. № 03. С. 178. DOI: 10.16657/j.cnki.issn1673-9132.2015.03.229

45. Лінь Янфань, І. Сяомін. Дослідження викладання музичних і танцювальних модулів середньої школи з позицій фізичного естетичного виховання. *Музична освіта в Китаї*. 2023. № 12. С. 5-14.

46. Лінь Яньчжоу. Дослідження викладання дисципліни «естетичне виховання» у викладанні музики в середній школі. *Грамотність і лічба*. 2020. № 30. С. 29-30.

47. Ло Сін'ян. Коротка дискусія про дослідження естетичного виховання у викладанні музичного оцінювання в середній школі. *Форум педагогічної освіти*. Середня школа Дахе, м. Панчжіхуа, провінція Сичуань. 2019. Т. II. С. 388-389.

48. Ло Цин. Викладання та навчання в класі музичного оцінювання середньої школи. *Популярна література і мистецтво*. 2021. № 12. С. 194-198.

49. Лю Лей. Дослідження оцінки етнічної музики в естетичному вихованні середньої школи. *Північна музика*. 2020. № 18. С. 138-139.

50. Лю Сін. Застосування популярної музики на уроках музики в середній школі в рамках основної грамотності. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27064/d.cnki.ghasu.2023.001087>

51. Лю Сінцянь. Роздуми та практика щодо викладання етнічної музики в середній школі. *Новий навчальний посібник*. 2020. № 09. С. 33.

52. Лю Цзе. Завдання з викладання музичної освіти в середній школі. *Нова навчальна програма* (електронне видання). 2018. № 10. С.

70-71.

53. Лю Юаньвень. Дослідження естетичного викладання китайських класичних творів у вищій школі радянського навчального видання. *Новий курс (середньостроковий)*. 2013. № 04. С. 142-143.

54. Ма Цян. Шляхи впровадження естетичного виховання у викладання музики в середній школі. *Популярна наука (Наукова освіта)*. 2011. № 08. С. 27. DOI: 10.16728/j.cnki.kxdz.2011.08.024

55. Ма Цян. Як проникнути в естетичне виховання в навчання музиці в середній школі. *Навчальна програма «Освітні дослідження»*. 2014. № 15. С. 237.

56. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика : [моногр.]. Київ : Промінь, 2006. 432 с.

57. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с.

58. Нечепоренко М. В. Формування естетичної культури студентів класичних університетів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2005. 190 с.

59. Ню Чао. Хай найкрасивіший музичний клас зволожує кожне серце: Про естетичне виховання в навчанні старшокласників музичному оцінці. *Китайське навчання*. 2016. № 06. С. 265. DOI: 10.14149/j.cnki.ct.2016.06.225

60. Олексюк О. М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.

61. Попова О. Вокально-хорове мистецтво як підґрунтя виховання патріотизму та художньо-естетичних цінностей учнівської молоді Китаю. *Наука і техніка сьогодні* (Серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні науки). 2024. № 13(41). С. 636-645.

62. Попова О. Класифікаційні детермінанти культурологічного

підходу до професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2016. № 4 (111). С.100-106.

63. Попова О. Міжнародний проєкт «Інститут Конфуція» Confucius institute as a platform for launching oriental languages specialties. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал*. Випуск 5. Одеса; Харбін : Харбінський інженерний університет, 2022. С. 118-119.

64. Пу Ліхуа. Про естетичний освітній вимір музичної освіти з точки зору теорії навчальних програм. Т. I : Тематичне дослідження курсу оцінки музики в загальній середній школі. *Музична освіта в Китаї*. 2019. № 02. С. 32-36.

65. Пу Ліхуа. Про естетичний освітній вимір музичної освіти з точки зору теорії навчальних програм. Т.2 : Тематичне дослідження курсу оцінки музики в загальній середній школі. *Музична освіта в Китаї* . 2019. № 03. С. 28-31.

66. Пу Ліхуа, Хуан Тінтін. Про конотацію краси, естетики та естетичного виховання: просвітництво для навчання оцінці музики в середній школі. *Музична освіта в Китаї*. 2022. № 01. С. 17-22.

67. Растригіна А. Інноваційний контекст професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта. *Наукові записки* [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2014. Вип. 133(1). С. 57-64. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_133\(1\)__10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_133(1)__10)

68. Реброва Г., Галіцан О. *Проектне навчання як тренд світового мистецько-освітнього простору. Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. Вип. 1(4). С. 42-49.

69. Савчин М. Здоров'я людини: духовний, особистісний і телесний виміри: монографія. Дрогобич : ПП «Посвіт», 2019. 232 с.

70. Сироткіна Ж. Є. Вплив традиційних ідей давньокитайської філософії на художньо-естетичне виховання сучасної молоді КНР. URL: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/3719/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%9d%d0%97_%e2%84%962_2024-163-168.pdf

71. Сироткіна Ж. Є. Музичне виховання старшокласників загальноосвітніх шкіл КНР: традиції і новації. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/839/743>

72. Сироткіна Ж. Є. Музичне мистецтво як засіб художньо-естетичного виховання старшокласників в загальноосвітній школі КНР. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/871

73. Ситнікова О. В. Готовність майбутніх бакалаврів філології до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності. Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 5(39). №. С. 464-471.

74. Сотська Г. І. Художнє конструювання у професійному розвитку учнівської молоді. *Професійно-мистецька школа у системі національної освіти: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Київ; Чернівці: Зелена Буковина, 2008. С. 322 -323.

75. Стратан-Артишкова Т. Б. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва. Монографія. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 448 с.

76. Су Маоці. Про навички викладання музики в естетичному вихованні. *Північна музика*. 2017. № 21. С. 198.

77. Су Чжицзе. Оптимізаційний шлях побудови вчителів естетичного виховання у звичайних старших класах. *Просвітлення і*

мудрість. 2023. Т. I. № 04. С. 57-59.

78. Сунь Хуей. Аналіз ефективності естетичного навчання в оцінці музики в середній школі. *Голос жовтої ріки*. 2015. № 11. С. 31.

79. Сюй Цзін. Стратегії проникнення емоційного виховання та естетичного виховання у викладання на уроках музики. *Питання та дослідження*. 2021. № 22. С. 55-56.

80. Сюй Цзяньє. Тематичне дослідження викладання курсу оцінки етнічної інструментальної музики в середній школі. 2021. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27351/d.cnki.gszhu.2021.004384>

81. Сюн Цянь. Дослідження практики естетичної освітньої думки Цай Юаньпея у викладанні музики в середній школі. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27048/d.cnki.ggzsu.2023.001409>

82. Тан Сяофен. Про важливість і найкращий спосіб музичної освіти в середній школі. *Симфонія (Журнал Сіаньської консерваторії)*. 1994. № 04. С. 30-32.

83. Фан Іфань. Естетична освіта в навчанні музичної оцінки в середній школі. 2011. URL: https://next.cnki.net/middle/abstract?v=64ENavj7QCAgpbzFO1pyPSSoKqyixVQb4E3mOa4filfqs-m4G_pTn6KwQ0Gy-

84. Фен Баоянь. Урок музичного оцінювання в старших класах є найефективнішим засобом досягнення функції розумового виховання. *Форум базової освіти*. 2019. № 20. С. 42-44.

85. Фу Лінге. Дослідження та практичні дослідження проникнення естетичного виховання на уроки музичної оцінки середньої школи. *Керівництво загальноосвітньою програмою*. 2024. № 19. С. 126-128.

86. Фу Юань. Дослідження інноваційного шляху викладання музики в середній школі в контексті естетичної освіти в нову епоху. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27855/d.cnki.glysf.2022.000191>

87. Хань Сюефен. Практичне дослідження шкільної художньої освіти. *Журнал Педагогічного коледжу провінції Цзілінь*. 2024. № 06. С. 62-66. DOI: 10.16083/j.cnki.1671-1580.2024.06.012.

88. Ху Сінї. Дослідження з викладання естетичного виховання в старших класах струнних робіт «Текуча вода» та «Янгуаньські три стопки». 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27048/d.cnki.ggzsu.2023.001632>

89. Ху Чжоуюань. Естетичне виховання на уроках музичного оцінювання середньої школи: приклад пісні «Хмарні думки», «Думки квітів». *Нові методичні вказівки*. 2021. № 26. С. 70-72.

90. Хуан Венцянь. Дослідження естетичного виховання у викладанні музичного сприйняття в середній школі. *Художня оцінка*. 2021. № 07. С. 162-164.

91. Хуан Дун'юань. Естетичне виховання та стратегії функціонування у викладанні музики в середній школі. *Матеріали симпозиуму 2020 року на тему «Дослідження інтеграції регіональних високоякісних освітніх ресурсів»*. 2020. С. 2332-2333.

92. Хуан Ся. Проникнення емоційного досвіду в навчання музичної оцінки в середній школі. *Матеріали Академічного симпозиуму 2019 року з інформатизації освіти та інноваційних освітніх технологій* (місце проведення – Гуїян). Середня школа Чунцин Ронгчанг Йонгронг. 2019. С. 451-453).

93. Хуан Цзе. Дискусія на тему естетичного виховання у викладанні музичного оцінювання в середній школі. *Гаокао*. 2020. № 24. С. 124.

94. Хуан Цзіншен. Модель формування естетичного світогляду в майбутніх учителів образотворчого мистецтва (експериментальна реалізація). *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2017. № 1 (114). С. 17-22.

95. Хуан Юаньсі. Дискусія на тему естетичного виховання та стратегій функціонування у викладанні музики в середній школі. *Північна музика*. 2020. № 13. С. 210-211.

96. Чжан Інчжі. Дослідження навичок викладання музичного сприйняття в естетичному вихованні середньої школи. *Xuezhou*. 2022. № 29. С. 178-180. DOI:10.16657/j.cnki.issn1673-9132.2022.29.059

97. Чжан Лей. Стратегії проникнення естетичного виховання у викладання музики в середній школі. *Освіта Цзянсі*. 2024. № 03. С. 29-30.

98. Чжан Лінлін. Роздуми про застосування індивідуалізованого навчання в музичній естетичній освіті середньої школи. *Північна музика*. 2017. № 24. С. 186.

99. Чжан Ліньюе. Про викладання музичної оцінки в середній школі. *Xuezhou*. 2015. № 14. С. 233. DOI: 10.16657/j.cnki.issn1673-9132.2015.14.217

100. Чжан Ліцзюнь. Естетичне виховання та музична освіта в середній школі йдуть рука об руку. *Північна музика*. 2018. № 07. С. 164.

101. Янь Янь. Культивування соціальних та емоційних здібностей старшокласників з точки зору естетичного виховання: приклад викладання музики. *Навчання і виховання людей*. 2023. № 28. С. 10-12.

102. Яо Мейці. Естетичне виховання в навчанні музичного сприйняття в середній школі. *Розвідка*. 2019. № 16. С. 21.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

ЗАСОБАМИ МУЗИКИ В ШКОЛАХ КНР

3.1. Методичний інструментарій реалізації педагогічних умов

Виходячи із специфіки уроків музики в закладах загальної освіти Китаю, методами, котрі відрізняються дидактичною потужністю були визнані інтерактивні методи, методики художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики; психодіагностика; методи математичної статистики; анкетування, опитування з метою виявлення рівнів художньо-естетичної вихованості учнів.

З метою забезпечення ефективності наукового підґрунтя методу художньо-естетичного виховання в китайських школах в даній роботі буде розглянута ефективність методичного інструментарію, заснованого на аналізі відповідної літератури з художньо-естетичного виховання засобами музики в китайських школах і реальних прикладах навчання.

Розглянемо ключові параметри своєрідності художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики за допомогою реалізації визначених педагогічних умов, а саме: – врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетично спрямованої діяльності, де основою постає опанування естетичних норм; – формування позитивно-активного емоційного ставлення старших підлітків до прекрасного та естетично-досконалого у побуті, навчально-пізнавальній діяльності і дозвілля; – оволодіння цінностями та знаннями світових та

національно-культурних надбань через актуалізацію інтегрованого потенціалу; – стимулювання вияву активностей, спрямованих на внесення у художньо-естетичну дійсність власних інтерпретаційних засобів самореалізації.

Першим параметром експериментального підходу постав потенціал, пов'язаний із встановленням ефективності системи наукових цілей навчання.

Як зазначає Го Бін, створення наукової об'єктивної системи навчання є основою забезпечення ефекту художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва [6]. Шляхом аналізу музично-педагогічної літератури, пов'язаної з музичним і художньо-естетичним вихованням в китайських школах, можна з'ясувати, що сучасна система художньо-естетичного виховання засобами музики в цілому має наступні проблеми:

- мета занадто зосереджена на знаннях і навичках: деякі школи обмежують мету викладання художньо-естетичного виховання музичного мистецтва оволодінням музичними знаннями і навичками, ігноруючи культивування художньо-естетичних здібностей учнів, творчих здібностей і культурної грамотності;

- відсутність ієрархічних і поетапних цілей: цілі навчання деяких шкіл занадто загальні, а також відсутність ієрархічного і поетапного розгляду учнів на різних етапах, що важко задовольнити індивідуальні потреби розвитку учнів;

- недостатня працездатність цілей: цілі викладання в деяких школах занадто абстрактні і не мають конкретних і оперативних критеріїв оцінювання, що ускладнює ефективну оцінку ефекту навчання.

Для розрізнення вищезазначених проблем необхідно встановити систему наукових цілей навчання, сформулювати конкретні та діючі

стандарти оцінювання, керуючись художньо-естетичними здібностями, творчими здібностями та культурною грамотністю, а також встановити ієрархічні та поетапні цілі навчання відповідно до особливостей учнів на різних етапах. Наприклад, коли справа доходить до оцінки музики, ви можете встановити такі цілі:

- початкова стадія: здатність відчувати основні елементи музики, такі як висота звуку, ритм, тембр тощо, і вміти описати емоції, виражені в музиці, простою мовою;

- молодша шкільна освіта, як початковий етап художньо-естетичної складової зростання особистості: вміти аналізувати структуру, мелодію, ритм тощо музичних творів, вміти розуміти ідейний зміст, виражений у музичних творах;

- старша школа: вміти оцінювати художню цінність музичних творів, вміти виразити своє розуміння та почуття до музичних творів своїми словами.

Згідно з науковою позицією Ян Мейронга завдяки встановленню системи наукових цілей навчання ми можемо забезпечити всеосяжність та ефективність цілей художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва, а також надати чіткі вказівки щодо здійснення музичної та художньо-естетичної освіти [19].

Другим параметром вважалася оптимізація ефективності навчального змісту та методів.

Оптимізація змісту та методики навчання є запорукою забезпечення ефективності художньо-естетичного виховання музики та мистецтва. Шляхом аналізу літератури, пов'язаної з музичним і художньо-естетичним вихованням в китайських школах, можна з'ясувати, що в сучасному

навчальному змісті і методах музично-художнього естетичного виховання поширені такі проблеми:

- єдиний зміст навчання: зміст викладання музики, мистецтва та естетичної освіти в деяких школах занадто обмежений західною класичною музикою і не має впровадження та успадкування китайської традиційної музики, поп-музики та інших різноманітних музичних культур;

- єдиний метод навчання: метод викладання художньо-естетичного виховання музики та мистецтва в деяких школах приділяє надто багато уваги лекційному викладанню та не має застосування інтерактивного навчання, ситуативного викладання, мультимедійного викладання та інших методів навчання, що важко стимулювати інтерес учнів до навчання та творчості [15].

Сюй Цзін небезпідставно наполягає, що для вирішення вищезазначених проблем необхідно оптимізувати зміст і методи навчання, а також збагатити зміст викладання для охоплення різних музичних стилів, історичних періодів та регіональних культур, таких як західна класична музика, китайська традиційна музика, поп-музика тощо, щоб задовольнити різноманітні потреби студентів. У той же час різноманітні методи навчання, такі як ситуативне навчання, інтерактивне навчання, мультимедійне навчання, музична композиція, музичне виконання тощо, повинні гнучко використовуватися для стимулювання інтересу учнів до навчання та культивування художнього сприйняття та творчих здібностей [12]. Наприклад, в оцінці музики можуть бути використані такі методи навчання:

- ситуативна педагогіка: за допомогою створення ситуацій учні спрямовуються на відчуття емоційного вираження в музичних творах,

наприклад, шляхом відтворення музичних кліпів, розповіді музичних історій тощо, щоб стимулювати інтерес учнів до навчання;

- інтерактивний метод навчання: заохочуйте учнів брати активну участь у діяльності класу та ділитися своїми почуттями та ідеями за допомогою групових дискусій, рольових ігор тощо;

- мультимедійна педагогіка: використання мультимедійних технологій для показу різних форм вираження музичних творів, таких як структура, мелодія та ритм музичних творів, щоб допомогти учням краще зрозуміти музичні твори;

- метод музичної композиції: заохочуйте старшокласників створювати музику, наприклад, складати мелодію на основі тексту, складати тексти на основі мелодії тощо, щоб розвивати творчі здібності та уяву учнів.

Оптимізуючи зміст і методи навчання, можна поліпшити педагогічний ефект музичного та художньо-естетичного виховання і сприяти всебічному розвитку учнів.

Третій параметр, з яким уможливилось ефективно запровадження визначених педагогічних умов, пов'язані з оптимізацією навчального змісту та методів.

За визначенням Лі Цянь, оптимізація змісту та методики навчання є запорукою забезпечення ефективності художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва [11]. Шляхом аналізу літератури, пов'язаної з музичним і художньо-естетичним вихованням в китайських школах, можна з'ясувати, що в сучасному навчальному змісті і методах музично-художнього естетичного виховання поширені такі проблеми:

Єдиний зміст навчання: зміст викладання музики, мистецтва та художньо-естетичної освіти в деяких школах занадто обмежений західною

класичною музикою і не має впровадження та успадкування китайської традиційної музики, поп-музики та інших різноманітних музичних культур.

Єдиний метод навчання: метод викладання естетичного виховання засобами музики та мистецтва в деяких школах приділяє надто багато уваги лекційному викладанню та не має застосування інтерактивного навчання, ситуативного викладання, мультимедійного викладання та інших методів навчання, що важко стимулювати інтерес учнів до навчання та творчості.

Як цілковито правомірно зазначає у цьому зв'язку Гань Цінь, для розв'язання вищезазначених проблем необхідно оптимізувати зміст і методи навчання, а також збагатити зміст викладання для охоплення різних музичних стилів, історичних періодів та регіональних культур, таких як західна класична музика, китайська традиційна музика, поп-музика тощо, щоб задовольнити різноманітні потреби учнів. У той же час різноманітні методи навчання, такі як ситуативне навчання, інтерактивне навчання, мультимедійне навчання, музична композиція, музичне виконання тощо, повинні гнучко використовуватися для стимулювання інтересу учнів до навчання та культивування художнього сприйняття та творчих здібностей [5]. Наприклад, в оцінці музики можуть бути використані такі методи навчання:

– ситуативна педагогіка: через створення ситуацій учнів спрямовують на відчуття художньо-емоційного вираження в музичних творах, наприклад, шляхом відтворення музичних кліпів, розповіді музичних історій тощо, щоб стимулювати інтерес учнів до навчання;

- інтерактивний метод навчання: заохочуйте учнів брати активну участь у діяльності класу та ділитися своїми почуттями та ідеями за допомогою групових дискусій, рольових ігор тощо;

- мультимедійна педагогіка: використання мультимедійних технологій для показу різних форм вираження музичних творів, таких як структура, мелодія та ритм музичних творів, щоб допомогти учням краще зрозуміти музичні твори;

- метод композиції музики: заохочуйте учнів створювати музику, наприклад, складати мелодію на основі тексту, складати тексти на основі мелодії тощо, щоб розвивати творчі здібності та уяву учнів.

Оптимізуючи зміст і методи навчання, можна поліпшити педагогічний ефект музичного та художньо-естетичного виховання і сприяти всебічному розвитку учнів.

Четвертий параметр ми пов'язуємо із встановленням ефективності плюралістичної системи оцінювання.

Багато китайських дослідників вважає, що встановлення плюралістичної системи оцінювання є важливим засобом перевірки ефекту художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва. Шляхом аналізу літератури, пов'язаної з музичним і художнім художньо-естетичним вихованням в китайських школах, можна з'ясувати, що сучасна система оцінювання музики і художньо-естетичної освіти в цілому має такі проблеми.

Система оцінювання приділяє надто багато уваги знанням та навичкам: деякі школи обмежують оцінювання художньо-естетичного виховання засобами музичного мистецтва лише оволодінням музичними знаннями та вміннями учнів, а оцінювання художньо-естетичних здібностей, творчих здібностей та культурної грамотності учнів ігнорують.

Єдиний метод оцінювання: деякі школи обмежують метод оцінювання музичного та художньо-естетичного виховання письмовими та усними іспитами, що важко всебічно оцінити розвиток художньо-естетичної освіти учнів.

Для розв'язання зазначених вище проблем необхідно створити розгалужену систему оцінювання для всебічного оцінювання розвитку художньо-естетичної освіти учнів на основі художньо-естетичних здібностей, творчих здібностей та культурної грамотності. Методи оцінювання також повинні бути різноманітними, такими як демонстрація роботи, успішність у класі, ставлення до навчання тощо, щоб всебічно перевірити музичну грамотність та художні здібності учнів [187]. Наприклад, коли мова йде про оцінку музики, можна використовувати такі методи оцінювання:

- виставка робіт: оцініть музичну творчість та художньо-естетичні здібності учнів, показавши музичні твори, створені учнями, такі як пісні, композиції, мюзикли тощо;
- виступ у класі: оцініть інтерес учнів до навчання та художнє сприйняття, спостерігаючи за участю та самовираженням учнів на уроці;
- ставлення до навчання: розуміючи ставлення та інтереси учнів до вивчення музики, оцінюється мотивація до навчання та художня грамотність учнів.

Завдяки створенню диверсифікованої системи оцінювання ми можемо мати більш повне розуміння навчання школярів, своєчасно коригувати стратегії викладання та сприяти всебічному розвитку учнів.

Попри вищезазначені параметри, котрі віддзеркалюють педагогічний інструментарій запровадження експериментальної моделі, вартий

особливої уваги ще один параметр – підвищення ефективності підготовки педагогічного колективу.

На думку Куанг Юй, вчителі є реалізаторами художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва, а їх професійна якість та здатність до викладання безпосередньо впливають на ефект художньо-естетичного виховання старшокласників [7]. Шляхом аналізу літератури, пов'язаної з музичним і художньо-естетичним вихованням в китайських школах, можна з'ясувати, що в сучасній побудові вчителів музичного і художньо-естетичного виховання існують такі проблеми:

- нестача вчителів: у деяких школах не вистачає вчителів з музичного, художньо-естетичного виховання, що важко задовольнити потреби у викладанні;

- професійна якість учителів потребує вдосконалення: професійна якість деяких учителів художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва потребує вдосконалення, їм бракує розуміння конотації музики та художньої естетичної освіти, їм важко ефективно інтегрувати елементи художньо-естетичного виховання у викладання музики та художньо-естетичної освіти [9].

Для розв'язання зазначених проблем необхідно посилити конструкцію педагогічних працівників та підвищити професійну якість і здібності до викладання вчителів музичного та художньо-естетичного виховання. Наприклад, педагогічний колектив може бути посилений таким чином:

- посилити підготовку вчителів художньо-естетичного виховання музики та мистецтва: регулярно організовувати участь учителів музичної та художньої естетичної освіти у навчанні, вивчення передових концепцій

та методів навчання, підвищення професійної якості та викладацької спроможності вчителів;

- впроваджувати видатні таланти художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики та мистецтва: активно впроваджувати видатні таланти музичної та художньо-естетичної освіти, збагачувати викладацький колектив музичної та художньо-естетичної освіти;

- заохочувати вчителів до проведення наукових досліджень з художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва: заохочувати вчителів до проведення наукових досліджень з естетичного виховання засобами музики та мистецтва, а також до вивчення ефективних шляхів та методів художньо-естетичного виховання школярів засобами музики та мистецтва.

На основі аналізу методичної літератури з проблематики художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва в китайських школах, а також у поєднанні з реальними навчальними прикладами, розглянемо більш докладно ефективність наукових методів забезпечення ефекту музичного художньо-естетичного виховання учнів в китайських школах. Дослідники, до прикладу, стверджують, що створення наукової цільової системи навчання, оптимізація змісту та методики викладання, створення різнобічної системи оцінювання, зміцнення структури підготовки вчителів можуть ефективно покращити ефект музичного та художньо-естетичного виховання та сприяти всебічному розвитку учнів. До того ж визнано, що в майбутньому китайські школи повинні продовжувати вивчати та вдосконалювати ці методи, щоб сприяти вирощуванню більшої кількості видатних талантів з художньою грамотністю та інноваційним духом [6]. Для цього важливим, на нашу думку, виходити із певного методичного інструментарію.

По-перше, йдеться про комплексні міждисциплінарні методи навчання для розвитку художньо-естетичних здібностей учнів і збагачення методів навчання музики в старшій школі.

У новому раунді реформи навчальних програм наголос робиться на дитиноцентризмі та інтеграції «знань і навичок, процесів і методів, а також емоцій, ставлень і цінностей», що відображає сучасний характер виховання художньо-естетичних здібностей учнів. Будучи однією з основних позицій для виховання художньо-естетичних здібностей, викладання музики в школі разом з іншими курсами, формує здорові та піднесені художньо-естетичні почуття в старшокласників. Таким чином, комплексні міждисциплінарні методи навчання для виховання художньо-естетичних здібностей учнів та інтеграції їх у викладання музики в школі не тільки розширюють знання учнів про навчання музики, але й значно збагачують методи викладання музики на уроках у школі. Такі предмети, як мистецтво, китайська мова, танці, історія, географія і навіть математика, відіграють важливу роль у розвитку художньо-естетичних здібностей учнів в навчальному процесі, але порівняно з музикою вони водночас споріднені та різні. Наприклад, закони математики та естетика логіки вимагають сильних математичних здібностей; природна естетика гір, річок і гір не так зворушлива, як краса мелодії музики. Але методика викладання цих предметів може все; використовувати в навчанні музиці, тим самим спрямовуючи учнів на підвищення їх естетичних здібностей. Візьмемо, наприклад, зміни в музичному стилі, чи то від класицизму до романтизму, чи від імпресіонізму до модерну, усі вони тісно пов'язані з літературою та історією. У процесі навчання ми повинні починати з методів навчання культивування китайських та історичних естетичних здібностей та оптимізувати та інтегрувати їх у процес навчання музиці, щоб розвивати більш комплексні естетичні здібності учнів. Якщо взяти як приклад розвиток поезії, то зміни в класицизмі та романтизмі, а також розвиток

музики є вражаючими. Навчання та оцінка музики має повною мірою використовувати багаті ресурси поезії, особливо поезії Тан, і навіть переосмислювати поезію Тан шляхом створення музики [1]. Це не тільки збагачує методику навчання музики, а й сприяє вихованню новаторської свідомості учнів, досягаючи тим самим мети збагачення засобів виховання естетичних здібностей.

По-друге, актуалізацію міжпредметних зв'язків спрямувати на системний вплив на процес художньо-естетичного виховання старшокласників.

Інтегративний підхід є самоцінним, адже передбачає об'єднання кількох напрямів діяльності особистості в єдність завдань, котрі активізують розвиток комунікативних навичок, та збільшення їх варіативності, підвищуючи пізнавальну самостійність упродовж усього періоду. Йдеться про діалог, полілог, репродуктивну бесіду, творчо-імпровізаційні активності.

Будучи міждисциплінарним предметом, курси дисциплін, такі як китайська мова, історія, географія, мистецтво тощо, тісно пов'язані з викладанням музики в старшій школі, повинні повністю використовувати ці зв'язки, розуміти зміст навчання, особливо ключові моменти та труднощі, розвивати естетику учнів через проблеми здібностей, тим самим свідомо направляючи учнів на формування системи розвитку художньо-естетичних здібностей і усвідомлюючи протидію естетичних здібностей на викладання музики.

Ще за часів династії Чжоу аристократична система освіти включала шість мистецтв, що розкривало зв'язок між дисциплінами [5]. Музика як одне з мистецтв протягом історії постійно інтегрувала та вбирала досягнення інших дисциплін, утворюючи таким чином багаті музичні досягнення. Викладання музики в школі КНР повинно визнавати цей закон, поглинати поживні речовини з міждисциплінарних предметів і

використовувати їх для музики. Тільки таким чином ми можемо сприяти художньо-естетичному вихованню старшокласників у закладах загальної освіти.

Як зазначено у працях багатьох китайських дослідників [2, 5, 7, 10], процесі розвитку художньо-естетичних здібностей учнів міждисциплінарні предмети, як правило, зосереджені на певних аспектах, наприклад, китайська мова, зосереджена на естетичній здатності літератури, історія, зосереджена на атрибутах часу, географія, зосереджена на регіоні та національності, і образотворче мистецтво, зосереджена на атрибутах часу на візуальне мистецтво. На перший погляд, музика зосереджена на звуковому мистецтві, але це не так. Якщо взяти як приклад «Три п'єси Янгуань» через зв'язок міждисциплінарних предметів, таких як китайська мова, історія та географія, і застосувати це до процесу оцінювання музики, учням легше уявити образи прощання. Він не лише відновлює самотутню історичну епоху та національні особливості поезії, а й представляє тривимірну музичну картину, що дозволяє під впливом міжпредметних зв'язків виховувати в учнів всебічні естетичні здібності.

До зазначеного слід додати вагу інтеграції знань з суміжних дисциплін, задля збагачення змісту навчання музики в середній школі та сприяння розвитку естетичних здібностей учнів.

Навчальний зміст загального освітнього закладу досить насичений, включаючи знання не тільки китайської поезії, історії, розвитку літератури та мистецтва, а й знання інших суміжних предметів. Інтеграція цих знань пронизує процес навчання музиці, що не тільки збагачує зміст навчання музиці та стимулює інтерес учнів до навчання, але й спрямовує учнів на формування стійких естетичних здібностей у процесі інтеграції та подальше перенесення їх на вивчення інших предметів, таким чином сприяє розвитку естетичних здібностей старшокласників та ефективно сприяє засвоєнню підлітками знань. Художньо-естетичні здібності

відіграють важливу роль під час вступних іспитів до коледжу, як важлива здатність у розвитку предметів гуманітарного мистецтва, наприклад читання китайської мови, композиція та комплексні запитання з матеріалу гуманітарних мистецтв.

Викладання музики закладах загальної освіти КНР сприяє вдосконаленню загальних естетичних здібностей учнів шляхом інтеграції знань із суміжних дисциплін, так що викладання музики можна добре інтегрувати в художньо-естетичне виховання старшокласників. Беручи за приклад класичну музику Заходу від релігії до секуляризації через інтеграцію з точки зору іноземної літератури, історії Відродження та модернізації західної демократичної політики, неважко знайти застосування предметним знанням, таким як китайська мова, історія, мистецтво, і політики у викладанні музики в школі, і сприймати це як можливість збагатити зміст викладання музики, тим самим розвиваючи всебічні художньо-естетичні здібності учнів.

Отже, вивчення музики в закладах загальної освіти КНР базується на інтеграції міждисциплінарних знань, пошуку зв'язків між різними дисциплінами та інтеграції методів навчання між дисциплінами, щоб виховати в учнів комплексну естетику з багатьох вимірів, таких як методи навчання, системи знань і методи художньо-естетичного виховання. Завдяки тесту на художньо-естетичні здібності старшокласники навчаються використовувати художньо-естетичні навички як прорив для інтеграції розвитку та вдосконалення естетичних здібностей у різних дисциплінах, що допомагає підліткам свідомо сприймати художньо-естетичний вплив і усвідомлювати розвиток художньо-естетичних здатностей у процесі навчання на уроках музики [1].

Щоб побудувати систему художньо-естетичної освіти у закладах загальної освіти КНР, потрібна навчальна програма, яка повинна охоплювати такі напрями:

– оцінка музики: завдяки вивченню історії музики, теорії музики, аналізу роботи тощо учні розвиватимуть здатність сприймати, аналізувати та оцінювати музику.

Ван Хайян (2024) вказує, що навчання оцінці музики може допомогти учням покращити свої естетичні здібності та креативність [4].

– справа в тому, зауважує вчений, що завдяки вивченню вокальної музики, інструментальної музики, хору тощо старшокласники більш ефективно розвивають свої здібності до музичного вираження та сценічного виконання.

Інший вчений – Ган Цюнь (2024) припускає, що викладання музичного виконавства може підвищити художнє самовираження та впевненість учнів у собі.

Зокрема, він стверджує, що через вивчення композиції, аранжування, імпровізації тощо старшокласники більш конструктивно розвивають свої здібності до створення музики та почуття новаторства [5].

Вкажемо, що викладання музичної композиції може стимулювати творчість та уяву учнів. До прикладу, Фу Лінге (2024) вважає, що поєднання музики та танцю суттєво сприяє розвитку фізичної координації та художнього вираження учнів [3]. У цьому ж ракурсі інші китайські вчені (Лінь Янфань, І Сяомін) зазначають, що саме інтегроване викладання музики та танцю має позитивний вплив на формування «гарних естетичних здібностей у учнів» [16].

Слід наголосити на тому, що практично всі розділи програми художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва у школах КНР охоплюють багато областей. Як ключові елементи, наведемо приклади деяких з них:

– теорія та аналіз музики (основні поняття, такі як висота, ритм, гармонія та мелодія);

- гармонія (вивчення структури акордів та її застосування в музиці);
- професійні техніки (включаючи вокалізацію, дихання, резонанс тощо);
- контрапункт (техніка написання поліфонічної музики);
- аналіз музичного твору (аналіз структури та форми музичного твору);
- історія музики (історія західної музики: розвиток музики від стародавньої Греції до наших днів) та історія китайської музики (охоплює еволюцію китайської музики від давніх часів до сьогодення);
- історія музики інших регіонів (музичні традиції Індії, Африки, Латинської Америки тощо);
- музичне виконання (гра на музичних інструментах (принаймні на одному музичному інструменті);
- ансамбль і диригування (участь у групових виступах, таких як оркестри та хори, і навчання диригентським навичкам);
- композиція та аранжування (створення мелодії, гармонії, ритму) та (створення музики для різних інструментів або голосів);
- сучасні музичні технології (комп'ютерне програмне забезпечення для створення та редагування музики);
- музична освіта (методика навчання теорії музики та техніки виконання) та музичне програмне забезпечення (використання програмного забезпечення для створення музики, наприклад Logic Pro, Ableton Live тощо);
- базові знання з психології (психологічні особливості учнів під час музичного навчання) та психологія музики (сприйняття музики, музика та емоції);
- дизайн курсів (музичні курси для різного віку та рівня);
- музичні технології (основи запису, мікшування, мастерінгу та інші);

- електронна музика (створення та виробництво електронної музики);
- етномузикознавство (польові дослідження: збирання та дослідження музичного фольклору);
- музична культура (роль і значення музики в різних культурах) та міжкультурне порівняння (музичні явища в різних культурах);
- музична філософія та естетика (естетична цінність і значення музики);
- філософія музики (природа та існування музики).

Як бачимо, спектр досить обширний; до того ж різноплановий є й методи художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики до прикладу, міждисциплінарне дослідження (такого аспекту – музичний штучний інтелект, музика віртуальної реальності), або вивчення ролі та впливу музики в суспільстві, застосування в медицині

Принагідно вкажемо на методичні поради фахівців у зазначеному ракурсі. До прикладу, на думку Шен Цзінцзін, для того, щоб ефективно здійснювати викладання музики.

Корисним є контекстний метод навчання та використання візуальних елементів, на кшталт хорові репетиції [17].

Сюй Суяо (2024) стверджує, що будівля музичного клубу може надати старшокласникам широкі можливості для художньої практики [12]; Лі Цянь (2023) припускає, що навчання, засноване на запитах (наприклад, кооперативне), може стимулювати інтерес та ініціативу учнів до навчання [11]. Інший фахівець – Чжан Нін (2024) стверджує, що кооперативне навчання може покращити командну роботу та комунікативні навички учнів [15].

Ян Мейронг, Ван Фан, Ло Сяньсі (2024) довели, що оцінка міждисциплінарного інтегрованого навчання має бути зосереджена на процесі навчання та навчальному досвіді учнів [19], а Чжу Лі (2024)

стверджує, що оцінювання навчання оцінці музики має бути зосереджене на естетичних здібностях учнів та культурному розумінні [16]. До того ж Сюй Цзін (2024) пропонує, більш наполегливо використовувати самооцінювання, адже це «допомагає учням краще зрозуміти свої сильні та слабкі сторони» [12].

Взаємне оцінювання, на думку Ван Юй (2024), сприяє спілкуванню та співпраці між учнями [3].

Для того, щоб ефективно побудувати систему художньої та естетичної освіти для старшокласників, необхідно, прийняти вчителям-практикам стратегію.

На переконання Цзян Нань (2023), орієнтир на естетичну грамотність та розвиток творчих професійних здібностей [14].

Визнано (Сюй Суяо (2024), Ван Юй (2024) та ін.), що збагачення позакласних заходів, будівництво музичних клубів та співпраця між сім'єю та школою, сприяє сталому розвитку музичного навчання учнів[3; 14].

Використання музики як засобу побудови системи художньо-естетичного виховання старшокласників є системним проєктом, який потребує об'єднання зусиль шкіл, вчителів, учнів та батьків. Завдяки встановленню наукової навчальної програми, різноманітним методам навчання та науковій і обґрунтованій системі оцінювання можна ефективно вдосконалювати музичну грамотність та здібності художньої естетичної освіти учнів, а також сприяти всебічному розвитку учнів.

Як важливий спосіб виховання художньо-естетичних здібностей старшокласників, творчих здібностей і культурної грамотності, музичне і художньо-естетичне виховання займає ключове місце в реформі освіти в нову епоху. Творчий досвід китайських учителів засвідчує, що в останні роки дослідження з оцінки принципів музичного і художньо-естетичного виховання в китайських школах досягли плідних результатів, що є

важливим теоретичним орієнтиром для сприяння новаторству і розвитку музичної та художньо-естетичної освіти.

У практичному плані суттєвим вважається (Лі Сяцзюнь, 2022, Нью Цянь, 2022, Ван Юннін, 2023) акцентування на ситуативне навчання, інтерактивне навчання, мультимедійне навчання тощо [4];

Неменш суттєвим визнано викладання модуля музики та драми, де художнє вираження та культурне розуміння за допомогою рольових ігор та спільного виступу (Пен Ке & Ян Цзянь, 2024) [8].

Викладання стародавньої поезії та пісень, дослідники розглядають як ресурс виховання естетичного смаку та культурної грамотності учнів за допомогою педагогічної практики (Цай Пінлі, 2024, Чжу Лі, 2023) [16].

Цікавим, на наш погляд, є і те, що управління музичним класом учні вважають ефективним засобом створення «хорошої атмосфери навчання» та покращити музичну грамотність учнів (Ван Цзінь, 2023) [2], а інтеграцію емоційної освіти у навчання музики в середній школі – конструктивним шляхом збагачення фізичного та психічного здоров'я учнів (Лей Мінцзін, 2023, Го Бін, 2023) [6].

Дослідниціку увагу привертає й думка про важливість «культивувати міждисциплінарне мислення учнів і основну грамотність» (Ян Ронгмей, 2024) [19].

У процесі експериментального впровадження розробленого модельного підходу до підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників, учасників педагогічного експерименту, враховано, з одного боку, пропозиції китайських учених щодо доцільності посилити розробку та використання ресурсів навчальної програми для музики, мистецтва та естетичної освіти, а також надати більше можливостей для індивідуального розвитку учнів, а, з іншого – відповідно до особливостей

різних учнів застосовувати диференційовані стратегії навчання, щоб сприяти всебічному розвитку учнів [7].

З урахуванням зазначеного, об'єднано кілька кейсів для аналізу практики оцінювання принципів методики естетичного виховання музики та мистецтва для старшокласників у китайських школах.

Кейс 1. Естетичне виховання на засадах навчання за модулем музики та драматургії.

Ознайомлення з кейсом. Середня школа створила модульний курс з музики та драми, щоб допомогти учням відчувати чарівність музики та драми через рольові ігри, спільні вистави тощо, а також розвивати в учнів естетичне сприйняття, художнє вираження та здатність до культурного розуміння.

Результати оцінювання. Шляхом анкетування та інтерв'ю з учнями було виявлено, що після участі у модулі «Музика і драматургія» значно покращилося сприйняття учнями музики, розуміння драматургії та інтерес до неї. Учні мають змогу глибше зрозуміти емоційні прояви в музичних творах та виразити свої емоції за допомогою театральних вистав.

Відтак, викладання модулів музики та драми може ефективно розвивати естетичні здібності учнів та здатність до художнього вираження, а школа може відкривати більш характерні музичні та драматичні курси відповідно до інтересів та сильних сторін учнів, щоб надати учням багатший художньо-естетичний досвід.

Кейс 2. Значення естетичного виховання в навчанні старовинних віршів і пісень.

Ознайомлення з кейсом. Середня школа інтегрує старовинні вірші та пісні у викладання на уроках музики та допомагає учням відчувати красу старовинних віршів та пісень, оцінюючи та аналізуючи тексти, мелодію,

ритм та інші характеристики старовинних віршів та пісень, а також покращує естетичний смак та культурну грамотність учнів.

Результати оцінювання. Шляхом анкетних опитувань та інтерв'ю з учнями було виявлено, що після участі у викладанні старовинних віршів та пісень значно покращився інтерес та здатність учнів до розуміння старовинних віршів, і вони змогли глибше зрозуміти художню концепцію та емоційне вираження старовинних віршів. Учні можуть відчувати чарівність старовинних віршів через музику та черпати з них духовну силу.

Отож, викладання стародавніх віршів і пісень може ефективно успадкувати чудову традиційну китайську культуру та виховати в учнів культурну впевненість у собі та естетичні здібності.

Кейс 3. Нормалізація естетичного виховання в будівництві художніх клубів.

Ознайомлення з кейсом. У середній школі створено регулярні музичні, танцювальні, драматичні та інші мистецькі гуртки, регулярно організовуються гурткові заходи, надається учням майданчик для художньої практики, а також культивуються здібності та естетичні здібності учнів.

Результати оцінювання. Шляхом анкетування та інтерв'ю з учнями було виявлено, що після участі у діяльності художнього гуртка значно підвищився інтерес учнів до мистецтва та практичні здібності, вони змогли більш впевнено проявити свої художні таланти. Студенти мають змогу знаходити свої інтереси в художніх гуртках та співпрацювати у написанні творів мистецтва з іншими учнями.

Відтак, створення мистецьких клубів може ефективно культивувати художню практику та естетичні здібності учнів, а школи можуть створювати нормовані мистецькі клуби, щоб надати учням більш широкі

можливості для художньої практики та сприяти їхньому всебічному розвитку.

Кейс 4. Емоційне виховання в управлінні музичним класом.

Ознайомлення з кейсом. Учитель музики в середній школі приділяє увагу інтеграції емоційного виховання в музичний клас і стимулює інтерес учнів до навчання та культивує музичні емоції учнів, створюючи ситуації та спрямовуючи учнів ділитися своїми почуттями.

Результати оцінювання. Шляхом анкетування та інтерв'ю з учнями було виявлено, що в учнів після участі в емоційному вихованні в учнів був сильніший інтерес до навчання та більш значний ефект навчання на музичному занятті. Учні мають змогу активніше брати участь у заняттях музичними заняттями та отримувати від них відчуття радості та задоволення.

Наслідки конкретного випадку: емоційне виховання може ефективно покращити навчальний ефект музичних класів, а школи можуть заохочувати вчителів музики інтегрувати емоційну освіту в музичні класи, щоб створити більш приємне навчальне середовище для учнів.

Таким чином, шляхом наведеного аналізу кейсу можна побачити, що практика оцінювання принципів художньо-естетичного виховання засобами музики та мистецтва старшокласників у китайських школах досягла позитивних результатів.

У зв'язку з психологічними та віковими особливостями саме старших школярів, (до прикладу, відсутність досвіду спілкування, самопізнання та саморегуляції) необхідно створити для дітей допоміжну «зону комфорту». На цій основі загальна освіта, навчання і розвиток учнів може здійснюватися набагато легше і ефективніше. Таким освітнім простором може бути *фольклорно-танцювальне середовище*.

Правильно організована хореографічна діяльність дітей у шкільних танцювальних гуртках залежить від дорослих, які чітко усвідомлюють свою соціальну роль посередника між суспільством і окремими людьми, роль керівника та організаторів гуртків. Такий підхід дає змогу вирішувати широкий спектр завдань психофізичного розвитку та проблеми соціалізації старшокласника, командоутворення, виховання толерантності, доброзичливе ставлення до людей у загальній діяльності.

Розглянемо комплекс засобів (методів і форм) організації групової хореографічної діяльності. На перших етапах роботи керівника та учнів спрямовані на вирішення трьох основних соціально-виховних завдань:

- 1) формування у старшокласника інтересу до діяльності фольклорно-танцювальних гуртків, специфічного інтересу до зон дозвілля;
- 2) мотивація дітей до соціальної творчої поведінки, створення колективних установок оточуючих;
- 3) побудова адаптивних, компетентних та креативних учнівських команд.

Зауважимо, що керівники танцювальних колективів в КНР використовують різні методи та формати для вирішення цих завдань. До прикладу, масові рекламні заходи для всієї школи, колективна творчість (свята, конференції), адаптації та відкриті заняття, звітні концерти.

Однією з основних процедур виявлення рівня розвитку школярів є опитування вчителів. Отже, при екрануванні шкільної паралелі вибирається група експертів – в ідеалі їх повинно бути не менше десяти. У ній входять класний керівник, учителі, при нагоді – керівники секцій, кружків, які добре знайомі з дітьми.

Експерти одержують і заповнюють бланки наступного змісту:

Шановний експерте, ми просимо Вас оцінити Ваших школярів по рівню їх розвитку та креативності.

Креативність визначається як загальна «нестандартність», «оригінальність» людини – її уміння народжувати нові, оригінальні ідеї; бачити безліч рішень там, де інші побачать одне або два; здатність швидко знаходити вихід з нестандартних ситуацій; розвиненість уяви і фантазії; деякий «відхід» від банального, типового, від загальноприйнятих правил. Врахуйте, що іноді такі творчі здібності можуть не співпадати з рівнем інтелекту, дисциплінованістю або успішністю старшокласника. В деяких випадках креативні діти насилу адаптуються до соціальних норм і можуть проявляти себе неадекватно. Наприклад:

«Нижче Ви бачите список Ваших учнів. Напроти кожного прізвища знаходиться десятибальна шкала для оцінювання креативності (відмітка в 1 бал відповідає відсутності цієї якості у старшокласника, 2 – дуже рідкісному прояву, ... 5 – середньому рівню креативності тощо. Оцінка 10 означає максимальний прояв якостей креативності в учня). Ви повинні поставити значок (галочку, хрестик, кружок та ін.) в тому місці оцінної шкали, яке, на вашу думку, відповідає рівню розвитку у даного учня. В тому випадку, якщо Вам важко відповісти або недостатньо добре знаєте учня, поставте значок у графі «Важко відповісти».

Після збору інформації від вчителів заповнюється зведена таблиця і розраховується середній бал для кожного школяра.

Вкажемо, що опитування вчителів є традиційним і найбільш зручним способом отримання інформації для психолога. Проте при оцінюванні здібностей слід враховувати ряд специфічних моментів.

По-перше, особа «ідеального учня» протилежна по своїх характеристиках творчій особі. Тому, як правило, положення креативної старшокласника багато в чому залежить від особистості: якщо педагог сам є оригінальною, творчою людиною, нестандартність учня буде сприйнята позитивно. Але якщо вчитель не відрізняється високим

інтелектом, авторитарний або схильний до консерватизму – учень може бути сприйнятий як вперта, нестерпна дитина [9].

Крім того, вчителі часто схвалюють і вище оцінюють здібності дітей, які добре одягнені, доброзичливі, і дисципліновані. Діти яскраві, але з поганою успішністю або порушники дисципліни, можуть ними пропускатися.

Тому при оцінюванні такої властивості особи, як рівень розвитку, необхідна діагностика, проведена безпосередньо психологом.

З метою вивчення розвитку дітей використовувався набір простих творчих завдань. Завдання можна застосовувати у будь-якому порядку, можна вносити свої зміни і доповнення. Головне тут – це захопити дітей процесом фольклору.

Після систематичного виконання даного творчого завдання доцільно провести тестування, яке й допоможе визначити об'єктивні результати дослідження.

У ході цього дослідження протягом місяця нами була запропонована та проведена програма розвитку з допомогою фольклорно-танцювальних технологій.

Опис програми розвитку з допомогою фольклорно-танцювальних технологій полягає в проходженні тестування (Додаток А).

У процесі впровадження програми після проведення тренінгу – виконання творчих завдань фольклорно-танцювального спрямування, було здійснено повторне тестування школярів. Дослідження показало, що показники покращились, про що свідчить зниження негативних реакцій – пошук соціальної відповідальності, втеча-уникнення та збільшення позитивних – прийняття відповідальності, позитивна переоцінка, самоконтроль. При цьому, важливо підкреслити, що після впровадження

програми показники покращились в бік перевищення конструктивних стратегій копінг-поведінки.

В результаті проведення дослідження ми отримали результати, які представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Показники поведінки школярів

Бали	Копінг орієнтований на:				
	Вирішення завдання	Емоції	Уникнення	Відволікання	Соціальне відволікання
Максимально можливі бали	75	80	80	40	25
Фактичні бали	71,4	36,5	47,3	21,4	15,4

Джерело: розраховано автором

Як видно з таблиці 3.1., показники значно покращились після впровадження запропонованого експериментального підходу. Спостерігається позитивна тенденція, на що вказує вагоме збільшення показника – вирішення завдання. Це свідчить про спрямованість школярів на вирішення завдань в процесі освоєння технологій.

3.2. Динаміка художньо-естетичної вихованості старшокласників: порівняльна ефективність традиційного в КНР й експериментального підходів

Метод експериментального педагогічного дослідження був використаний для розподілу досліджуваних на експериментальну групу і контрольну групу. Експериментальна група прийняла новий режим викладання музики, а контрольна група – традиційний режим викладання музики. Порівнюючи динаміку формування художньо-естетичних здатностей, творчих здібностей та культурної грамотності двох груп учнів, проаналізовано вплив музики на художньо-естетичне виховання старшокласників.

Проведення педагогічного експерименту було організовано на базі старших класів загальної середньої школи № 6, місто Увей, провінція Ганьсу, КНР.

Загалом в експерименті взяли участь 120 старшокласників, з яких 65 респондентів – в експериментальній групі та 55 – у контрольній групі.

У ході підготовчого етапу експерименту діагностувався початковий рівень художньо-естетичного виховання старшокласників за визначеними вище критеріями та показниками. Було виявлено, що до початку проведення експериментальної роботи початковий рівень художньо-естетичного виховання старшокласників за всіма критеріями був майже однаковим в експериментальній та контрольній групах.

Згідно зі структурою окресленого дослідження були визначені такі критерії, як: для оцінювання аксіологічного компонента – ціннісний критерій, операційного – знанієвий критерій, діяльнісного – операційно-рефлексивний критерій.

За визначеними критеріями (ціннісним, знанієвим, операційно-рефлексивним) був проведений порівняльний аналіз рівня сформованості художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами мистецтва до початку формувального експерименту (констатувальний етап) та після його закінчення (контрольний етап).

На констатувальному етапі були сформовані однорідні за рівнем художньо-естетичної вихованості експериментальна та контрольна групи старшокласників. Було виявлено на цьому етапі, що в експериментальній та контрольній групах підлітки мали переважно середній (рівень саморозуміння) та низький (рівень прилаштування) рівні художньо-естетичної вихованості.

Проте контрольний етап експерименту засвідчив динаміку зростання кількості респондентів з високим (самопізнавальним) рівнем та вищим за середній (самостверджувальним) рівнем саме в експериментальній групі за всіма визначеними критеріями.

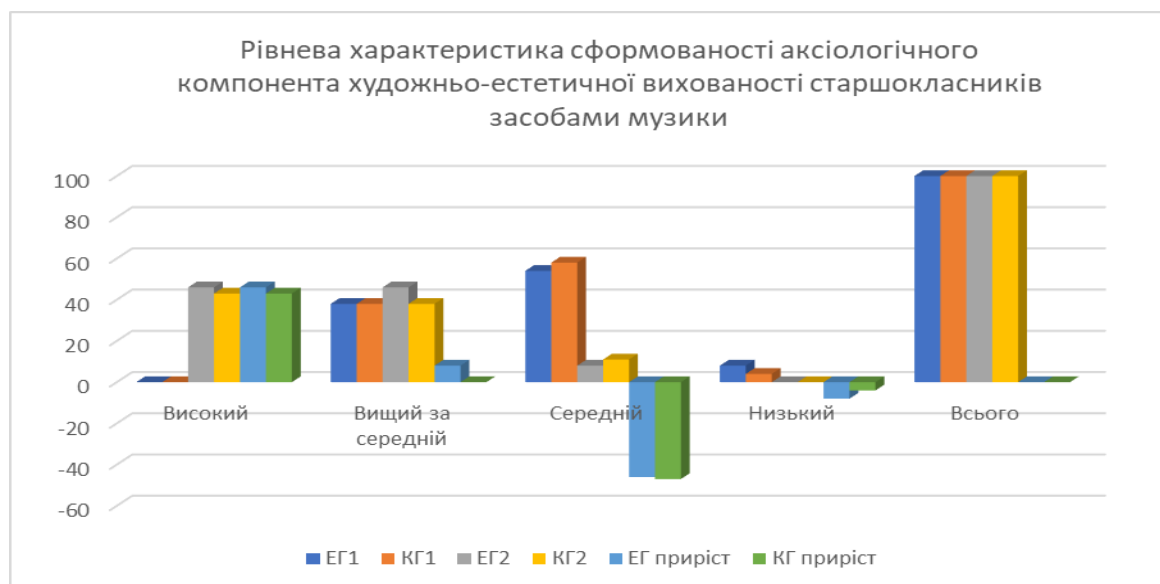
Так, діагностування вказаної вихованості за ціннісним критерієм на констатувальному етапі виявило переважно середній (рівень саморозуміння) сформованості аксіологічного компонента. Насамперед варто зазначити, що високий (самопізнавальний) рівень не продемонстрував жоден із респондентів в експериментальній та контрольній групах. Натомість майже третина старшокласників (38% у експериментальній групі та 38% – у контрольній) показала вищий за середній (самостверджувальний) рівень. Поряд з цим, у 54% респондентів контрольної групи та 58% – контрольної був виявлений середній (рівень саморозуміння) художньо-естетичної вихованості за окресленим критерієм. Зате незначною була кількість тих старшокласників, у яких цей компонент був сформованим на низькому (рівні прилаштування): 8% в експериментальній групі та 4% – у контрольній (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.2

*Результати оцінки вияву художньо-естетичної вихованості
старшокласників засобами музики (за ціннісним критерієм)*

Рівні сформованості аксіологічного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики	Абсолютна кількість учнів / кількість учнів у %				Приріст (у%)	
	Констатуваль ний зріз		Контрольний зріз			
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий (самопізнавальний)	-	-	30 / 46%	28 / 43%	+46 %	+43 %
Вищий за середній (самостверджувальний)	25 / 38%	21 / 38%	30 /46 %	21 / 38%	+8%	-
Середній (рівень саморозуміння)	35 / 54%	32 / 58%	5 / 8%	6 / 11%	-46%	-47 %
Низький (рівень прилаштування)	5 / 8%	2 / 4%	-	-	-8%	-4%
Всього	65 / 100 %	55 / 100%	65 / 100%	55 / 100 %		

Отримані результати оцінювання за ціннісним критерієм унаочнено в діаграмі на рис 3.1.

Діаграма 3.1. Рівнева характеристика цільового компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики (за ціннісним критерієм)

Зазначені вище результати (достатньо значна кількість (майже третина в двох групах) тих, у кого був виявлений рівень вищий за середній (самостверджувальний), та незначна кількість учнів з низьким (рівнем прилаштування) переконують у тому, що старшокласники переважно володіють певними прагненнями, переконаннями, цінностями художньо-естетичної вихованості. Проте наявність більше половини респондентів із середнім (рівнем саморозуміння) у цих групах вимагає впровадження експериментальної роботи із систематичного та системного формування аксіологічного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики.

Утім після проведення експериментальної роботи з впровадження визначених нами педагогічних умов, насамперед, на стимулюючому етапі – першої умови, а саме, врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетично спрямованої діяльності, де основою постає опанування естетичних норм, були застосовані впродовж навчання інтерактивні методи, самотійно-компаративні, творчі завдання, що позитивно вплинули на художньо-естетичну вихованість старшокласників. Окреслені вище методи сприяли переходу учнів з низького (рівня прилаштування) та середнього (рівня саморозуміння) на рівні вищий за середній (самостверджувальний) та високий (самопізнавальний). Наприклад, було виявлено 46% респондентів експериментальної групи з високим рівнем сформованості аксіологічного компонента. Відбувся приріст й у контрольній групі, він склав 43%.

Варто підкреслити, що в експериментальній групі зросла на 8% кількість тих, у кого був виявлений рівень вищий за середній (самостверджувальний), й склала 46%. Натомість в контрольній групі за цим рівнем не відбулося приросту в кількості респондентів.

Щодо середнього (рівня саморозуміння), то в експериментальній групі виявилося лише 8% учнів з цим рівнем, а в контрольній – 11%; приріст був негативним й склав відповідно - 46% та - 37%.

Поряд з цим з низьким рівнем не було виявлено жодного старшокласника, приріст оцінюється як негативний й склав відповідно - 8% й - 4% респондентів.

Схожа динаміка оволодіння художньо-естетичної вихованістю старшокласників засобами музики спостерігається й за знанієвим критерієм.

Зазначимо, що в експериментальній та контрольній групах на етапі проведення констатувального зрізу не було виявлено жодного учня з високим (самопізнавальним) рівнем сформованості операційного компонента. Натомість рівень вищий за середній (самостверджувальний) був виявлений у 36% респондентів з експериментальної групи та у 35% – з контрольної групи. Значною була кількість (більше половини) старшокласників в обох групах із середнім (рівнем саморозуміння) володіння художньо-естетичною вихованістю за вказаним критерієм: у експериментальній групі таких було 60%, у контрольній – 60%. Незначною виявилася кількість тих респондентів, у яких виявлено низький (рівень прилаштування) сформованості операційного компонента: 5% – у експериментальній групі та 5% – у контрольній групі.

Отримані результати пояснюємо тим, що старшокласники, вивчаючи музичне мистецтво, в певній мірі володіють тими особистісними якостями, котрі відносимо до вказаного компонента художньо-естетичної вихованості. Варто наголосити, що висока кількість тих респондентів, котрі продемонстрували середній (рівень саморозуміння) сформованості діяльнісного компонента, вимагає реалізації запропонованих нами педагогічних умов протягом формувального експерименту.

Підкреслимо, що впродовж формувального експерименту після впровадження цих умов (насамперед, першої з них: врахування інтересів, здатностей, потреб старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетично спрямованої діяльності, де основою постає опанування естетичних норм) з відповідними методами, на етапі контрольного зрізу була виявлена активна динаміка зростання кількості підлітків з високим (самопізнавальним) рівнем та вищим за середній (самостверджувальним) рівнем саме в експериментальній групі.

Наприклад, високий (самопізнавальний) рівень був виявлений у 54% старшокласників у експериментальній виборці, а у контрольній – 36% респондентів. Приріст склав відповідно +54% та +36%. Рівень вищий за середній (самостверджувальний) виявлено у 44% учнів з експериментальної групи (приріст дорівнює +8%) та у 42% – контрольної (приріст склав +7%) (див. табл. 3.3.).

Таблиця 3.3.

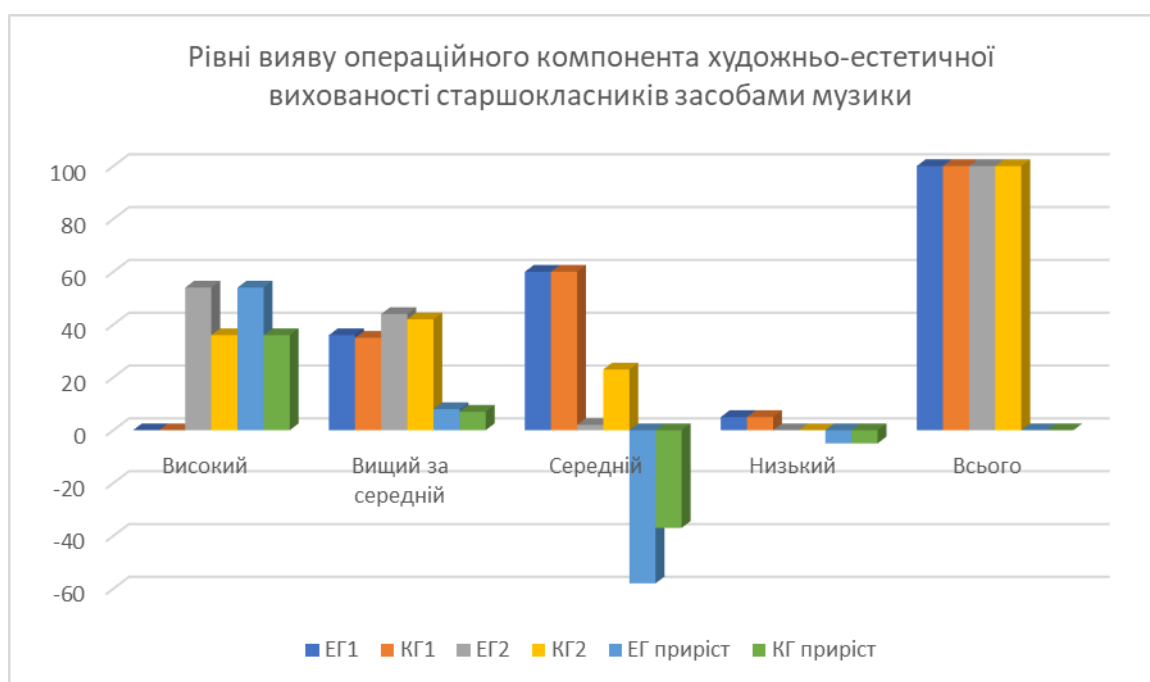
Результати оцінки вияву художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики за ціннісним критерієм

Рівні сформованості операційного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики	Абсолютна кількість учнів / кількість учнів у %				Приріст (у%)	
	Констатувальний зріз		Контрольний зріз			
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий (самопізнавальний)	-	-	35 / 54%	20 / 36%	+54 %	+36 %
Вищий за середній (самостверджувальний)	23 / 36%	19 / 35%	29 /44%	23 / 42%	+8%	+7 %
Середній (рівень саморозуміння)	39 / 60%	33 / 60%	1 / 2%	13 / 23%	-58%	-37 %
Низький (рівень прилаштування)	3 / 5%	3 / 5%	-	-	-5%	-5%
Всього	65 / 100%	55 / 100%	65 / 100%	55 / 100%		

Середній (рівень саморозуміння) показали лише 2% респондентів з експериментальної вибірки (приріст є негативним й дорівнює -58%), а в контрольній кількості таких учнів становила майже п'яту частину – 23% підлітків (приріст склав -37%).

Натомість низький (рівень прилаштування) не був виявлений у жодного з респондентів двох досліджуваних груп; приріст був негативний й склав однакові відсотки: відповідно -5% та -5%.

Отримані результати оцінювання за знанієвим критерієм унаочнено в діаграмі на рис 3.2.

Діаграма 3.2. Рівні вияву операційного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики (за знанієвим критерієм)

Варто підкреслити, що, якщо за ціннісним та знанієвим критеріями були отримані результати переважно на рівнях вищий за середній (самостверджувальний) та середній (рівень саморозуміння) художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики вже

на контрольному етапі, то за операційно-рефлексивним критерієм старшокласники продемонстрували переважно середній (рівень саморозуміння) та низький (рівень прилаштування) рівні.

Так, за результатами констатувального зрізу за операційно-рефлексивним критерієм високий (самопізнавальний) рівень не був виявлений в жодного респондента. Рівень вищий за середній (самостверджувальний) продемонструвало 14% учнів експериментальної групи та 15% – контрольної. Натомість більше половини старшокласників (65% – в експериментальній виборці та 64% – в контрольній) показали середній (рівень саморозуміння) володіння діяльнісним компонентом художньо-естетичної вихованості підлітків засобами музики. До того ж низький (рівень прилаштування) був виявлений майже у кожного п'ятого респондента в обох групах, а саме у 21% у експериментальній виборці та у 21% – у контрольній виборці.

Зазначені результати пов'язуємо з тим, що у старшокласників на початку експерименту ще не сформовані достатньо добре знання, що в повній мірі репрезентують діяльнісний компонент (насамперед його знанієвий і операційно-рефлексивний критерій); цільовий, змістовно-процесуальний, діагностувально-формульовальний, результативний блоки).

Організація експериментальної роботи з впровадження педагогічних умов у експериментальній групі, насамперед другої та третьої з них, а саме: урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання; Стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації, через актуалізацію

інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні і дозвіллі, через актуалізацію інтегрованого потенціалу на пошуковому етапі розробленої моделі, сприяла формуванню всієї системи знань з художньо-естетичної вихованості. Для більш ефективної інтеріоризації аксіологічних, мистецтвознавчих, теоретично-музичних, практично-творчих, інформаційно-інтерактивних знань були впроваджені творчо-дослідницькі завдання (продуктивно-креативні), що за результатами контрольного зрізу, дійсно, були краще сформовані саме в експериментальній виборці.

Наприклад, високий (самопізнавальний) рівень сформованості діяльнісного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики був виявлений у експериментальній групі більше, ніж у половини учнів, а саме у 55% респондентів (приріст склав +55%). У контрольній групі приріст був не таким значним (майже третина учнів) й склав +32% (див. табл. 3.4).

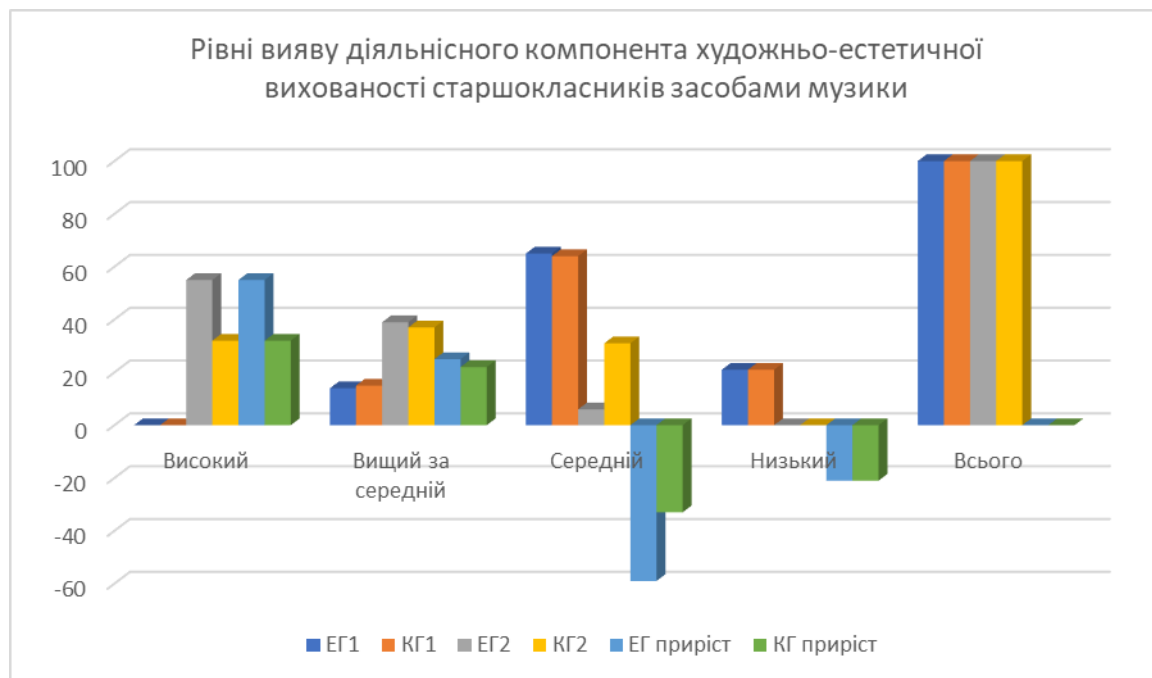
Таблиця 3.4

Результати оцінки вияву художньо-естетичної вихованості

старшокласників засобами музики за операційно-рефлексивним критерієм

Рівні сформованості діяльнісного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики	Абсолютна кількість учнів / кількість учнів у %				Приріст (у%)	
	Констатувальний зріз		Контрольний зріз			
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий (самопізнавальний)	-	-	36 / 55%	18 / 32%	+55 %	+32 %
Вищий за середній (самостверджувальний)	9 / 14%	8 / 15%	25 / 39%	20 / 37%	+25 %	+22 %
Середній (рівень саморозуміння)	42 / 65%	35 / 64%	4 / 6%	17 / 31%	-59%	-33%
Низький (рівень прилаштування)	14 / 21%	12 / 21%	-	-	-21%	-21%
Всього	65 / 100%	55 / 100%	65 / 100%	55 / 100%		

Отримані результати оцінювання за операційно-рефлексивним критерієм унаочнено в діаграмі (рис. 3.3)

Діаграма 3.3. Рівні вияву діяльнісного компонента художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики (за операційно-рефлексивним критерієм)

Схарактеризуємо більш докладно експериментальний матеріал, набутий у розрізі операційно-рефлексивного критерія (табл. 3.4)

Рівень вищий за середній (самостверджувальний) був діагностований у 39% старшокласників з експериментальної групи та у 37% з контрольної; приріст становив відповідно +25% та +22%.

Спостерігалися значні зрушення в кількості володіння діяльнісним компонентом на середньому (рівні сампрозуміння): після впровадження творчо-дослідницької діяльності відповідно до другої та третьої педагогічних умов, а також у результаті впливу методів та форм першої педагогічної умови, а саме: врахування інтересів, здатностей, потреб

старшокласників у процесі залучення їх до художньо-естетично спрямованої діяльності, де основою постає опанування естетичних норм та стимулювання вияву активностей, спрямованих на внесення у художньо-естетичну дійсність власних інтерпретаційних засобів самореалізації, середній (рівень саморозуміння) був продемонстрований лише 6% старшокласників експериментальної вибірки (приріст негативний й дорівнює -59%). У контрольній групі такі активні зрушення не відбулися: цей рівень показали 31% респондентів (приріст також негативний – -33%).

Після проведення формульовального експерименту з низьким (рівнем прилаштування) не було виявлено жодного учня як у експериментальній, так і в контрольній виборці.

Приріст за кожним з визначених рівнів наведемо в таблиці, що узагальнює результати цього процесу за всіма критеріями (див. табл. 3.5).

Таблиця 3.5.

Узагальнені результати оцінювання художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики за констатувальним та контрольним етапами педагогічного експерименту (приріст у %)

Критерії, показники, рівні художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР	Групи	
	ЕГ(65 осіб)	КГ(55 осіб)
1	2	3
Ціннісний критерій: <i>Високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР притаманний учням, які позитивно-активним ставленням до музики як ресурсу духовності, до усвідомленням на рівні переконань у ролі музики в духовному збагаченні, здатністю до художньо-естетичної самореалізації, практично готові виявляти себе як суб'єкта педагогіки мистецтва.</i>	46%	43%

<i>Вищий за середній (самостверджувальний)</i> характеризує тих старшокласників, які позитивно ставляться до музики, вбачаючи в ній неперевершений потенціал щодо збагачення духовності; усвідомленням важливості опанування різновидом мистецтв для самотвердження у художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в соціумі, виявляти активність в ній за умови сприяючих обставин.	+8%	-
<i>Середній (рівень саморозуміння)</i> властивий старшокласникам, котрі вирізняються переважно естетико-гуманних ставленням до синтезу мистецтв, здебільшого розуміючи роль музики у збагаченні власної духовності та ситуативно виявлячи до неї інтерес, де дієвість потреби та готовності зумовлені характером впливу стимулюючих факторів, а в художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в ній домінує пасивністю особистості.	-46%	-47%
<i>Низький (рівень прилаштування)</i> притаманний тій частці спільноти старшокласників, які не цікавляться художньо-естетичним мистецтвом, індиферентно ставляться до музики, мають низьку музичну освіченість та несформовану готовність до самовираження через дії художньо-естетичній роботі та тих, хто оминає її своєю участю та небажанням художньо-творчого спілкування у соціо-культурному середовищі.	-8%	-4%
Знанієвий критерій: <i>Високий (самопізнавальний) рівень</i> художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР притаманний учням, які позитивно-активним ставленням до музики як ресурсу духовності, до усвідомленням на рівні переконань у ролі музики в духовному збагаченні, здатністю до художньо-естетичної самореалізації, практично готові виявляти себе як суб'єкта педагогіки мистецтва.	+54%	+36%

<i>Вищий за середній (самостверджувальний)</i> характеризує тих старшокласників, які позитивно ставляться до музики, вбачаючи в ній неперевершений потенціал щодо збагачення духовності; усвідомленням важливості опанування різновидом мистецтв для самотвердження у художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в соціумі, виявляти активність в ній за умови сприяючих обставин.	+8%	+7%
<i>Середній (рівень саморозуміння)</i> властивий старшокласникам, котрі вирізняються переважно естетико-гуманних ставленням до синтезу мистецтв, здебільшого розуміючи роль музики у збагаченні власної духовності та ситуативно виявлячи до неї інтерес, де дієвість потреби та готовності зумовлені характером впливу стимулюючих факторів, а в художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в ній домінує пасивністю особистості.	-58%	-37%
<i>Низький (рівень прилаштування)</i> притаманний тій частці спільноти старшокласників, які не цікавляться художньо-естетичним мистецтвом, індиферентно ставляться до музики, мають низьку музичну освіченість та несформовану готовність до самовираження через дії художньо-естетичній роботі та тих, хто оминає її своєю участю та небажанням художньо-творчого спілкування у соціо-культурному середовищі	-5%	-5%
Операційно-рефлексивний критерій: <i>Високий (самопізнавальний) рівень</i> художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР притаманний учням, які позитивно-активним ставленням до музики як ресурсу духовності, до усвідомленням на рівні переконань у ролі музики в духовному збагаченні, здатністю до художньо-естетичної самореалізації, практично готові виявляти себе як суб'єкта педагогіки мистецтва.	+55%	+32%

<i>Вищий за середній (самостверджувальний)</i> характеризує тих старшокласників, які позитивно ставляться до музики, вбачаючи в ній неперевершений потенціал щодо збагачення духовності; усвідомленням важливості опанування різновидом мистецтв для самотвердження у художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в соціумі, виявляти активність в ній за умови сприяючих обставин.	+25%	+22%
<i>Середній (рівень саморозуміння)</i> властивий старшокласникам, котрі вирізняються переважно естетико-гуманних ставленням до синтезу мистецтв, здебільшого розуміючи роль музики у збагаченні власної духовності та ситуативно виявляючи до неї інтерес, де дієвість потреби та готовності зумовлені характером впливу стимулюючих факторів, а в художньо-естетичній діяльності і спілкуванні в ній домінує пасивністю особистості.	-59%	-33%
<i>Низький (рівень прилаштування)</i> притаманний тій частці спільноти старшокласників, які не цікавляться художньо-естетичним мистецтвом, індиферентно ставляться до музики, мають низьку музичну освіченість та несформовану готовність до самовираження через дії художньо-естетичній роботі та тих, хто оминає її своєю участю та небажанням художньо-творчого спілкування у соціо-культурному середовищі	-21%	-21%

Отже маємо змогу дійти узагальнення про те, що за визначеними нами критеріями значні зміни в динаміці переходу від низького (рівня прилаштування) та середнього (рівня саморозуміння) до рівнів вищий за середній (самостверджувальний) та високий (самопізнавальний) спостерігаються саме в експериментальній групі, тоді як у контрольній вони не є суттєвими, що підтверджує ефективність розроблених

педагогічних умов художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР.

Узагальнимо отримані результати за всіма критеріями (ціннісним, знанієвим, операційно-рефлексивним), підраховуючи середні дані.

Отримані усереднені результати переконують у тому, що до початку експериментальної роботи старшокласники експериментальної та контрольної груп мали майже однаковий рівень сформованості художньо-естетичної вихованості засобами музики: високий (самопізнавальний) рівень не проявив ніхто з респондентів, вищий за середній (самостверджувальний) продемонстрував майже кожний четвертий старшокласник (23% – у експериментальній виборці, 24% – у контрольній), більше половини показали середній (рівень саморозуміння) (по 63% у кожній з вибірок), майже кожен сьомий старшокласник виявив низький (рівень прилаштування) сформованості вказаної властивості (14% – у експериментальній групі, 13% – у контрольній) (див. табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Середні результати оцінювання художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР

Рівні вияву художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики	Кількість учнів у %				Приріст (y%)	
	Констатувальний зріз		Контрольний зріз			
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий (самопізнавальний)	-	-	55%	37%	+55%	+37%
Вищий за середній (самостверджувальний)	23%	24%	41%	38%	+18%	+14%
Середній (рівень саморозуміння)	63%	63%	4%	25%	-59%	-38%
Низький (рівень прилаштування)	14%	13%	-	-	-14%	-13%
Всього	100%	100%	100%	100%		

Отримані середні результати оцінювання художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР унаочнено в діаграмі на рис 3.4.

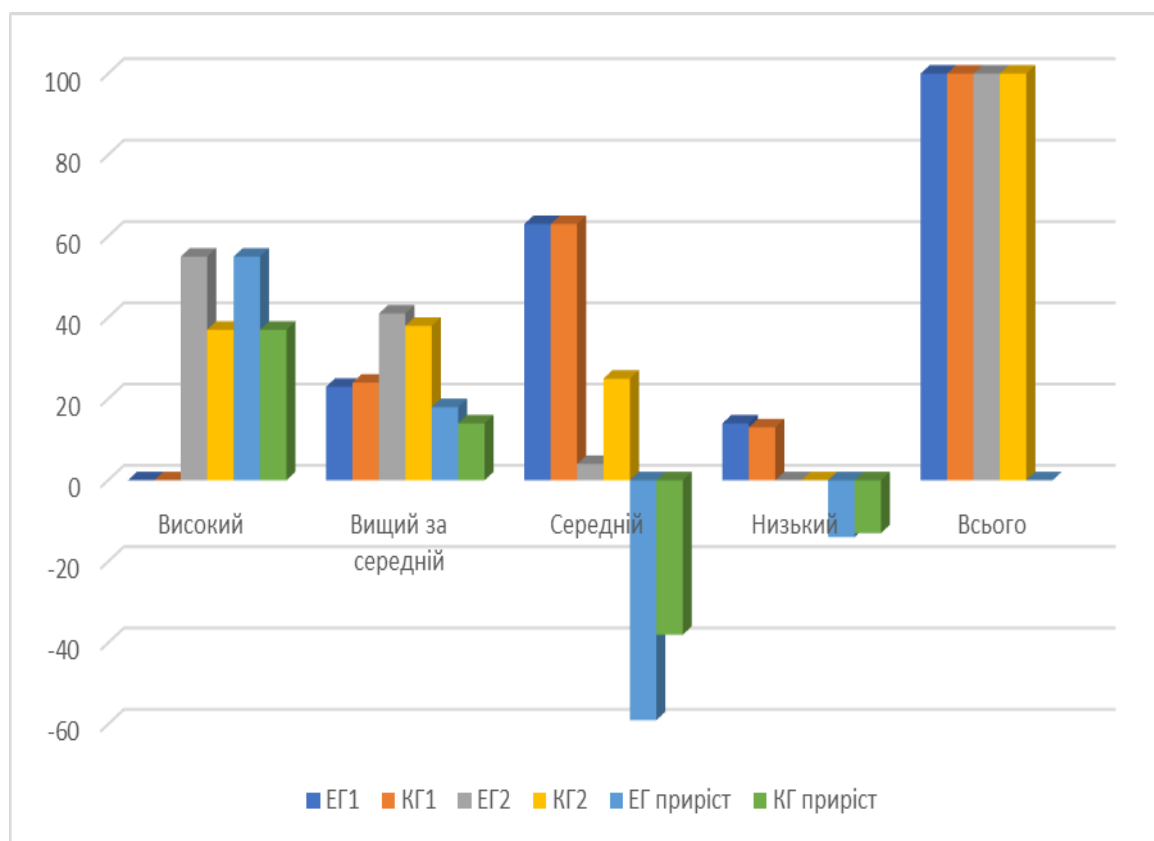

Рис. 3.4. Середні результати оцінювання художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР

Натомість після впровадження визначених педагогічних умов за етапами розробленої моделі високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної діяльності старшокласників засобами музики показав майже кожний другий в експериментальній групі (55%) (відповідно приріст склав +55%), майже третина респондентів (37%) – у контрольній (приріст дорівнює +37%). Рівень вищий за середній (самостверджувальний)

був виявлений у 41% учнів експериментальної групи (приріст становить +18%) та 38% – контрольної (приріст склав +14%). Відчутна різниця в кількості тих, хто виявив середній (рівень саморозуміння) сформованості окресленої властивості: лише 4% експериментальної групи (приріст є негативним: –59%) та кожний четвертий (25%) – контрольної (приріст також є негативним, але не таким значним, як у експериментальній групі: –38%). Низький (рівень прилаштування) після проведення формувального експерименту не був виявлений у жодного респондента з двох груп. Динаміка художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школі КНР показана у таблиці 3.7 (див. табл. 3.7).

Таблиця 3.7

*Динаміка художньо-естетичної вихованості старшокласників
засобами музики у школі КНР*

Констатувальний «зріз»

Рівні Респонденти	Високий (самопізнавальний)		Вищий за середній (самостверджувальний)		Середній (рівень саморозуміння)		Низький (рівень прилаштування)	
	абс. дані	%	абс. дані	%	абс. дані	%	абс. дані	%
ЕГ (65)/100%	-	-	15	23%	41	63%	9	14%
КГ (55)/100%	-	-	13	24%	35	63%	7	13%

Контрольний «зріз»

Рівні Респонденти	Високий (самопізнавальний)		Вищий за середній (самостверджувальний)		Середній (рівень саморозуміння)		Низький (рівень прилаштування)	
	абс. дані	%	абс. дані	%	абс. дані	%	абс. дані	%
ЕГ (65)/100%	36	55%	26	41%	3	4%	-	0%
КГ (55)/100%	20	37%	21	38%	14	25%	-	0%

Зазначена динаміка зміни рівнів художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики доводить ефективність розроблених педагогічних умов, а також методів, форм та засобів відповідно до кожної з них у формуванні художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР.

Розглянемо детальний опис педагогічно-експериментальної конструкції. Експериментальна група прийняла новий режим викладання музики, а контрольна група – традиційний режим викладання музики. Порівнюючи розвиток художньо-естетичних здібностей, творчих здібностей та культурної грамотності двох груп учнів, проаналізовано вплив музики на навчання і формування художньо-естетичного виховання старшокласників, а саме:

а) об'єкт дослідження: у цьому дослідженні в якості об'єктів дослідження було відібрано 120 учнів з чотирьох старших класів закладів загальної освіти КНР, в тому числі 65 учнів в експериментальній групі і 55 учнів в контрольній групі. Між експериментальною групою та контрольною групою не було суттєвих відмінностей у статі, віці та академічній успішності, що забезпечувало надійність експерименту;

б) методи групування: випробовувані були випадковим чином розділені на експериментальну групу і контрольну групу, по 65/55 учнів в кожній групі. Експериментальна група прийняла новий режим викладання музики, а контрольна група – традиційний режим викладання музики.

В експериментальній групі використовується нова модель викладання музики, яка в основному включає в себе наступні аспекти:

– контекстуальне навчання: за допомогою створення ситуацій старшокласники спрямовуються на відчуття художньо-емоційного вираження в музичних творах, наприклад, шляхом відтворення музичних кліпів, розповіді музичних історій тощо, щоб стимулювати інтерес учнів до навчання;

- інтерактивне навчання: заохочення підлітків брати активну участь у діяльності класу та ділитися своїми почуттями та ідеями за допомогою групових дискусій та рольових ігор;

- мультимедійне навчання: використання мультимедійних технологій для показу різних форм музичних творів, таких як структура, мелодія, ритм тощо, музичних творів, щоб допомогти учням краще зрозуміти музичні твори;

- музична композиція: учням пропонується створювати музику, наприклад, складати мелодію на основі тексту, складати тексти на основі мелодії тощо, щоб розвивати творчі здібності та уяву старшокласників.

Контрольна група приймає традиційний режим навчання музичного мистецтва, який в основному включає в себе наступні аспекти:

- викладання на лекціях: вчителі викладають теорію музики та музичні навички, такі як теорія музики та виконавські навички;

- теоретичне навчання: учитель відтворює музичний твір і спрямовує учнів до його слухання та аналізу, наприклад, аналізуючи структуру, мелодію, ритм тощо музичного твору;

- навчання, засноване на практиці: учні займаються музикою, наприклад, практикуються у грі на інструменті, практикують спів тощо.

Збір даних здійснюється наступними способами:

- анкетне опитування: проведено анкетне опитування учнів, щоб зрозуміти їхній інтерес до музики, їхнє розуміння музики та емоційний досвід музики;

- інтерв'ю: проведення інтерв'ю з учнями, щоб зрозуміти почуття підлітків щодо вивчення музики та їхні потреби у вивченні музики;

- спостереження в класі: спостереження за успішністю учнів на уроці, наприклад, за залученням підлітків у сприйнятті музичного твору, висловлюваннями учнів тощо;

– аналіз музичних творів: аналіз музичних творів, які створені старшокласниками, щоб зрозуміти музичні здатності та бажання творчості підлітків щодо музичної композиції.

Результати дослідження.

Художньо-естетичні здатності підлітків: на заняттях з оцінки музики учні в експериментальній групі значно покращили свою здатність сприймати, розуміти та виражати музику. Вони здатні глибше розуміти художньо-емоційне вираження в музичних творах і виражати свої емоції за допомогою створення музики та інших засобів.

Творчість: на заняттях з музичної композиції учні в експериментальній групі мали змогу більш вільно висловлювати свої ідеї та створювати персоналізовані та інноваційні музичні твори. Вони здатні використовувати різні музичні елементи для створення музичних композицій з різноманітними стилями.

Культурна грамотність: учні в експериментальній групі мають більш повне розуміння музики та здатні зрозуміти особливості та історичне підґрунтя різних музичних стилів. Вони здатні оцінювати та оцінювати різні типи музичних творів і мають глибше розуміння зв'язку між музикою та культурою.

Результати цього експериментального дослідження свідчать, що музика має значний вплив на формування художньо-естетичної освіти старшокласників. Нова модель викладання музики може ефективно покращити естетичні здібності учнів, творчі здібності та культурну грамотність, а також сприяти всебічному розвитку учнів. З метою кращого сприяння розвитку художньо-естетичного виховання в музиці та мистецтві висувуються такі пропозиції:

Ван Юй пропонує зміцнити художньо-естетичну освітню грамотність вчителів музики: вчителі музики повинні мати ґрунтовні музичні знання та багату художню грамотність, а також вміти

використовувати різноманітні методи навчання для стимулювання інтересу учнів до навчання та культивування художніх здібностей учнів [3];

Чжан Лей висловлює думку щодо збагачення змісту викладання музики: зміст викладання музики має охоплювати різні музичні стилі, історичні періоди та регіональні культури, щоб задовольнити різноманітні потреби учнів [14];

Шен Цзінцзін, Сюй Суяо підкреслюють важливість інноваційного режиму навчання музики: використовуйте різноманітні методи навчання, такі як ситуативне навчання, інтерактивне навчання, мультимедійне навчання тощо, щоб підвищити ефективність навчання учнів [17];

Шен Цзінцзін радить встановити обґрунтовану систему оцінювання: створіть систему оцінювання, орієнтовану на естетичні здібності, креативність та культурну грамотність, і всебічно оцініть розвиток художньої та естетичної освіти учнів [17].

За словами Куанг Юй і Чжі Мін, музика відіграє незамінну роль у художньо-естетичному вихованні старшокласників. Завдяки інноваційному режиму навчання музики, мистецтво може ефективно покращити художньо-естетичні здібності учнів, творчі здібності та культурну грамотність, а також сприяти всебічному розвитку учнів [7]. Майбутні дослідження повинні продовжувати зосереджуватися на практичному вивченні музики та мистецтва, щоб забезпечити більш потужну підтримку для сприяння інноваціям та розвитку музичної та художньо-естетичної освіти учнів шкіл КНР.

Отже, вивчення музики в закладах загальної освіти КНР базується на інтеграції міждисциплінарних знань, пошуку зв'язків між різними дисциплінами та інтеграції методів навчання між дисциплінами, щоб виховати в учнів комплексну естетику з багатьох вимірів, таких як методи навчання, системи знань і методи художньо-естетичного виховання.

Висновки до третього розділу

Проведений науковий пошук дозволив уточнити критерії діагностування художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР. З метою оцінювання цільового компонента визначено ціннісний критерій, показником – естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загальнолюдських культурно-мистецьких цінностей; потреба в художньо-естетичній освіченості; осмислення освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики.

Для проведення оцінювання операційного компонента було обрано знанієвий критерій, показниками – обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема, опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв.

Задля діагностування діяльнісного компонента був виокремлений операційно-рефлексивний критерій, показником – здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів; духовно-творча насиченість активностей самовираження через поліхудожню і полікультурну художньо-естетичну діяльність та спілкування у музично-творчому просторі.

Проведене емпіричне дослідження на констатувальному етапі експерименту дозволило виявити та схарактеризувати рівні (високий (самопізнавальний); вищий за середній (самостверджувальний); середній (рівень саморозуміння); низький (рівень прилаштування) художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР.

Отримані дані констатувального та контрольного етапів експерименту за ціннісним критерієм переконують у тому, що в результаті проведення експерименту з упровадження визначених педагогічних умов художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР кількість респондентів в експериментальній групі з високим (самопізнавальним) рівнем сформованості вказаної властивості зросла на 57%, рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – на 4%, із середнім (рівнем саморозуміння) – зменшилася на 57%, а з низьким (рівнем прилаштування) зменшилася на 4%. За знанієвим критерієм кількість старшокласників, які продемонстрували високий (самопізнавальний) рівень сформованості досліджуваної властивості, на контрольному етапі зросла на 55%, вищий за середній (самостверджувальний) – на 25%, із середнім (рівнем саморозуміння) та низьким (рівнем прилаштування) рівнями зменшилася відповідно на 59% та 21%. За оперативно-рефлексивним критерієм відбулися такі зміни: зросло число тих, хто продемонстрував високий (самопізнавальний) рівень (на 53%) та вищий за середній (самостверджувальний) (на 29%); натомість зменшилася кількість тих респондентів, у яких виявлено середній (рівень саморозуміння) (на 59%) та низький (рівень прилаштування) (на 22%).

Отже, порівняльна ефективність експериментального і наукового підходів засвідчує ефективність визначеної сукупності педагогічних умов досліджуваного процесу.

Наголосимо, що зміни відбулися й у контрольній групі, в якій формувальний експеримент не організовувався, проте вони не є настільки динамічними, як в експериментальній групі. Аналіз даних, отриманих на констатувальному й контрольному етапах експериментальної роботи за ціннісним критерієм, свідчить, що число старшокласників з високим (самопізнавальним) рівнем зросло на 35%, рівнем вищий за середній (самостверджувальним) – не змінилося, навпроти, зменшилося із середнім (рівнем саморозуміння) – на 30%, низьким (рівнем прилаштування) – на 5%. За знанієвим критерієм кількість респондентів у контрольній групі з високим (самопізнавальним) рівнем зросла на 32%, рівнем вищий за середній (самостверджувальним) – на 21%, середнім (рівнем саморозуміння) – зменшилася на 33%, низьким (рівнем прилаштування) – на 20%. За операційно-рефлексивним критерієм число респондентів з високим (самопізнавальним) рівнем художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики зросло майже на третину (31%), рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – майже на четвертину (26%); а зменшилася із середнім (рівнем саморозуміння) на 34%, низьким (рівнем прилаштування) – на 22%.

Список літератури до третього розділу:

1. Ван Венчжун. Стратегії побудови класу «Оцінка музики в середній школі» з точки зору естетичного виховання. *Освітня теорія та менеджмент. Ефективний клас та науковий форум моделі ефективного викладання*. Матеріали. Тайань, № 3 Нова школа середньої школи, провінція Шаньдун. 2023. Т. 2. С. 282-284.
2. Ван Цзяці. Дослідження практики естетичного виховання на заняттях з музичної оцінки в загальноосвітніх школах з точки зору музичної естетики. 2022. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27262/d.cnki.gqda.2022.002637>
3. Ван Юй. Викладання музики в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Аньхойська освіта та наукові дослідження*. 2024. № 5. С. 51-53.
4. Ву Бін, Цзінь Явен. Тлумачення стандартів загальношкільної музичної навчальної програми: сутність та основні поняття музичної програми середньої школи. *Музична освіта в Китаї*. 2003. № 09. С. 13-15.
5. Гань Цінь. Дискусія на тему естетичне виховання у викладанні музичного оцінювання в середній школі. *Китайський журнал мультимедійного та мережевого викладання (пізнє видання)*. 2022. № 01. С. 73-74.
6. Го Бін. Дослідження викладання музичної оцінки в середній школі з точки зору естетичного виховання. *Китай. Національність. Експо*. 2023. № 04. С. 115-117.
7. Куанг Юй і Чжі Мін. Інтерпретація музичної та художньої освіти середньої школи для формування мистецького життя учнів середніх класів. *Музика. Час і Простір*. 2015. № 07. С. 117.

8. Лі Мей. Ефективні стратегії впровадження естетичного виховання у викладанні музики в середній школі. *Нова навчальна програма*. 2022. № 36. С. 178-179.
9. Лі Цянь. Дослідження викладання естетичного виховання у викладанні музики в середній школі. *Посібник зі знань*. 2022. № 20. С. 101-103. DOI: 10.14161/j.cnki.qzdk.2022.20.042
10. Лі Хунвей, Чжан Яцзюнь. Сучасна ситуація та заходи протидії музичному естетичному вихованню в початкових і середніх школах міста Чаоян. *Журнал Ляонінського педагогічного коледжу (соціальні науки)*. 2021. № 03. С. 77-80.
11. Лі Цянь. Дослідження музичного педагога Чжоу Лінсунь. 2023. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27464/d.cnkigzsfu.2023.000618>
12. Сюй Цзін. Стратегії проникнення емоційного виховання та естетичного виховання у викладання на уроках музики. *Питання та дослідження*. 2021. № 22. С. 55-56.
13. Сюй Цзяньє. Тематичне дослідження викладання курсу оцінки етнічної інструментальної музики в середній школі. 2021. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27351/d.cnki.gszhu.2021.004384>
14. Цзян Нань. Дослідження естетичного виховання у викладанні музичного сприйняття в середній школі. *Гаокао*. 2022. № 11. С. 168-170.
15. Чжай Нін. Виховання естетичних здібностей учнів на уроках музики в старшій школі. *Xuezhou*. 2015. № 21. С. 182-183. DOI: 10.16657/j.cnki.issn1673-9132.2015.21.225
16. Чжу Лі. Дослідження естетичного виховання у викладанні музичної оцінки в середній школі. *Оцінка мистецтва*. 2018. № 14. С. 133-134.
17. Шен Цзінцзін. Побудова та впровадження системи оцінювання музичного курсу в середній школі з позицій естетичного виховання. 2024.

С. 143-145. DOI: 10.14161/j.cnki.qzdk.2024.01.050

18. Юань Кунь. Дослідження методу проникнення естетичного виховання у викладання музичної оцінки в старшій школі. *Цзілінь Освіта*. 2023. № 13. С. 30-32.

19. Ян Мейронг. Практичні дослідження з міждисциплінарного інтегрованого викладання в курсі музичної оцінки середньої школи. 2024. DOI: <https://link.cnki.net/doi/10.27048/d.cnki.ggzsu.2024.001735>

ВИСНОВКИ

На основі виконаного дослідження були сформульовані такі висновки:

1. Доведено, що художньо-естетична вихованість є ознакою висококультурної особистості; своєрідними маркерами виступають сформованість основ художньо-естетичної культури, естетичних норм, принципів переконань та ідеалів; естетичне сприймання та емоційне ставлення до прекрасного; оволодіння цінностями і знаннями у сфері світового та народного мистецтва, музики, архітектури, побуту, ремесл; вияв активності, бажання вносити «естетичний» потенціал у життєдіяльність.

2. Структурними компонентами художньо-естетичної вихованості старшокласників є інтегративна єдність *аксіологічного* (усвідомлення на рівні переконань важливості світоглядного плюралізму, готовності до діалогу в духовно-естетичній сфері з урахуванням етнонаціональної специфіки), *операційного* (емоційна оцінка творів мистецтва, розвинені естетичні почуття), *діяльнісного* компонентів (формування художньо-естетичних компетенцій, що дозволяють керуватися ними у процесі самостійної художньо-естетичної діяльності та самоосвіти, реалізувати потребу в духовному самовдосконаленні).

3. Критеріями художньо-естетичної вихованості старшокласників обґрунтовано *ціннісний* (показники: естетико-гуманістичне ставлення до навколишнього світу та мистецтва, до загальнолюдських культурно-мистецьких цінностей; потреба у художньо-естетичній освіченості; осмислення та освітніх реалій, виявлення та використання можливостей новітніх інформаційних технологій щодо збагачення духовності засобами музики);

знанієвий (показники: обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та узагальнених засадах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтв: образотворче мистецтво, архітектура, музика); знання мистецьких особливостей творів синтетичних жанрів, зокрема, опера, балет, музично-театральні спектаклі; здатність встановлювати асоціації між засобами сприйняття різних мистецтв);

операційно-рефлексивний (показники: здатність розвивати власну унікальність та самобутність, визначати образно-емоційний характер твору; готовність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження у поглибленні музичного образу; вміння застосувати засоби різних мистецтв для створення музично-естетичних образів).

Когнітивна складова охоплює знання, усвідомлення власних переживань щодо мистецтва та своїх знань, умінь та ін.; забезпечує зміст роботи щодо художньо-естетичного виховання особистості старшокласника. *Емоційно-ціннісна складова* є визначальним фактором у формуванні художньо-естетичного ставлення до світу та оточення учнів старшого шкільного віку. Цей компонент охоплює стійкі оцінні відносини та судження, систему гуманістичних цінностей як естетико-мистецтвознавчий складник розуміння поліфонічної цінності мистецтва, опанування естетичних, художньо-мовних жанрових понять і категорій. *Операційно-діяльнісний* складник містить вміння і навички, що відображаються в поведінці, передбачає усвідомлене виконання дій, пов'язаних з художньо-естетичним світосприйняттям (мотивація до художньо-естетичного пізнання та застосування у творчості).

Духовно-світоглядний аспект художньо-естетичного виховання старшокласників охоплює усвідомлення на рівні переконань важливості світоглядного плюралізму готовності до діалогу в духовно-естетичній сфері з урахуванням етнонаціональної специфіки.

Інтегративна характеристика визначає наявність взаємовпливу різних видів мистецтва і художньо-естетичної діяльності; цілісність емоційного сприйняття синтетичних художніх образів; розвиненість саморефлексії щодо досягнень у художньо-естетичному освоєнні музичних творів та творів інших мистецтв.

Праксеологічний чинник спрямовує уміння старшокласників застосувати художньо-естетичні знання у створенні (інтерпретації) художніх мистецьких образів, уміння визначати труднощі та способи їх подолання).

4. Визначено такі структурні підходи до художньо-естетичного виховання старшокласників:

- культурологічний підхід – урахування синтетичності мистецтва, своєрідності далекосхідного різновиду культури та опора на те, що об'єднує (зокрема, з європейським регіоном, із загальнокультурними мистецькими цінностями). Розуміння на рівні переконань, що у ХХІ столітті в глобалізованому світі тільки через ціннісний вплив різних культур уможливорюються культурологічні контури мистецтва;

- інтегративний підхід вимагає акцентування на внутрішню галузеву інтеграцію в межах циклу художньо-естетичних дисциплін. Його базовою ідеєю постає така: реалізація змісту поліхудожнього отримування на основі поліцентричної інтеграції мистецьких знань. Йдеться про вибір забезпечення духовно-світоглядної та емоційно-естетичної наповненості педагогічного інструментарію, котрий спроможний повноцінно впливати на елементи окремих видів мистецтва, здатність синтезувати художньо-естетичні поняття;

- аксіологічний науковий підхід передбачає формування емоційно-ціннісних орієнтацій у сфері мистецтва через розвиток емоційно-почуттєвої сфери особистості, її художньо-творчого потенціалу.

5. Було обґрунтовано такі педагогічні умови художньо-естетичного виховання: збагачення духовного здоров'я старшокласників, де емоційні реакції та емоційні стани розглядаються як форми усвідомлення індивідуальності, а музичний складник постає приваблюючим у життєвій активності особистості; урахування національно-ментальних особливостей та індивідуально-особистісних уподобань школярів у процесі опанування музичної освіти як системотвірного чинника полікультурного й історико-культурного та національно-етнічного змісту виховання; стимулювання музично-творчої діяльності та спілкування старшокласників, спрямованих на внесення у художньо-естетичну діяльність інтерпретаційних засобів самореалізації через актуалізацію інтегрованого потенціалу мистецтва, опанування естетично-досконалого в побуті, навчанні та дозвіллі.

6. Задля більш ефективної реалізації заявлених педагогічних умов було розроблено модель процесу художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики, її складові (цільовий блок, змістовно-процесуальний, діагностувально-формульвальний блок, результативна складова). Згідно з цією моделлю педагогічні умови були впроваджені за такими етапами, як-от: діагностування особистості кожного учня, проєктування розвитку особистісних якостей і ціннісних орієнтацій учнів; складання програм з художньо-естетичного виховання старшокласників; створення творчої атмосфери співпраці.

7. Для підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики через системотвірний вплив визначених педагогічних умов застосовані методи дослідження, як-от: аналіз, синтез, систематизація, порівняння, педагогічний експеримент, методи математичної статистики, експертні оцінки; наукові підходи – аксіологічний, системний, культурологічний; принципи дитиноцентризму,

співтворчості, утвердження національної ідентичності, творчої музичної спрямованості.

8. Проведене емпіричне дослідження на констатувальному етапі експерименту дозволило виявити та схарактеризувати рівні: високий (самопізнавальний); вищий за середній (самостверджувальний); середній (рівень саморозуміння); низький (рівень прилаштування) художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР.

9. Отримані дані констатувального та контрольного етапів експерименту за ціннісним критерієм переконують у тому, що в результаті проведення експерименту з упровадження визначених педагогічних умов художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР кількість респондентів в експериментальній групі з високим (самопізнавальним) рівнем сформованості вказаної властивості зросла на 57%, рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – на 4%, із середнім (рівень саморозуміння) – зменшилася на 57%, а з низьким (рівень прилаштування) – зменшилася на 4%. За когнітивним критерієм кількість старшокласників, які продемонстрували високий (самопізнавальний) рівень сформованості досліджуваної властивості, на контрольному етапі зросла на 55%, рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – на 25%, середнім (рівнем саморозуміння) та низьким (рівнем прилаштування) рівнями зменшилася відповідно на 59% та 21%. За діяльнісним критерієм відбулися такі зміни: зросло число тих, хто продемонстрував високий (самопізнавальний) рівень (на 53%) та рівень вищий за середній (самостверджувальний) (на 29%); натомість зменшилася кількість тих респондентів, у яких виявлено середній (рівень саморозуміння) (на 59%) та низький (рівень прилаштування) – (на 22%).

Аналіз даних, отриманих на констатувальному й контрольному етапах експериментальної роботи за ціннісним критерієм, свідчить, що число старшокласників з високим (самопізнавальним) рівнем зросло на 35%, рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – не змінилося, напроти, зменшилося із середнім (рівнем саморозуміння) – на 30%, низьким (рівнем прилаштування) – на 5%. За мотиваційно-потребовим критерієм кількість респондентів у контрольній групі з високим (самопізнавальним) рівнем зростає на 32%, рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – на 21%, середнім (рівнем саморозуміння) – зменшилася на 33%, низьким (рівнем прилаштування) – на 20%. За діяльнісним критерієм число респондентів з високим (самопізнавальним) рівнем сформованості художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики зростає майже на третину (31%), рівнем вищий за середній (самостверджувальний) – майже на чверть (26%); а зменшилася із середнім (рівнем саморозуміння) рівнем на 34%, низьким (рівнем прилаштування) – на 22%.

Отримані усереднені результати переконують у тому, що до початку експериментальної роботи старшокласники експериментальної та контрольної груп мали майже однаковий рівень сформованості художньо-естетичної вихованості засобами музики: високий (самопізнавальний) рівень не проявив ніхто з респондентів, вищий за середній (самостверджувальний) продемонстрував майже кожний четвертий старшокласник (23% – у експериментальній вибірці, 24% – у контрольній), більше половини показали середній (рівень саморозуміння) (по 63% у кожній з вибірок), майже кожен сьомий старшокласник виявив низький (рівень прилаштування) сформованості вказаної властивості (14% – у експериментальній групі, 13% – у контрольній).

Натомість після впровадження визначених педагогічних умов за етапами розробленої моделі високий (самопізнавальний) рівень художньо-естетичної діяльності старшокласників засобами музики показав майже кожний другий в експериментальній групі (55%) (відповідно приріст склав +55%), майже третина респондентів (37%) – у контрольній (приріст дорівнює +37%). Рівень вищий за середній (самостверджувальний) був виявлений у 41% учнів експериментальної групи (приріст становить +18%) та 38% – контрольної (приріст склав +14%). Відчутна різниця в кількості тих, хто виявив середній (рівень саморозуміння) сформованості окресленої властивості: лише 4% експериментальної групи (приріст є негативним: -59%) та кожний четвертий (25%) – контрольної (приріст також є негативним, але не таким значним, як у експериментальній групі: -38%). Низький (рівень прилаштування) після проведення формувального експерименту не був виявлений у жодного респондента з двох груп.

Рівні вияву художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики	Кількість учнів у %				Приріст (у%)	
	Констатувальний зріз		Контрольний зріз			
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий (самопізнавальний)	-	-	55%	37%	+55%	+37%
Вищий за середній (самостверджувальний)	23%	24%	41%	38%	+18%	+14%
Середній (рівень саморозуміння)	63%	63%	4%	25%	-59%	-38%
Низький (рівень прилаштування)	14%	13%	-	-	-14%	-13%
Всього	100%	100%	100%	100%		

Зазначена динаміка зміни рівнів художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики доводить ефективність розроблених педагогічних умов, а також методів, форм та засобів відповідно до кожної з них у формуванні художньо-естетичної вихованості старшокласників засобами музики у школах КНР. Вірогідність результатів дослідження забезпечено опертям на наукову методологію, поєднання кількісного та якісного аналізу одержаних фактів.

Отже, вивчення музики в закладах загальної освіти КНР базується на інтеграції міждисциплінарних знань, пошуку зв'язків між різними дисциплінами та інтеграції методів навчання між дисциплінами, щоб виховати в учнів комплексну естетику з багатьох вимірів, таких як методи навчання, системи знань і методи художньо-естетичного виховання.

Перспективи подальшого наукового пошуку автор вбачає у дослідженні наступності закладів загальної освіти КНР, спрямованої на підвищення художньо-естетичної вихованості старшокласників, вивчення ресурсів міжпредметної та міжкультурної інтеграції.

ДОДАТКИ

Додаток А

*Тестові завдання для встановлення впливу
фольклорно-танцювального середовища на розвиток дітей старшого
шкільного віку*

№	Типи поведінки і реакцій в стресових ситуаціях	Частота використання типів поведінки				
		Ніколи	Рідко	Інколи	Частіше	Дуже часто
1.	Подобаються фольклорно-танцювальні технології					
2.	Люблю співати					
3.	Думаю про щось хороше, що було в моєму житті, коли малюю					
4.	Люблю спілкуватись					
5.	Малюю видумані персонажі					
6.	Люблю казки					
7.	Уявляю себе казковим персонажем					
8.	Фантазую					
9.	Уявляю себе в центрі пригод					
10.	Люблю вивчати щось нове в танці					
11.	Намагаюся більше спати					
12.	Балую себе улюбленою їжею					
13.	Переживаю, що не можу впоратися з ситуацією					
14.	Відчуваю нервову напругу, коли танцюю					
15.	Пригадую, як я подорожував					

16.	Представляю себе в іншому всесвіті					
17.	Захоплююсь космосом					
18.	Люблю читати					
19.	Люблю спілкуватись					
20.	Експериментую із одягом					
21.	Експериментую із зачіскою					
22.	Звинувачую себе за те, що не знаю, як вчинити					
23.	Люблю бути на сцені					
24.	Намагаюся зрозуміти ситуацію					
25.	Застигаю, «заморожуюсь» і не знаю, що робити, коли на мене всі дивляться					
26.	Люблю бути самотньою					
27.	Обмірковую те, що трапилося або своє ставлення до того, що трапилося					
28.	Шкодную, що не можу змінити того, що сталося або своє ставлення до того, що трапилося					
29.	Іду в гості до друга					
30.	Турбуюся про те, що я буду робити					
31.	Отримую задоволення від навчання					
32.	Іду на прогулянку					
33.	Люблю грати в процесі навчання					
34.	Зосереджуюся на мріях					
35.	Розмовляю з тим, кому радий, або особливо ціную					
36.	Аналізую питання, перш ніж реагувати на нього					
37.	Дзвоню другу					

38.	Відчуваю роздратування, коли виходжу на сцену					
39.	Вирішую, що тепер найважливіше робити					
40.	Дивлюся фільм					
41.	Контролюю ситуацію					
42.	Додаю додаткові зусилля, щоб все зробити					
43.	Розробляю декілька різних рішень проблеми					
44.	Якщо щось не виходить – засмучуюсь					
45.	Ображаю інших					
46.	Використовую ситуацію, щоб довести, що я можу зробити це					
47.	Намагаюся зібратися, щоб вийти переможцем із ситуації					
48.	Дивлюся телевізор					

Додаток Б

**Фрагменти дослідно-експериментального підходу: ключові елементи
навчальних програм з музичного навчання в загальній середній школі
КНР**

1. **Теорія та аналіз музики**

- **Основи музики**: включаючи основні поняття, такі як висота, ритм, гармонія та мелодія.
- **Harmonic**: вивчення структури акордів та її застосування в музиці.
- **Контрапункт**: досліджуйте техніку написання поліфонічної музики.
- **Формальний аналіз**: аналіз структури та форми музичного твору.

2. **Історія музики**

- **Історія західної музики**: розвиток музики від стародавньої Греції до наших днів.
- **Історія китайської музики**: охоплює еволюцію китайської музики від давніх часів до сьогодення.
- **Історія музики інших регіонів**: музичні традиції Індії, Африки, Латинської Америки тощо.

3. **Музичне виконання**

- **Виконання музичних інструментів**: опануйте навички гри принаймні на одному музичному інструменті.
- **Професійні техніки**: включаючи вокалізацію, дихання, резонанс тощо.
- **Ансамбль і диригування**: беріть участь у групових виступах, таких як оркестри та хори, і навчайтеся диригентським навичкам.

4. **Композиція та аранжування**

- **Композиційні навички**²: створення мелодії, гармонії, ритму тощо.
- **Композиція та аранжування**²: створюйте музику для різних інструментів або голосів.
- **Сучасні музичні технології**²: використовуйте комп'ютерне програмне забезпечення для створення та редагування музики.

5. **Музична освіта**

- **Методи навчання**²: дізнайтеся, як викладати теорію музики та техніку виконання.
- **Базові знання з психології**²: Розуміти психологічні особливості учнів під час навчання музиці.
- **Дизайн курсів**²: створюйте музичні курси для різного віку та рівня.

6. Музичні технології

- **Навички запису**²: опануйте навички запису, мікшування, мастерінгу та інші.
- **Музичне програмне забезпечення**²: досвідчене використання програмного забезпечення для створення музики, наприклад Logic Pro, Ableton Live тощо.
- **Електронна музика**²: створення та виробництво електронної музики.

7. Етномузикознавство

- **Польові дослідження**²: Польове збирання та дослідження музичного фольклору.
- **Музична культура**²: вивчайте роль і значення музики в різних культурах.

- **Міжкультурне порівняння**: порівняйте музичні явища в різних культурах.

8. **Психологія музики**

- **Сприйняття музики**: вивчення того, як люди сприймають і розуміють музику.

- **Музична терапія**: досліджуйте застосування музики в психотерапії.

- **Музика та емоції**: проаналізуйте, як музика впливає на емоції та поведінку.

9. **Музична філософія та естетика**

- **Музична естетика**: досліджуйте естетичну цінність і значення музики.

- **Філософія музики**: вивчає природу та існування музики.

10. **Методи дослідження**

- **Огляд літератури**: огляд та аналіз відповідної літератури.

- **Емпіричне дослідження**: збір даних за допомогою експериментів або опитувань.

- **Якісні дослідження**: поглиблений аналіз через інтерв'ю, спостереження тощо.

11. **Міждисциплінарне дослідження**

- **Музика та технології**: наприклад музичний штучний інтелект, музика віртуальної реальності тощо.

- **Музика та соціологія**: вивчайте роль і вплив музики в суспільстві.

- **Музика та медицина**: досліджує застосування музики в медицині.

12. **Практика та ефективність**

- **Виступ на сцені**²: накопичуйте сценічний досвід і покращуйте рівень продуктивності.
- **Планування концертів**²: дізнайтеся, як спланувати та організувати концерт.
- **Відвідуйте музичні фестивалі**²: беріть участь у музичних фестивалях вдома та за кордоном, щоб розширити свій кругозір.

Додаток В**Художньо-естетичне виховання старшокласників на уроках музики в школах КНР: деякі інноваційні методики****1. Оцінка музики**

- Зміст: оцінювати класичні музичні твори різних стилів і періодів, включаючи класичну музику, народну музику, поп-музику тощо.
- Мета: Розвивати музичне сприйняття та розуміння учнями емоційної виразності, структурних особливостей та творчого підґрунтя музичних творів.
- Метод: допомагайте учням відчувати чарівність музики через пояснення в класі, музикування, обговорення та аналіз.

2. Основи теорії музики

- Зміст: Вивчіть базові знання теорії музики, такі як ноти, ритм, удари, інтервали, акорди тощо.
- Мета: допомогти учням опанувати базову мову музики та закласти основу для створення та виконання музики.
- Метод: поєднання теоретичного пояснення з практикою, поглиблення розуміння за допомогою питань теорії музики, сприйняття та тренування слуху.

3. Історія музики

- Зміст: ознайомлює з історичним контекстом розвитку музики, включаючи історію музики Заходу та історію музики Китаю.
- Мета: надати учням змогу зрозуміти еволюцію музичної культури та взаємозв'язок між музикою, суспільством і культурою.
- Метод: Підвищення інтересу до навчання за допомогою мультимедійного викладання, пояснення історичної історії, оцінки музики тощо.

4. Музичне створення та практика

- Зміст: заохочуйте учнів створювати просту музику, наприклад мелодію та слова.
- Мета: розвивати творчі здібності учнів і музичне вираження, а також покращувати їхню здатність займатися музикою.
- Метод: Забезпечення творчого керівництва, організація творчих конкурсів чи виставкової діяльності.

5. Хор і ансамбль

- Зміст: Організуйте участь учнів у заходах хору чи інструментального ансамблю.
- Мета: розвивати вміння учнів працювати в команді та музичну експресію, а також покращувати їх всебічну музичну грамотність.
- Метод: дозвольте учням навчатися на практиці через репетиції в класі, шкільні вистави та участь у конкурсах.

6. Народна музика та світова музика

- Зміст: Вивчіть характеристики, інструменти та репертуар китайської народної музики та зрозумійте музичну культуру інших країн і народів світу.
- Мета: підвищити культурну ідентичність учнів і розширити їх музичний кругозір.
- Метод: дозвольте учням відчувати чарівність різних музичних культур через оцінку музики, гру на інструментах, пояснення культурного походження тощо.

7. Музика і життя

- Зміст: досліджуйте застосування музики в житті, наприклад музичну терапію, музику та емоції, музику та соціальну діяльність тощо.
- Мета: дати можливість учням зрозуміти тісний зв'язок між музикою та життям і навчитися використовувати музику в житті.

- Метод: Напрямок студентів думати про практичне значення музики через аналіз ситуацій, обговорення та обмін.

8. Музичні технології

- Зміст: ознайомлює з базовими знаннями програмного забезпечення для виробництва музики, редагування аудіо, запису музики тощо.
- Мета: адаптуватись до потреб сучасного розвитку музики та розвивати музично-технічні здібності учнів.
- Метод: за допомогою комп'ютерного навчання студенти можуть на практиці опановувати музичні техніки.

Особливості предмету:

- Комплексний: охоплює кілька аспектів музики та зосереджується на поєднанні знань і навичок.
- Практичність: наголошуйте на участі та досвіді учнів і покращуйте музичну грамотність за допомогою таких видів діяльності, як спів, гра та творчість.
- Культурність: Зосередьтеся на успадкуванні та обміні музичною культурою та виховуйте культурну впевненість учнів.

Додаток Д

Учні старших класів загальної середньої школи КНР

(провинція Ганьсу):

Клас 1

1. Лі Мін
2. Чжан Лі
3. Ван Цян
4. Лю Ян
5. Чжао Мін
6. Чень Цзін
7. У Ді
8. Джей Чоу
9. Сюй Мен
10. Го Вей
11. Хуан Тін
12. Ян Фань
13. Хе Цзін
14. Сунь Хао
15. Дун Лі
16. Юань Вей
17. Цзян Мін
18. Тихо
19. Хань Вей
20. Чжао Лі

Клас 2

1. Лю Вей

2. Лі Цзін
3. Ван Фан
4. Чжан Цян
5. Чжао Лян
6. Чень Вей
7. У Цзін
8. Чжоу Фан
9. Сюй Цян
10. Го Цзін
11. Хуан Вей
12. Ян Фан
13. Хе Цян
14. Сунь Цзін
15. Дун Вей
16. Юань Цзін
17. Цзян Фан
18. Шень Цян
19. Хань Цзін
20. Чжао Вей

Клас 3

1. Лі Вей
2. Чжан Цзін
3. Ван Цян
4. Лю Фан
5. Чжао Мін
6. Чень Вей
7. У Цзін
8. Чжоу Цян

9. Сюй Фан

10. Го Мін

11. Хуан Вей

12. Ян Цзін

13. Хе Цян

14. Сяо Ці

15. Дун Мін

16. Юань Цзін

17. Цзян Цян

18. Шень Фан

19. Хань Мін

20. Чжао Вей

Апробація матеріалів дисертації (сертифікати)

Основні положення та результати дослідження обговорювалися на міжнародних наукових конференціях:

- VIII Міжнародній науковій конференції «Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації» (Україна, м. Житомир, 29 листопада 2024 р.);

- III Міжнародній науковій конференції «Інноваційна наука: пошук відповідей на виклики сучасності» (Україна, м. Могилів-Подільський, 06 грудня 2024 р.);

- X Дунайські наукові читання «Транскордонне співробітництво як чинник активного поступу інновацій в економіці, науці та освіті», присвячені Міжнародному дню науки в ім'я миру та розвитку (Україна, Ізмаїл, 31 жовтня 2024 року);

- VIII Міжнародній науковій конференції «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень» (Україна, Конотоп, 20 грудня 2024 р.);

- III Міжнародній науковій конференції «Технології та суспільство: взаємодія, вплив, трансформація» (Україна, Львів, 17 січня 2025 р.);

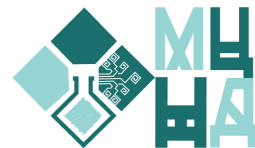
- IV Міжнародній науковій конференції «Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки» (Україна, Мукачево, 24 січня 2025 р.):

СЕРТИФІКАТ

ПРО УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ (З ПУБЛІКАЦІЄЮ)

ICSR № 24/0612-161

✓ 0,4 ECTS

Рекомендовано
Вченою Радою

Наукової установи
«Інститут науково-
технічної інтеграції
та співпраці»

Протокол № 65 від 05.12.2024

✓ Конференцію
зареєстровано

в Державній науковій
установі у сфері
управління Міністерства
освіти і науки «УкрІНТЕІ»

Посвідчення № 359 від 12.06.2024.

✓ Офіційний
видавець

Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.

www.mcnd.org.ua

Чжао Цзюнькай

взяв(ла) участь у III Міжнародній науковій конференції

«ІННОВАЦІЙНА НАУКА: ПОШУК
ВІДПОВІДЕЙ НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ»

6 грудня 2024 року у м. Могилів-Подільський, Україна

та опублікував(ла) наукову роботу в збірці конференції

з ISBN 978-617-8440-24-4

DOI 10.62731/mcnd-06.12.2024

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ МЦНД
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ
СОТНИК СОЛОМІЯ

СЕРТИФІКАТ

ПРО УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ (З ПУБЛІКАЦІЄЮ)

ICSR № 24/2012-201

✓ 0,4 ECTS

Рекомендовано
Вченою Радою

Наукової установи
«Інститут науково-
технічної інтеграції
та співпраці»
Протокол № 67 від 19.12.2024

✓ Конференцію
зарєєстровано

в Державній науковій
установі у сфері
управління Міністерства
освіти і науки «УкрІНТЕІ»
Посвідчення № 361 від 12.06.2024.

✓ Офіційний
видавець

Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.

www.mcnd.org.ua

Чжао Дзюнькай

взяв(ла) участь у VIII Міжнародній науковій конференції

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ»

20 грудня 2024 року у м. Конотоп, Україна

та опублікував(ла) наукову роботу в збірці конференції

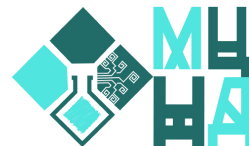
з ISBN 978-617-8440-26-8

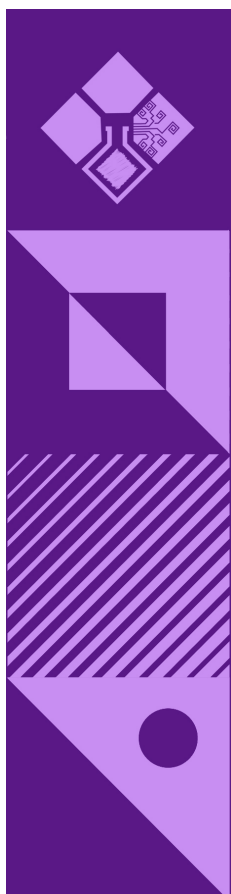
DOI 10.36074/mcnd-20.12.2024

ВІСЬ-ПРЕЗИДЕНТ МЦНД
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ

СОТНИК СОЛОМІЯ

СЕРТИФІКАТ

ПРО УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ (З ПУБЛІКАЦІЄЮ)

ICSR № 24/2911-169

✓ 0,4 ECTS

Рекомендовано
Вченою Радою

Наукової установи
«Інститут науково-
технічної інтеграції
та співпраці»
Протокол № 64 від 28.11.2024

✓ Конференцію
зарєєстровано

в Державній науковій
установі у сфері
управління Міністерства
освіти і науки «УкрІНТЕІ»
Посвідчення № 358 від 12.06.2024.

✓ Офіційний
видавець

Свідцтво суб'єкта
видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.

www.mcnd.org.ua

Чжао Цзюнькай

взяв(ла) участь у VIII Міжнародній науковій конференції

**«НАУКОВИЙ ПРОСТІР: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ,
ДОСЯГНЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ»**

29 листопада 2024 року у м. Житомир, Україна

та опублікував(ла) наукову роботу в збірці конференції

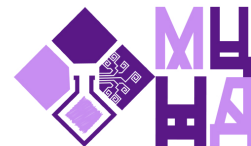
з ISBN 978-617-8440-23-7

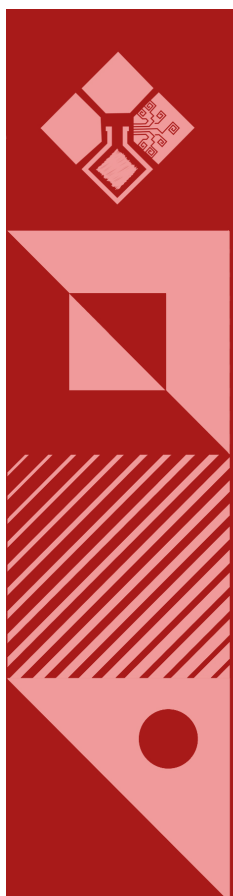
DOI 10.36074/mcnd-29.11.2024

ВІСЬ-ПРЕЗИДЕНТ МЦНД
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ

СОТНИК СОЛОМІЯ

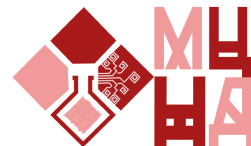

СЕРТИФІКАТ

ПРО УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ (З ПУБЛІКАЦІЄЮ)

ICSR № 25/1701-191

✓ 0,4 ECTS

Рекомендовано
Вченою Радою

Наукової установи
«Інститут науково-
технічної інтеграції
та співпраці»

Протокол № 2 від 16.01.2025

✓ Конференцію
зарєєстровано

в Державній науковій
установі у сфері
управління Міністерства
освіти і науки «УкрІНТЕІ»

Посвідчення № 362 від 12.06.2024.

✓ Офіційний
видавець

Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.

www.mcnd.org.ua

Чжао Цзюнькай

взяв(ла) участь у III Міжнародній науковій конференції

**«ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬСТВО:
ВЗАЄМОДІЯ, ВПЛИВ, ТРАНСФОРМАЦІЯ»**

17 січня 2025 року у м. Львів, Україна

та опублікував(ла) наукову роботу в збірці конференції

з ISBN 978-617-8440-27-5

DOI 10.36074/mcnd-17.01.2025

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ МЦНД
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ
СОТНИК СОЛОМІЯ

СЕРТИФІКАТ

ПРО УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ (З ПУБЛІКАЦІЄЮ)

ICSR № 25/2401-170

✓ 0,4 ECTS

Рекомендовано
Вченою Радою

Наукової установи
«Інститут науково-
технічної інтеграції
та співпраці»
Протокол № 3 від 23.01.2025

✓ Конференцію
зареєстровано

в Державній науковій
установі у сфері
управління Міністерства
освіти і науки «УкрІНТЕІ»
Посвідчення № 363 від 12.06.2024.

✓ Офіційний
видавець

Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.

www.mcnd.org.ua

Чжао Цзюнькай

взяв(ла) участь у IV Міжнародній науковій конференції

«ТЕОРІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ НАУКИ»

24 січня 2025 року у м. Мукачєво, Україна

та опублікував(ла) наукову роботу в збірці конференції

з ISBN 978-617-8440-28-2

DOI 10.36074/mcnd-24.01.2025

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ МЦНД
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ
СОТНИК СОЛОМІЯ

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача наукового ступеня «доктор філософії»
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Чжао Цзюнькая

**за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами
музики у загальноосвітній школі КНР»**
зі спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

У освітньому процесі Ізмаїльського ліцею «Політехнічний» з гімназією Ізмаїльського району Одеської області протягом 2022-2024р. були впроваджені матеріали дисертації аспіранта педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Чжао Цзюнькая за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР».

На заняттях було апробовано педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників; методика виявлення у старшокласників рівня художньо-естетичної активності, застосовані авторські методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва» з інтеграції мистецьких видів діяльності, які містять опис досвіду реалізації науково-методичної теми, висвітлюють результативність творчої діяльності вчителя на уроках мистецтва та позакласних навчально-виховних заходах, призначені для вчителів предметів художньо-естетичного циклу, зокрема мистецтва; ознайомлення з досвідом діяльності вчителів щодо формування художньо-естетичного досвіду старшокласників, співбесіди з вчителями, вихователями та батьками; спостереження за учнями старшого шкільного віку, аналіз їх творчої діяльності; проведення круглих столів та майстер-класів з проблеми художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва, музики, як складного і довготривалого процесу, що сприяє соціалізації учнів і розвитку їх естетично-духовного рівня.

Чжао Цзюнькаєм були розроблені зміст, форми і методи дослідно-експериментальної роботи з дітьми, спрямовані на художньо-естетичне виховання в процесі занять з мистецтва, дослідним шляхом перевірена їх ефективність; прийоми формування художньо-естетичної творчості в процесі навчання старшокласників мистецтву. У ході дослідження встановлено, що результати дозволяють суттєво підвищити рівень сформованості художньо-естетичного виховання старшокласників та можуть бути рекомендовані для впровадження у практику закладів загальної середньої освіти України та КНР.

16.04. 2024 р.

**Директор Ізмаїльського ліцею «Політехнічний» з гімназією
Ізмаїльського району Одеської області**

Сіраєва О.Г.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

вул. Рєпіна, 12 м. Ізмаїл,
Ізмаїльський район, Одеська область, 68610
Тел./факс: +38 (04841) 6-30-01, +38 (094) 95-65-001
E-mail: idgu@ukr.net
Веб-сайт: <http://www.idgu.edu.ua/>

Банк ДКСУ м. Київ
МФО 820172
Р/р UA728201720343151001200012580
Код ЄДРПО 02125467

№ 1-7/653
27.12.2024

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету

проф. Кічук Я.В.

Д О В І Д К А

про впровадження результатів дисертації **Чжао Цзюнькая**
з теми **«Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами
музики у загальноосвітній школі КНР»**
на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Впродовж 2021-2024 років на педагогічному факультеті Ізмаїльського державного гуманітарного університету проходили апробацію науково-методичні матеріали дисертації Чжао Цзюнькая у вигляді розробки та впровадження в освітній процес методики з художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у періоди проходження виробничої (педагогічної) практики здобувачами кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ. Матеріали дисертації Чжао Цзюнькай мають важливе практичне значення, оскільки визначені ними педагогічні умови художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики пройшли апробацію та можуть бути реалізовані в ході професійної підготовки вчителів загальної середньої освіти. Висновки дисертації можна використовувати для оновлення змісту лекційних і практичних занять, при створенні підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій з мистецько-педагогічних навчальних дисциплін.

Зокрема, були впроваджені методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва»

(упор. Чжао Цзюнькай), присвячені справі мистецько-педагогічного спрямування – художньо-естетичному вихованню старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР з врахуванням досвіду художньо-естетичного виховання школярів в закладах загальної середньої освіти України. Художньо-естетичне виховання є важливою складовою загальної середньої освіти, а музика, як важливий вид мистецтва, відіграє незамінну роль у художньо-естетичному вихованні учнів. Авторські педагогічні умови формування методики художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики висвітлені також у публікаціях Чжао Цзюнькай: Дослідження викладацької майстерності вчителів вокалу в коледжах та університетах. Інноваційна педагогіка : Науковий журнал. Одеса, 2024. Вип. 68, Т 1. С.69-71; The specifics of artistic and aesthetic education of high school students in general education schools of the prc through music. Norwegian Journal of International Science Advancement. Oslo. Norway, 2024. С. 51-54; Дослідження вдосконалення науково-дослідницької діяльності викладачів вокалу в коледжах та університетах. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2024. Вип. 72. Т. 3. С.314-318; Дослідження сценічної майстерності викладачів вокалу коледжів та університетів. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл, 2024. Вип.66. С. 281-287.

Результати впровадження методики з художньо-естетичного виховання старшокласників засобами музики у закладах загальної середньої освіти, запропонованої Чжао Цзюнькаєм, обговорено та схвалено на засіданні кафедри музичного та образотворчого мистецтв Ізмаїльського державного гуманітарного університету (протокол №3 від 11.11.2024 року).

Завідувачка кафедри
музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ
канд. пед. наук, доцент

Сироткіна Ж.Є.

Начальник відділу кадрів

Ганна ОМЕЛЬЧЕНКО

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача наукового ступеня «доктор філософії»
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Чжао Цзюнькая

**за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами
музики у загальноосвітній школі КНР»**

зі спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Упродовж з 2022 по 2024 рік в освітньому процесі обласного закладу «Ліцей» Болградської гімназії імені Г.С. Раковського «Одеської обласної ради» впроваджувалися результати дисертації аспіранта педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Чжао Цзюнькая за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР», де Чжао Цзюнькай проводив дослідження, присвячене художньо-естетичному вихованню старшокласників засобами музичного мистецтва.

На заняттях з мистецтва були впроваджені педагогічні умови задля апробування методики виявлення у старшокласників рівня художньо-естетичної активності, застосовані авторські методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва» з інтеграції мистецьких видів діяльності, які містять опис досвіду реалізації науково-методичної теми, висвітлюють результативність творчої діяльності вчителя на уроках мистецтва та позакласних навчально-виховних заходах, призначені для вчителів предметів художньо-естетичного циклу, зокрема мистецтва; ознайомлення з досвідом вчителів щодо шляхів формування художньо-естетичного досвіду старшокласників, співбесіди з вчителями, вихователями та батьками; спостереження за учнями старшого шкільного віку, аналіз їх творчої діяльності; проведення круглих столів та майстер-класів з проблеми: художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва, музики, як складному і довготривалому процесу, що сприяє соціалізації учнів і розвитку їх естетично-духовного рівня.

Чжао Цзюнькаєм були розроблені зміст, форми і методи дослідно-експериментальної роботи з дітьми, спрямовані на художньо-естетичне виховання в процесі занять з мистецтва, дослідним шляхом перевірена їх ефективність; прийоми формування творчості в процесі навчання старшокласників мистецтву. У ході дослідження встановлено, що результати дозволяють істотно підвищити рівень сформованості художньо-естетичного виховання старшокласників та можуть бути рекомендовані для впровадження у практику закладів загальної середньої освіти України та КНР.

17.09.2024 р.

Директор

обласного закладу «Ліцей»

Болградської гімназії імені Г.С. Раковського

«Одеської обласної ради»

Скорич С.І.

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача наукового ступеня «доктор філософії»
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Чжао Цзюнькая

**за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами
музики у загальноосвітній школі КНР»**
зі спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Результати дисертації аспіранта педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Чжао Цзюнькая за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР» впроваджувалися з 2022 по 2024 н.р. в освітній процес **Ліцею Криничненської сільської ради Болградського району Одеської області.**

На заняттях з мистецтва проводилось апробування методики виявлення у старшокласників рівня художньо-естетичної активності; застосовані авторські методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва» з інтеграції мистецьких видів діяльності, які містять опис досвіду реалізації науково-методичної теми, висвітлюють результативність творчої діяльності вчителя на уроках мистецтва та позакласних навчально-виховних заходах, призначені для вчителів предметів художньо-естетичного циклу, зокрема мистецтва; ознайомлення з досвідом вчителів мистецтва щодо шляхів формування художньо-естетичного досвіду старшокласників, співбесіди з вчителями, вихователями; спостереження за учнями старшого шкільного віку, аналіз їх творчої діяльності; проведення круглих столів та майстер-класів з проблеми художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва, музики, як складного і довготривалого процесу, що сприяє соціалізації учнів і розвитку їх естетично-духовного рівня.

Чжао Цзюнькаєм були розроблені зміст, форми і методи дослідно-експериментальної роботи з дітьми, спрямовані на художньо-естетичне виховання в процесі занять з мистецтва, дослідним шляхом перевірена їх ефективність; прийоми формування творчості в процесі навчання старшокласників мистецтву. У ході дослідження встановлено, що результати дозволяють суттєво підвищити рівень сформованості художньо-естетичного виховання старшокласників та можуть бути рекомендовані для впровадження у практику закладів загальної середньої освіти України та КНР.

27.11.2024 р.

**Директор
Ліцею Криничненської сільської ради
Болградського району Одеської області**

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача наукового ступеня «доктор філософії»
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Чжао Цзюнькая

**за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами
музики у загальноосвітній школі КНР»**
зі спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Результати дисертації аспіранта педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Чжао Цзюнькая за темою «Художньо-естетичне виховання старшокласників засобами музики у загальноосвітній школі КНР» впроваджувалися з 2022 по 2024 рр. в освітній процес середньої школи №6 м. Увей провінції Ганьсу КНР за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

На заняттях з мистецтва проводилось апробування методики виявлення у старшокласників рівня художньо-естетичної активності; застосовані авторські методичні рекомендації «Збагачення художньо-естетичного досвіду старшокласників засобами музичного мистецтва» з інтеграції мистецьких видів діяльності, які містять опис досвіду реалізації науково-методичної теми, висвітлюють результативність творчої діяльності вчителя на уроках мистецтва та позакласних навчально-виховних заходах, призначені для вчителів предметів художньо-естетичного циклу, зокрема мистецтва; ознайомлення з досвідом вчителів мистецтва щодо шляхів формування художньо-естетичного досвіду старшокласників, співбесіди з вчителями, вихователями; спостереження за учнями старшого шкільного віку, аналіз їх творчої діяльності; проведення круглих столів та майстер-класів з проблеми художньо-естетичного виховання старшокласників засобами мистецтва, музики, як складного і довготривалого процесу, що сприяє соціалізації учнів і розвитку їх естетично-духовного рівня.

Чжао Цзюнькаєм були розроблені зміст, форми і методи дослідно-експериментальної роботи з дітьми, спрямовані на художньо-естетичне виховання в процесі занять з мистецтва, дослідним шляхом перевірена їх ефективність; прийоми формування творчості в процесі навчання старшокласників мистецтву. У ході дослідження встановлено, що результати дозволяють суттєво підвищити рівень сформованості художньо-естетичного виховання старшокласників та можуть бути рекомендовані для впровадження у практику закладів загальної середньої освіти України та КНР.

Директор школи –
Фен Сюнд
16.11.2024 р.

